

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ
CZŁUCHÓW
W ROKU 2023

Człuchów, marzec 2024 r.

Przedkładam:

BURMISTRZ MIASTA

Ryszard Szybajło

Sporządziła na podstawie otrzymanych danych: Dorota Cieplińska

Repr. na okładce: „Człuchów”, olej na płótnie, aut. Eugeniusz Jan Kozłowski

---

SPIS SKRÓTOWCÓW I SKRÓTÓW

- art. – artykuł
- bhp – bezpieczeństwo i higiena pracy
- BRD – bezpieczeństwo ruchu drogowego
- CEEB – Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków
- CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
- CKIU – Centrum Konsultacyjno-Informacyjne ds. Uzależnień
- CMKL – Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny
- CzAMK – Człuchowski Auto-Moto-Klub
- CzTPF – Człuchowskie Towarzystwo Polsko-Francuskie
- dam³ – dekametr sześcienny (=1000 m³)
- DK – droga krajowa
- dps – dom pomocy społecznej
- ds. – do spraw
- Dz.U. – Dziennik Ustaw
- Dz.Urz.Woj.Pom. – Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego
- EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- fb – Facebook
- GPR – Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- ha – hektar
- im. – imienia
- jst – jednostka samorządu terytorialnego
- kat. – kategoria
- KŻ – Klub Żeglarski
- LO – Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Czarnieckiego w Człuchowie
- LOK – Liga Obrony Kraju
- MBP – Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie
- MDK – Miejski Dom Kultury w Człuchowie
- Mg – megagram (=tona)
- MKiDN – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- MKRPAiPN – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii
- MKS – Miejski Klub Sportowy
- MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie
- mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
- MSiT – Ministerstwo Sportu i Turystyki
- MSP – sektor małych i średnich przedsiębiorstw
- ngo – non government organization (organizacje pozarządowe)
- OHP – Ochotnicze Hufce Pracy
- oprac. wł. – opracowanie własne
- OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie
- OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie
- PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności
- PFCC – Polska Federacja Campingu i Caravaningu

pn. – pod nazwą
podst. – podstawa
poz. – pozycja
późn. – późniejszy
ppoż. – przeciwpożarowy
PPP – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Człuchowie
PSD – Polskie Stowarzyszenie Diabetyków
PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie
pw. – pod wezwaniem
PZN – Polski Związek Niewidomych
PZW – Polski Związek Wędkarski
RM – Rada Miejska w Człuchowie
RP – Rzeczpospolita Polska
r.szk. – rok szkolny
r.ż. – rok życia
SIM KZN – Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa Krajowy Zasób Nieruchomości
SIO – System Informacji Oświatowej
SML–W – Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko–Własnościowa
SP nr 1 – Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie
Sp. z o.o. – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
społ. – społeczny
spr. – sprawa
STO – Społeczne Towarzystwo Oświatowe w Człuchowie
ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie
t.j. – tekst jednolity
tj. – to jest
tys. – tysięcy
tzw. – tak zwany
UKS – Uczniowski Klub Sportowy
UM – Urząd Miejski w Człuchowie
ust. – ustęp
USC – Urząd Stanu Cywilnego
UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku
woj. – województwo
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
WOPR – Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
WOŚP – Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
ww. – wyżej wymieniony
zm. – zmiana
ZSA – Zespół Szkół Agrobiznesu w Człuchowie
ZSS – Zespół Szkół Sportowych im. Polskich Olimpijczyków w Człuchowie
ZST – Zespół Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka w Człuchowie
ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ZZO – Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Spis skrótowców i skrótów.....	3
Spis treści.....	5
1. Wstęp	9
2. Informacje ogólne	9
3. Samorząd	14
3.1. Władze gminy	14
3.2. Urząd i podległe jednostki organizacyjne.....	14
3.3. Uchwały Rady Miejskiej i zarządzenia Burmistrza Miasta	15
4. Mieszkańcy miasta	20
5. Przedsiębiorcy indywidualni	22
6. Stan finansów miasta.....	23
6.1. Dochody budżetu Gminy Miejskiej Człuchów	24
6.2. Wydatki budżetu Gminy Miejskiej Człuchów	25
6.3. Pozostałe informacje finansowe	26
7. Realizacja polityk, programów i strategii	29
7.1. Statut Gminy Miejskiej Człuchów	29
7.2. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów.....	30
7.2.1. Cele strategiczne strategii rozwoju	31
7.2.2. Realizacja wskaźników wykonania celów strategii rozwoju.....	32
7.3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa.....	33
7.3.1. Cele strategiczne i operacyjne strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz realizacja wskaźników ich wykonania	34
7.3.2. Gminny Program Wspierania Rodziny	39
7.3.3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.....	42
7.4. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	45
7.4.1. Konsultacje i obszary priorytetowe.....	45
7.4.2. Osiągnięte wskaźniki programu	47
7.5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów	48
8. Realizacja zadań zleconych przez USC.....	49
8.1. Zadania związane z rejestracją aktów stanu cywilnego	49
8.2. Ewidencja ludności i dowody osobiste.....	49
9. Spółki komunalne oraz jednostki organizacyjne gminy.....	50
9.1. Udziały miasta w spółkach komunalnych.....	51
9.2. Jednostki budżetowe.....	52

9.2.1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie.....	52
9.2.2.	Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie	53
9.2.3.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie.....	54
9.2.4.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie	55
9.3.	Samorządowy zakład budżetowy – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie.....	59
9.3.1.	Przychody i wydatki Ośrodka Sportu i Rekreacji w 2023 r.	59
9.3.2.	Inwestycje w infrastrukturę sportową	60
9.3.3.	Działalność OSiR w 2023 r.	61
9.4.	Instytucje kultury	62
9.4.1.	Miejski Dom Kultury w Człuchowie	62
9.4.2.	Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie	63
9.4.3.	Muzeum Regionalne w Człuchowie.....	65
10.	Pomoc społeczna oraz wsparcie dla rodzin	65
10.1.	Świadczenia pieniężne	66
10.1.1.	Świadczenia pieniężne pomocy społecznej.....	66
10.1.2.	Świadczenia pieniężne przyznawane na podstawie innych ustaw.....	67
10.1.3.	Wypłata dodatków w związku z trudną sytuacją na rynku paliw.....	67
10.2.	Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej	68
10.2.1.	Praca socjalna i pomoc rzeczowa	68
10.2.2.	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	69
10.2.3.	Mieszkania chronione	70
10.2.4.	Pobyt w domu pomocy społecznej.....	70
10.2.5.	Ośrodki wsparcia	71
10.3.	Świadczenia rodzinne i wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny	73
10.3.1.	Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego.....	73
10.3.2.	Świadczenia opiekuńcze, wychowawcze i świadczenia jednorazowe	74
10.3.3.	Fundusz alimentacyjny	75
10.4.	Współpraca MOPS z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi	76
10.5.	Realizacja programów pomocowych.....	78
10.5.1.	Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023.....	78
10.5.2.	Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” – edycja 2023	79
10.5.3.	Program „Opieka 75+”	79
10.6.	Inne zadania realizowane przez MOPS.....	80
10.6.1.	Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego	80
10.6.2.	Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	80
10.6.3.	Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów.....	82
10.6.4.	Centrum Rodzin.....	82
10.6.5.	Wydawanie Kart Dużej Rodziny.....	83
10.7.	Pomoc obywatelom Ukrainy	83
11.	Działalność inwestycyjna	84
11.1.	Realizacja planu zadań inwestycyjnych w 2023 r.	85

11.2.	Najważniejsze inwestycje infrastrukturalne realizowane w 2023 r.	87
11.3.	Dofinansowania ze źródeł zewnętrznych realizowane w 2023 r.....	91
12.	Gospodarka komunalna	94
12.1.	Gospodarowanie mieniem komunalnym	94
12.1.1.	Struktura gruntów miejskich	94
12.1.2.	Stan infrastruktury drogowej	96
12.1.3.	Gospodarka nieruchomościami.....	97
12.2.	Gospodarka mieszkaniowa	98
12.2.1.	Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Człuchów	98
12.2.2.	Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów	100
12.3.	Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.....	101
12.4.	Komunikacja miejska	101
12.5.	Gospodarowanie odpadami komunalnymi	102
12.6.	Opieka nad zabytkami i cmentarzami komunalnymi	106
13.	Ochrona środowiska	107
13.1.	Zarządzanie zasobami przyrody	107
13.2.	Kąpieliska	108
13.3.	Ochrona powietrza atmosferycznego	109
13.4.	Opieka nad zwierzętami	110
13.5.	Utrzymanie czystości i porządku, urządzeń sanitarnych, wysypisk i zieleni miejskiej oraz unieszkodliwianie odpadów komunalnych i azbestu	111
13.6.	Edukacja ekologiczna.....	112
14.	Planowanie przestrzenne	112
15.	Edukacja.....	115
15.1.	Szkoły, przedszkola i żłobki funkcjonujące w mieście	116
15.2.	Działalność Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie.....	117
15.2.1.	Dodatkowe wsparcie działań edukacyjnych.....	118
15.2.2.	Wspieranie działań pedagogiczno–wychowawczych.....	120
15.3.	Działalność Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki	123
15.3.1.	Zadania realizowane w przedszkolu.....	123
15.3.2.	Sygnalizowane problemy edukacyjne oraz działania podnoszące efekty kształcenia	124
15.4.	Wsparcie finansowe związane z edukacją.....	125
15.4.1.	Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych	125
15.4.2.	Dowóz uczniów do szkół	126
15.4.3.	Nagrody dla uczniów	126
16.	Działalność kulturalna.....	126
16.1.	Działalność Miejskiego Domu Kultury w 2023 r.	126
16.1.1.	Działalność pracowni merytorycznych.....	127

16.1.2.	Organizacje współpracujące z MDK	129
16.1.3.	Działania kulturalne, artystyczne i rozrywkowe o charakterze publicznym.....	130
16.2.	Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2023 r.	133
16.2.1.	Czytelnicy, użytkownicy i księgozbiór biblioteki.....	133
16.2.2.	Działalność popularyzatorska i kulturalna skierowana do czytelników i użytkowników.....	134
16.2.3.	Projekty realizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną.....	139
16.3.	Działalność Muzeum Regionalnego w 2023 r.....	140
16.3.1.	Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów.....	140
16.3.2.	Działalność wystawiennicza	140
16.3.3.	Działalność edukacyjna, popularyzatorska i wydawnicza	143
17.	Współpraca zewnętrzna	145
17.1.	Działalność promocyjna.....	145
17.1.1.	Wydawnictwa własne i inne publikacje	145
17.1.2.	Promocja w mediach	148
17.1.3.	Materiały i wydarzenia promocyjne.....	149
17.1.4.	Nagrody Specjalne Burmistrza	150
17.1.5.	Wyróżnienia i nagrody dla miasta.....	152
17.2.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	154
17.2.1.	Współpraca finansowa	154
17.2.2.	Współpraca pozafinansowa	167
17.2.3.	Podsumowanie współpracy z NGO.....	168
Spis tabel		170
Spis wykresów		171
Spis fotografii.....		172
Spis rysunków		173

1. WSTĘP

Raport o stanie Gminy Miejskiej Człuchów w roku 2023 jest już szóstym tego typu dokumentem, ostatnim w czasie przedłużonej kadencji 2018–2024. Obowiązek sporządzania raportu został wprowadzony z początkiem obecnej kadencji przez ustawę z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych, która jednocześnie znowelizowała ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.).

Raport zawiera wyczerpujące informacje dotyczące funkcjonowania organu wykonawczego Gminy Miejskiej Człuchów przez pryzmat zadań stojących przed jednostkami samorządu terytorialnego szczebla gminnego.

Rok 2023 dla samorządów pod względem stabilności finansowej nie był rokiem łatwym, zdominował go kryzys energetyczny, inflacja oraz inwestycje i rządowe programy. Problemy z jakimi borykała się administracja lokalna w całym kraju dotyczyła również działalności organów Gminy Miejskiej Człuchów.

2. INFORMACJE OGÓLNE

Pod względem administracyjnym Człuchów leży w **województwie pomorskim**, na jego południowo–zachodnim krańcu oraz w **powiecie człuchowskim**, który graniczy z pięcioma innymi powiatami: chojnickim i bytowskim położonymi w tym samym województwie – pomorskim, i aż trzema położonymi w trzech różnych województwach: szczecińskim w woj. zachodniopomorskim, złotowskim w woj. wielkopolskim oraz sępoleńskim w woj. kujawsko–pomorskim.

Rysunek 1. Położenie Człuchowa na tle Polski i województwa pomorskiego.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>.

Gmina Miejska Człuchów w 2023 r. była jedną z trzystu dwóch gmin miejskich funkcjonujących w Polsce, jedyną tego typu gminą w powiecie człuchowskim i jedną z 22 – w województwie pomorskim (od 2019 r. ogólna liczba gmin w Polsce nie uległa zmianie). W Krajowym Rejestrze Urzędowym Podziału Terytorialnego Kraju stosowanym przez Główny Urząd Statystyczny zw. TERYT – niezmiennie posiada identyfikator **220301 1**. Gmina Miejska Człuchów sąsiaduje tylko z jedną gminą – okalającą ją Gminą Człuchów, która ma charakter gminy wiejskiej.

Rysunek 2. Położenie Gminy Miejskiej Człuchów na mapie powiatu człuchowskiego.

Źródło: oprac. wł. na podst. <https://pl.wikipedia.org>.

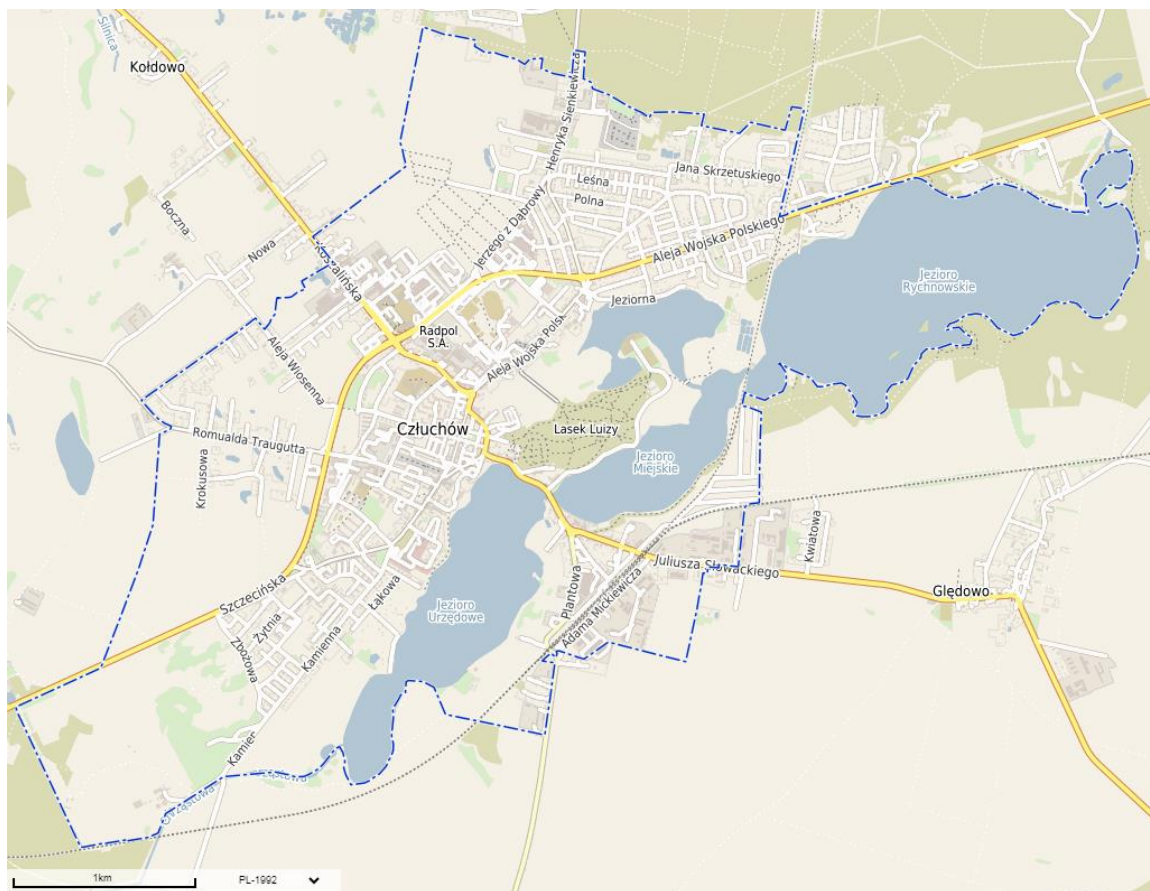
Człuchów pełni rolę lokalnego ośrodka administracyjnego w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego. W mieście mają siedzibę władze trzech różnych jednostek samorządu terytorialnego, oprócz gminy miejskiej, także powiatu człuchowskiego oraz Gminy Człuchów.

Pisana historia Człuchowa sięga początku XIV wieku. Gród otrzymał prawa miejskie **19 czerwca 1348 r.**, w roku 2023 przypadała więc 675. rocznica tego wydarzenia. W 2023 r. Człuchów był jednym z 979 miast w Polsce i wciąż jednym z trzech w powiecie człuchowskim.

Powierzchnia miasta to od lat **1 278 ha**, co stanowi 0,79% powierzchni powiatu. Granice miasta mają charakter częściowo sztuczny, a częściowo naturalny – w miejscach, gdzie prowadzone są brzegami jezior i kompleksu leśnego. Położenie geograficzne miasta wyznaczają następujące współrzędne geograficzne: **53° 39' 52" N, 17° 21' 36" E**.

Rysunek 3. Człuchów – zarys granic miasta.

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, e–mapa.net.

Pod względem fizycznogeograficznym miasto położone jest w północnej części mezoregionu **Pojezierza Krajeńskiego** stanowiącego część makroregionów Pojezierzy Południowopomorskich i podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich. Teren ten jest obszarem ostatniego zlodowacenia, występuje tu krajobraz młodoglacjalny. W granicach miasta znajdują się w całości **4 jeziora**: Urzędowe, Miejskie Małe, Miejskie Duże i największe – Jezioro Rychnowskie.

Podstawową wartością krajobrazową jest tu **Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich** położony na terenie Gminy Miejskiej Człuchów i Gminy Człuchów. Obejmuje on przede wszystkim ww. jeziora i lasy. Zajmuje obecnie obszar 670,19 ha. W granicach administracyjnych miasta znajduje się 437,02 ha jego powierzchni.

Oceniając dostępność komunikacyjną należy uznać, że lokalizacja miasta jest dogodna. Wynika to przede wszystkim z położenia miasta na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych o randze **dróg krajowych**:

- droga krajowa nr **22** – zwana „berlinką”, łączy zachód ze wschodem, biegnie od granicy polsko–niemieckiej w Kostrzynie do polsko–rosyjskiego przejścia granicznego w Grzechotkach;

- droga krajowa nr 25 – łączy Pomorze Środkowe z aglomeracją wrocławską, biegnie od Bobolic przez Bydgoszcz, Konin i Kalisz do Oleśnicy na Dolnym Śląsku.

Rysunek 4. Przebieg DK 22, DK 25 i DW 188.

Źródło: oprac. własne na podst. dostępnych materiałów.

Ponadto w Człuchowie bierze początek **droga wojewódzka nr 188** Człuchów – Piła, która łączy DK 25 z DK 10 i DK 11. Jest to trasa o długości 74,7 km, prowadzi przez Debrzno, Złotów i Krajenkę.

Na terenie Człuchowa znajduje się także kilka **dróg powiatowych**, są to:

- droga nr **2521G** – ul. Sienkiewicza, prowadząca przez Polnicę do DW 212,
- droga nr **2538G** – ul. Traugutta, prowadząca z Człuchowa do Sieroczyna,
- droga nr **2564G** – ul. Sobieskiego,
- droga nr **2565G** – ul. Średnia.

Ponadto przez Człuchów przebiega czynna **linia kolejowa** Chojnice–Szczecinek. Jest to **część** linii kolejowej nr 210 Chojnice–Runowo Pomorskie. Stacja w Człuchowie jest jedną z pięciu stacji kolejowych na tej linii na terenie powiatu człuchowskiego. Uruchomiona w 1876 r. linia do Szczecinka była pierwszą linią kolejową prowadzącą przez Człuchów. W 1903 r. został otwarty dworzec kolejowy i linia kolejowa do Miastka, która obecnie jest nieczynna. Część tej linii funkcjonuje jedynie na trasie Człuchów – Przechlewo. Jest to jednak linia z ruchem towarowym o znaczeniu miejscowym. Wszystkie linie kolejowe przebiegające przez Człuchów są liniami niezelektryfikowanymi.

Pod względem liczby mieszkańców Człuchów zaliczany jest do małych miast, tzn., że tak jak 768 polskich miast w 2023 r. (w 2022 r. 738 miast) liczył mniej niż 20 tys.

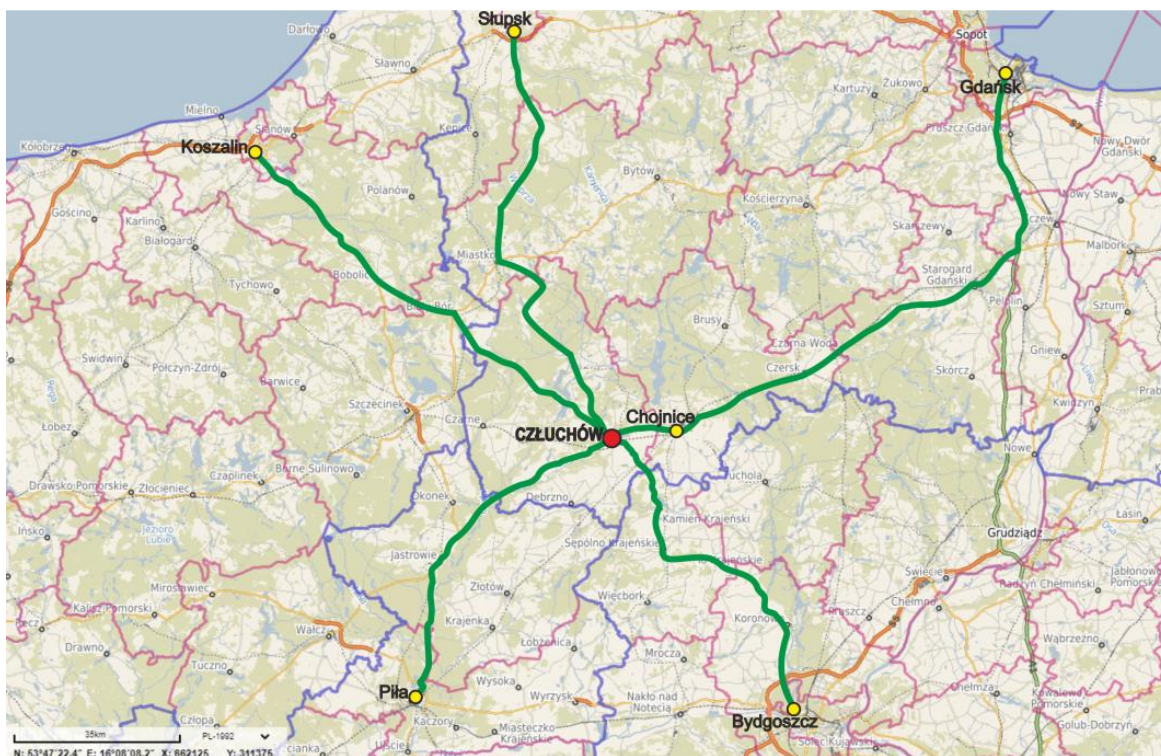

mieszkańców. W mieście na dzień 1 stycznia 2023 r. zameldowanych było 12 444 stałych mieszkańców, natomiast na dzień 31 grudnia 2023 r. – **12 267**.

Gmina Miejska Człuchów w regionie pełni również rolę lokalnego ośrodka kulturalnego i edukacyjnego dla mieszkańców powiatu człuchowskiego. Miasto ma charakter usługowo–przemysłowy, dzięki funkcjonującym zakładom jest miejscem zatrudnienia dla mieszkańców Człuchowa i okolic. Na tle powiatu Człuchów wyróżnia się dużą gęstością zaludnienia (960 osób/km² – Człuchów, 35 osób/km² – powiat człuchowski), małą powierzchnią (12,78 km² czyli 0,79% powierzchni powiatu) i wysokim wskaźnikiem jeziorności (22,79%).

Człuchów jest oddalony od większych ośrodków miejskich, odległości dzielące miasto od najbliższych większych miast to: od Koszalina 99 km na południowy wschód, od Słupska 120 km na południe, od Gdańska 135 km na południowy zachód, od Bydgoszczy 90 km na północny zachód, od Szczecina 220 km na wschód, od Piły 80 km na północny wschód, od Chojnic 15 km na zachód.

Rysunek 5. Położenie Człuchowa względem większych ośrodków miejskich.

Źródło: oprac. własne na podst. Geoportalu.

Od stolicy kraju Człuchów dzieli odległość 356 km. Od najbliższego lotniska zapewniającego lotniczy transport krajowy i międzynarodowy, położonego w Bydgoszczy, miasto dzieli odległość 108 km. Jeśli wziąć pod uwagę transport morski, najbliższej Człuchowa położony jest pasażerski terminal portowy w Gdańsku, oddalony od miasta o 151 km.

3. SAMORZĄD

3.1. Władze gminy

Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego w Polsce. Człuchów jest **gminą miejską**, co powoduje, że organem stanowiącym i kontrolnym jest rada miejska, a organem wykonawczym – **burmistrz**. Rada Miejska w Człuchowie składa się z **15 radnych**, ponieważ Człuchów ma mniej mieszkańców niż 20 tys.

Rok 2023 był szóstym, a piątym pełnym rokiem, obecnej kadencji organów gminy. Przez cały rok skład Rady Miejskiej w Człuchowie nie uległ zmianom. **Prezydium rady** nadal tworzyły 2 osoby: Przewodniczący Jerzy Górny i Wiceprzewodniczący Marek Marcinowski. W analizowanym roku Rada nadal bez zmian pracowała w ramach pięciu komisji stałych:

- Komisja **Rewizyjna** – pod przewodnictwem radnego Alfonsa Żebryka, złożona z 5 osób;
- Komisja **Skarg, Wniosków i Petycji** – pod przewodnictwem radnego Tomasza Golca, złożona z 4 osób;
- Komisja **Kultury, Edukacji i Sportu** – pod przewodnictwem radnego Henryka Krusińskiego, złożona z 8 osób;
- Komisja **Planowania, Budżetu i Infrastruktury Miejskiej** – pod przewodnictwem radnej Grażyny Misztal, złożona z 10 osób;
- Komisja **Spraw Społecznych** – pod przewodnictwem radnej Urszuli Trzebiatowskiej, złożona z 7 osób.

3.2. Urząd i podległe jednostki organizacyjne

Burmistrz Miasta Człuchów wykonuje zadania gminy – własne i zlecone, przy pomocy Urzędu Miejskiego w Człuchowie oraz ośmiu jednostek organizacyjnych. W 2023 r., podobnie jak w 2022, nie wprowadzano zmian w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego, tzn., że ostatnia zmiana struktury została wprowadzona zarządzeniem Nr 0050.71.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 21 czerwca 2021 r. W ramach struktury organizacyjnej wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. funkcjonują następujące **referaty i samodzielne stanowiska**:

1. Referat Finansowy;
2. Referat Inwestycji i Infrastruktury;
3. Referat Przestrzeni i Ochrony Środowiska;
4. Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa;
5. Referat Organizacyjny i Promocji Miasta;
6. Urząd Stanu Cywilnego;

7. Centrum Konsultacyjno–Informacyjne ds. Uzależnień;
8. samodzielne stanowisko ds. oświaty;
9. samodzielne stanowisko ds. obronności i zarządzania kryzysowego (1/2 etatu);
10. samodzielne stanowisko ds. gospodarki mieszkaniowej (1/2 etatu);
11. radca prawny;
12. audytor wewnętrzny – umowa–zlecenie z podmiotem zewnętrznym;
13. inspektor ochrony danych – umowa z podmiotem zewnętrznym;
14. pracownicy stanowisk pomocniczych i obsługi.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. w Urzędzie Miejskim w Człuchowie zatrudnionych było **40 osób**, w tym na stanowiskach urzędniczych 35 osób, na stanowiskach obsługi – 2 osoby i na pomocniczych – 3 osoby. Urząd zatrudnia wykwalifikowaną kadrę pracowniczą z dużym doświadczeniem zawodowym. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych prawie w **99%** legitymują się wykształceniem wyższym.

W roku 2023 złożono **48 wniosków** o udostępnienie informacji publicznej, na które zostały udzielone odpowiedzi. Przeprowadzone zostały **2 kontrole** zrealizowane przez:

1. Regionalną Izbę Obrachunkową w Gdańsku – kontrola kompleksowa w zakresie gospodarki finansowej i zamówień publicznych Gminy Miejskiej Człuchów;
2. Archiwum Państwowe w Koszalinie – kontrola archiwum zakładowego Urzędu Miejskiego i Urzędu Stanu Cywilnego.

W Człuchowie funkcjonują trzy rodzaje jednostek organizacyjnych podległych Gminie Miejskiej Człuchów, są to:

- 4 jednostki budżetowe (Przedszkole Miejskie, SP nr 1, ŚDS, MOPS)
- 1 samorządowy zakład budżetowy (OSiR)
- 3 instytucje kultury, dla których organem założycielskim jest Gmina Miejska Człuchów (MDK, MBP, Muzeum Regionalne).

Zostały one szczegółowo omówione w rozdziale 9.

3.3. Uchwały Rady Miejskiej i zarządzenia Burmistrza Miasta

W 2023 r. odbyło się **11** sesji Rady Miejskiej w Człuchowie, w tym **3** sesje nadzwyczajne. Rada podjęła **77** uchwał, dotyczyły one spraw:

- finansowych, tj. budżetu miasta, wieloletniej prognozy finansowej, opłat lokalnych, udzielania pomocy finansowej – 30 uchwał,
- ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami komunalnymi – 9,
- inwestycji, infrastruktury, gospodarki przestrzennej i gospodarki nieruchomościami – 15,

- organizacyjnych Rady Miejskiej, w tym wyborów ławników, uchwalania planów pracy – 6,
- edukacji i współpracy z organizacjami pozarządowymi – 5,
- pomocy społecznej – 10,
- rozpatrywania skarg, wniosków i petycji – 2.

Zgodnie z wymogami prawa **37** uchwał, będących **aktami prawa miejscowego**, zostało opublikowanych w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego, zgodnie z poniższym zestawieniem.

Tabela 1. Uchwały Rady Miejskiej w Człuchowie w 2023 r. opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego jako akty prawa miejscowego.

Lp.	Nr i data uchwały RM	Tytuł uchwały	Nr i data Dz.Urz. Woj.Pom.
		w sprawie:	
1.	XLIX.401.2023 11.01.2023 r.	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok	565 31.01.2023 r.
2.	L.403.2023 06.02.2023 r.	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok	1039 27.02.2023 r.
3.	L.405.2023 06.02.2023 r.	zmiany uchwały Nr III.29.2018 RM z dnia 17 grudnia 2018 r., w spr. określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023, który stanowi załącznik do Uchwały nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r.	995 23.02.2023 r.
4.	L.406.2023 06.02.2023 r.	zmiany uchwały Nr III.30.2018 RM z dnia 17 grudnia 2018 r., w spr. zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej w formie posiłku przyznawanych pod warunkiem zwrotu w części lub całości w ramach zadań własnych gminy	1025 24.02.2023 r.
5.	L.408.2023 06.02.2023 r.	zmiany uchwały Nr III.31.2018 RM z dnia 17 grudnia 2018 r., w spr. podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023, który stanowi załącznik do Uchwały nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r.	1026 24.02.2023 r.
6.	L.409.2023 05.02.2023 r.	określenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności w Klubie Seniora	1160 08.03.2023 r.
7.	L.412.2023 06.02.2023 r.	zmiany uchwały nr XLIII.362.2022 RM z dnia 12 września 2022 r. w spr. regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Człuchów	1027 24.02.2023 r.
8.	L.413.2023 06.02.2023 r.	zmiany uchwały nr XLIII.363.2022 RM z dnia 12 września 2022 r. w spr. szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę	1045 27.02.2023 r.

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2023

9.	L.414.2023 06.02.2023 r.	zmiany uchwały nr XXXVII.315. 2022 RM z dnia 24 stycznia 2022 r. w spr. wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanych przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy Miejskiej w Człuchowie oraz warunków i trybu ich składania za pomocą środków komunikacji elektronicznej	1046 27.02.2023 r.
10.	L.415.2023 06.02.2023 r.	zmiany uchwały nr XV.134.2019 RM z dnia 16 grudnia 2019 r. w spr. górnych stawek opłat ponoszonych od właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz odbierania odpadów komun. ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy	1047 27.02.2023 r.
11.	L.416.2023 06.02.2023 r.	ustalenia stawki za 1 km przebiegu pojazdu, uwzględnianej przy obliczaniu zwrotu rodzicom kosztów przewozu dzieci, młodzieży, uczniów oraz rodziców	1040 27.02.2023 r.
12.	L.419.2023 06.02.2023 r.	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ulicy Towarowej w Człuchowie	1062 28.02.2023 r.
13.	LI.420.2023 20.03.2023	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok	1565 30.03.2023 r.
14.	LI.423.2023 20.03.2023	przyjęcia „Rocznego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2023”	1566 30.03.2023 r.
15.	LI.424.2023 20.03.2023	określenia wykazu kąpielisk na terenie Gminy Miejskiej Człuchów oraz sezonu kąpielowego w 2023 roku	1567 30.03.2023 r.
16.	LI.425.2023 20.03.2023 r.	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego od ul. Koszalińskiej do drogi krajowej nr 22 w Człuchowie	1867 24.04.2023 r.
17.	LIII.429.2023 14.06.2023 r.	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok	3175 03.07.2023 r.
18.	LIII.436.2023 14.06.2023 r.	zmiany uchwały Nr LXV/360/2010 RM z dnia 9 września 2010 r. w spr. nadania nazw ulicom na terenie miasta Człuchowa	3163 29.06.2023 r.
19.	LIII.437.2023 14.06.2023 r.	zmiany uchwały Nr L.416.2023 w spr. ustalenia stawki za 1 km przebiegu pojazdu, uwzględnianej przy obliczaniu zwrotu rodzicom kosztów przewozu dzieci, młodzieży, uczniów oraz rodziców	3164 29.06.2023 r.
20.	LIII.438.2023 14.06.2023 r.	zwolnienia dyrektora Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki w Człuchowie od obowiązku realizacji tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych	3178 03.07.2023 r.
21.	LIII. 439.2023 14.06.2023 r.	zmiany uchwały nr LI.423.2023 RM w spr. przyjęcia „Rocznego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2023”	3179 03.07.2023 r.
22.	LIII.440.2023 14.06.2023 r.	ustalenia czasu bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki oraz wysokości opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym w publicznych przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Miejską Człuchów	3180 03.07.2023 r.

23.	LIII.441.2023 14.06.2023 r.	nadania nazwy rondu położonemu w Człuchowie	3181 03.07.2023 r.
24.	LIV.443.2023 05.07.2023 r.	trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego	3709 03.08.2023 r.
25.	LV.444.2023 04.08.2023 r.	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok	3893 18.08.2023 r.
26.	LVI.447.2023 29.09.2023 r.	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok	4682 30.10.2023 r.
27.	LVI.452.2023 29.09.2023 r.	zmiany uchwały nr XXXV.293.2021 RM z dnia 22 listopada 2021 r. w spr. regulaminu udzielania dotacji celowej na realizację zadań z zakresu wymiany i likwidacji źródeł ciepła na paliwo stałe z obszaru Gminy Miejskiej Człuchów	4683 30.10.2023 r.
28.	LVII.455.2023 30.10.2023 r.	określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości	5152 23.11.2023 r.
29.	LVII.456.2023 30.10.2023 r.	określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych	5154 23.11.2023 r.
30.	LVII.458.2023 30.10.2023 r.	zmieniająca uchwałę w spr. określenia przystanków komunikacyjnych oraz warunków korzystania z przystanków komunikacyjnych, których właścicielem jest Gmina Miejska Człuchów	5155 23.11.2023 r.
31.	LVIII.460.2023 20.11.2023 r.	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok	5665 08.12.2023 r.
32.	LIX.466.2023 11.12.2023 r.	uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 2024 rok	5961 18.12.2023 r.
33.	LIX.468.2023 11.12.2023 r.	usług opiekuńczych	5977 19.12.2023 r.
34.	LIX.470.2023 11.12.2023 r.	podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do wsparcia w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028	5918 15.12.2023 r.
35.	LIX.471.2023 11.12.2023 r.	określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028	5919 15.12.2023 r.
36.	LIX.472.2023 11.12.2023 r.	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok	5978 19.12.2023 r.
37.	LIX.476.2023 11.12.2023 r.	zmiany uchwały Nr XXXIV.249.2013 RM z dnia 27 marca 2013 r. w spr. szczegółowych zasad i trybu umarzania, odraczania terminów płatności, rozkładania na raty należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym przypadających Gminie Miejskiej Człuchów oraz jej jednostkom organizacyjnym, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga będzie stanowić pomoc publiczną oraz wskazania organów uprawnionych do udzielania ulg	5979 19.12.2023 r.

Źródło: oprac. wł. na podst. Dz.Urz.Woj.Pom.

Burmistrz w 2022 r. wydał **180** zarządzeń, dotyczyły następujących spraw:

- finansów gminy w zakresie zmian w planach finansowych, rachunkowości, przeprowadzenia inwentaryzacji – 97 zarządzeń,

- gospodarki nieruchomościami i spraw mieszkaniowych – 26,
- spraw kadrowych (ogłaszanie naboru na wolne stanowiska w Urzędzie i jednostkach organizacyjnych, powierzanie stanowisk itp.) – 7,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi (m.in. ogłaszanie konkursów w sprawie udzielania dotacji) – 10,
- pomocy społecznej – 6,
- ochrony środowiska – 2,
- inwestycji i zamówień publicznych – 2,
- edukacji – 2,
- spraw organizacyjnych, w tym z zakresu zarządzania kryzysowego – 25.

Poza zarządzeniami Burmistrz Miasta w 2023 r. wydał 4 ogłoszenia: 2 dotyczące gospodarki mieszkaniowej i 2 z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także jedno obwieszczenie w sprawie określenia wykazu kąpielisk na terenie miasta Człuchów.

Pięć zarządzeń burmistrza wydanych w 2023 r. zostały opublikowane jako akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego:

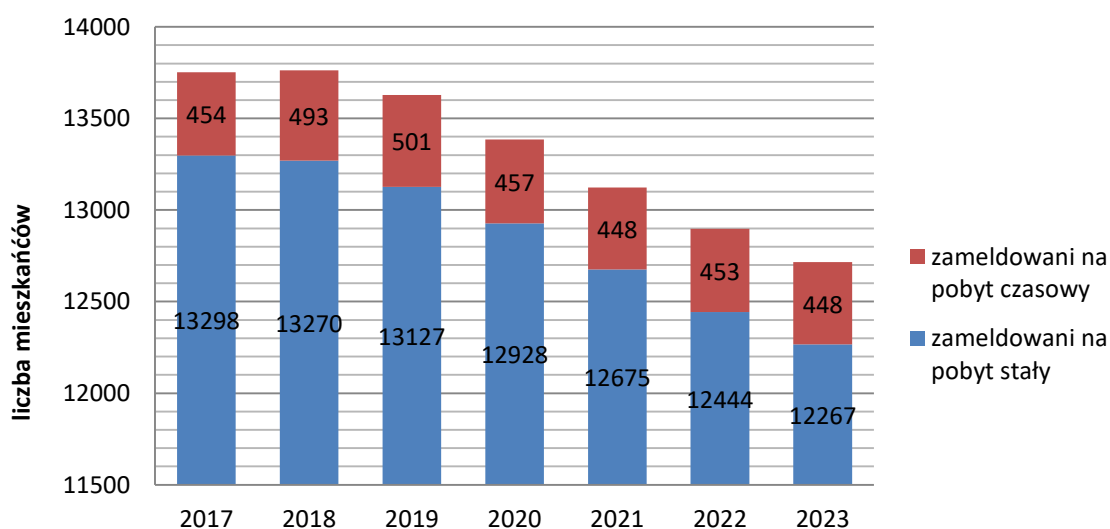
- 1) Zarządzenie Nr 0050.20.2016 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie przedstawienia sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Miejskiej Człuchów za rok 2015 – Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 10 stycznia 2023 r. poz. 92.
- 2) Zarządzenie Nr 0050.27.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 13 lutego 2023 r. w sprawie zatwierdzenia danych dotyczących czynszów najmu lokali mieszkalnych nienależących do publicznego zasobu mieszkaniowego – Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 8 marca 2023 r. poz. 1171.
- 3) Zarządzenie Nr 0050.33.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 1 marca 2023 r. w sprawie przedstawienia sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Miejskiej Człuchów za 2022 rok – Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 22 marca 2023 r. poz. 1442.
- 4) Zarządzenie Nr 0050.35.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat za usługi świadczone przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie – Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 29 marca 2023 r. poz. 1535.
- 5) Zarządzenie Nr 0050.70.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat za usługi świadczone przez Szkołę Podstawową Nr 1 w Człuchowie – Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 19 lipca 2023 r. poz. 3446.

4. MIESZKAŃCY MIASTA

W roku 2023 liczba mieszkanek i mieszkańców zameldowanych na pobyt stały zmniejszyła się o 177 osób, przez co na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła **12 267 osób**, w tym **6 487** kobiet i **5 780** mężczyzn. W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych:

- liczba mieszkanek w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia) wynosiła 895 osób, a liczba mieszkańców 998 osób,
- liczba mieszkanek w wieku produkcyjnym (18–60 lat) wynosiła 3 272 osób, a liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (18–65) wynosiła 3 623,
- liczba mieszkanek w wieku poprodukcyjnym wynosiła 2 320, a liczba mieszkańców: 1 159.

Wykres 1. Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy w ostatnim dniu roku w latach 2017–2023.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

Liczba osób zameldowanych na pobyt czasowy na terenie miasta Człuchów na koniec 2023 r. wyniosła **448**. Większość spośród nich (246 osób) to mężczyźni.

W 2023 r. odnotowano **805** zdarzeń związanych z migracją osób tj. zameldowania i wymeldowania na pobyt stały i czasowy, zgłoszenia wyjazdów na pobyt stały i czasowy oraz zgłoszenia powrotu z pobytu czasowego. Migracje przebiegały w kierunku z miasta do wsi, co związane jest z lokalizacją budownictwa jednorodzinne na terenach podmiejskich, z zastrzeżeniem, że budownictwo jednorodzinne realizowane jest na wsi przez osoby pracujące i związane z miastem. Drugim powodem migracji ludności są względy ekonomiczne, co łączy się z wyjazdem osób do większych ośrodków miejskich lub za granicę.

W 2023 r. zostało zameldowanych na pobyt czasowy **259 cudzoziemców**, głównie obywateli Ukrainy, ale również: Tajlandii, Turkmenistanu, Bangladeszu, Albanii, Białorusi, Kazachstanu, Rumunii, Mołdawii, Gruzji. W ciągu roku nadano **93 numerów PESEL** w związku z zameldowaniem cudzoziemców, dzieciom urodzonym poza granicami kraju przy zameldowaniu lub przy składaniu wniosku o dowód osobisty oraz na podstawie odrębnych przepisów dla cudzoziemców przebywających na terenie Człuchowa bez zameldowania.

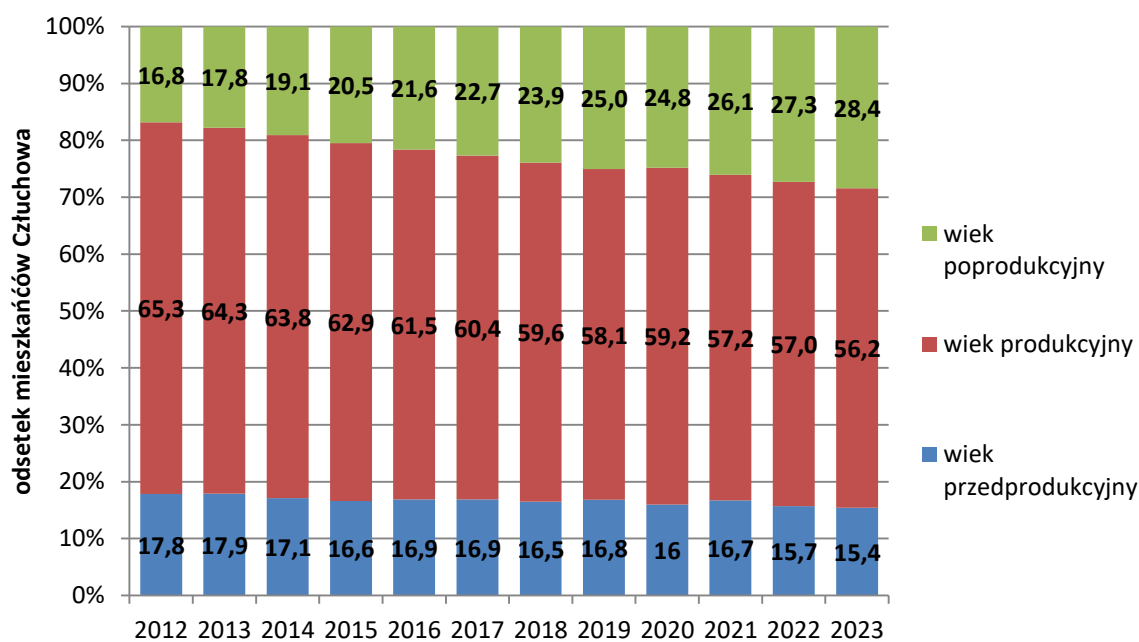
W 2023 r. zostało nadanych **143 numerów PESEL** obywatelom Ukrainy przybyłym do Polski w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie.

W 2023 r. zostało zameldowanych na pobyt stały **66 nowonarodzonych mieszkańców**, w tym: 24 dziewczynki i 42 chłopców. W tym samym okresie zmarły **137 osób**, w tym: 77 kobiet i 60 mężczyzn.

Wobec tego współczynnik przyrostu naturalnego w 2023 r. był ujemny i wyniósł **-71 osób**, czyli kształtował się na poziomie **-5,78‰**.

W roku 2023 w strukturze ludności Człuchowa nadal utrzymywały się tendencje obserwowane w ciągu ostatnich kilkunastu lat: systematyczny wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem, wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym, dość stabilny odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 2. Udział ludności Człuchowa według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w latach 2012–2023.

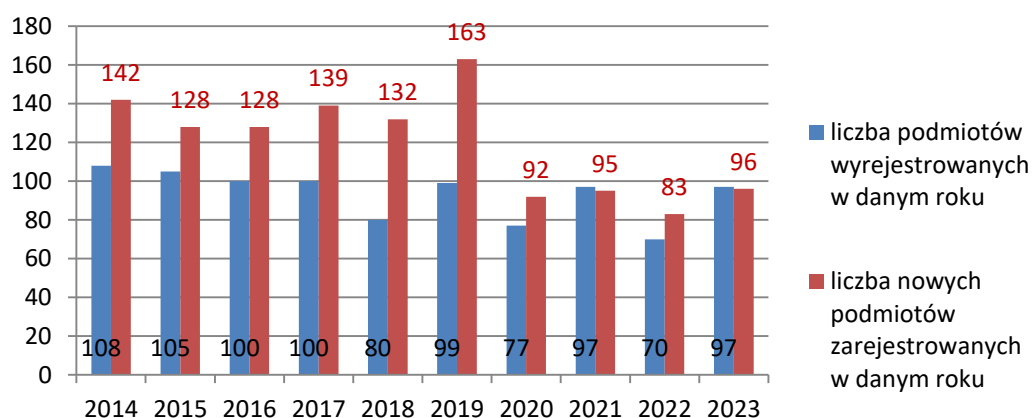

Źródło: oprac. wł. na podst. danych GUS i UM.

5. PRZEDSIĘBIORCY INDYWIDUALNI

W Człuchowie w 2023 r. zarejestrowano **96 nowych** przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą jako osoby fizyczne w rejestrze CEIDG. W tym samym czasie wyrejestrowano **97** przedsiębiorców.

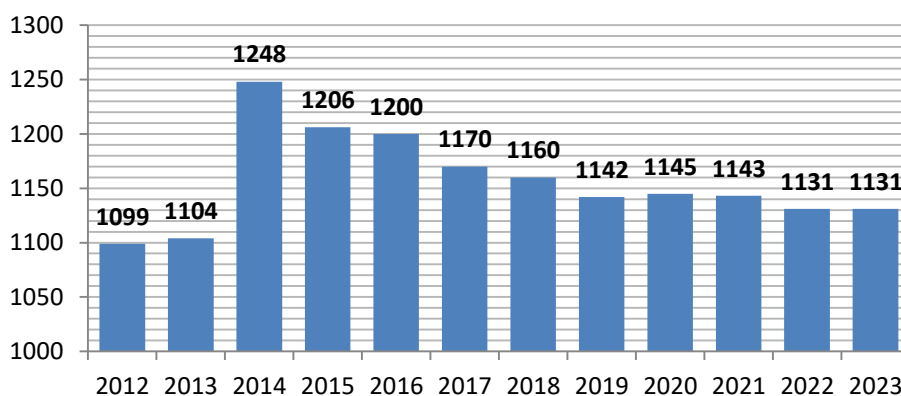
Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych oraz nowo zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2014–2023.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

Ogółem według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w rejestrze CEIDG Gminy Miejskiej Człuchów zarejestrowanych było **1 130** przedsiębiorców.

Wykres 4. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w latach 2012–2023.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. **54** podmiotów posiadało zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym:

- punkty detaliczne – 38,
- gastronomia – 16.

Jednocześnie w Człuchowie funkcjonowało **145** aktywnych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym:

- zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwo – 54 szt.
- zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 45 szt.
- zawierających powyżej 18% alkoholu – 46 szt.

Na koniec roku 2023, podobnie jak rok wcześniej, w Człuchowie aktywnych było **7 licencji** na wykonywanie krajowego transportu drogowego w zakresie przewozu osób taksówką. Licencje wydawane są przez UM na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 2201 z późn. zm.).

6. STAN FINANSÓW MIASTA

Budżet Gminy Miejskiej Człuchów został przyjęty uchwałą Nr XLVII.391.2022 RM z dnia 12 grudnia 2022 r. W trakcie roku był zmieniany **29** razy. Na zakończenie roku 2023 budżet zamknął się kwotami przedstawionymi w poniższej tabeli.

Tabela 2. Stan wykonania budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 31 grudnia w 2023 r.

Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie	% wykonania
Dochody, w tym:	77 778 712,78	80 308 670,87	103,25
bieżące	63 226 968,29	65 156 677,96	103,05
majątkowe	14 551 744,49	15 151 992,91	104,12
Wydatki, w tym:	83 547 070,13	74 964 716,21	89,73
bieżące	65 521 153,57	60 582 030,90	92,46
majątkowe	18 025 916,56	14 382 685,31	79,79
Wynik budżetu	<u>- 5 768 357,35</u>	<u>5 343 954,66</u>	-
Przychody	8 039 191,35	10 889 657,82	135,46
Rozchody	2 270 834,00	2 270 834,00	100,00
Wolne środki:	<u>0,00</u>	<u>13 962 778,48</u>	-

Źródło: dane UM.

Według planu budżet roku 2023 to budżet z deficytem na poziomie 5 768 357,35 zł, natomiast wykonanie to **nadwyżka** w wysokości **5 343 954,66 zł** będąca wynikiem wyższego niż planowano wykonania dochodów oraz niższego wykonania wydatków. Wyższe niż planowano wykonanie dochodów dotyczy dochodów zarówno dochodów bieżących, jak i majątkowych. Niższe wykonanie wydatków wynika z faktu prowadzenia polityki oszczędnościowej bez zmniejszania jakości wykonywanych usług i realizowanych zadań oraz niewniesienia planowanych udziałów do SIM KZN Pomorze sp. z o.o. z siedzibą w Malborku

w związku ze zwołaniem przez spółkę Zgromadzenia Wspólników w sprawie podwyższenia udziałów w styczniu roku 2024. Przychody wykonano powyżej planu, natomiast rozchody wykonano na zaplanowanym poziomie i w związku z tym, po zamknięciu roku, w budżecie pozostały **wolne środki** w łącznej wysokości **13 962 778,48 zł**.

6.1. Dochody budżetu Gminy Miejskiej Człuchów

Gmina Miejska Człuchów uzyskała wyższe niż planowano wykonanie dochodów.

Tabela 3. Realizacja planu dochodów ogółem w 2023 r. wg działów klasyfikacji budżetowej.

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2023 r. [zł]	Plan na 31.12.2023 r. [zł]	Wykonanie [zł]	Realizacja planu po zmianach	Udział
756	Dochody od osób prawnych, od osób fiz. i od innych jednostek nieposiad. osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	24 454 258,00	24 414 849,00	25 837 715,54	105,83%	32,17%
758	Różne rozliczenia	10 598 997,00	15 947 038,46	15 980 887,06	100,21%	19,90%
855	Rodzina	7 124 600,00	9 506 904,00	9 607 803,59	101,06%	11,96%
600	Transport i łączność	7 865 035,00	8 229 749,76	8 236 622,29	100,08%	10,26%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 684 225,00	5 756 355,56	6 050 995,09	105,12%	7,53%
700	Gospodarka mieszkaniowa	1 744 875,00	5 290 002,21	6 032 428,42	114,03%	7,51%
852	Pomoc społeczna	2 349 140,00	2 811 590,00	2 682 054,86	95,39%	3,34%
801	Oświata i wychowanie	1 207 200,00	1 988 172,50	2 006 509,27	100,92%	2,50%
926	Kultura fizyczna	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	100,00%	2,49%
710	Działalność usługowa	587 200,00	622 200,00	713 345,08	114,65%	0,89%
750	Administracja publiczna	497 431,00	579 273,00	613 289,35	105,87%	0,76%
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	0,00	458 667,56	418 136,29	91,16%	0,52%
751	Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 700,00	84 423,00	84 423,00	100,00%	0,11%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	3 326,00	64 518,00	26 199,35	40,61%	0,03%
010	Rolnictwo i łowiectwo	200,00	14 481,40	14 507,64	100,18%	0,02%
020	Leśnictwo	500,00	2 062,00	3 079,71	149,36%	< 0,01%
851	Ochrona zdrowia	0,00	574,00	574,00	100,00%	< 0,01%
752	Obrona narodowa	0,00	100,33	100,33	100,00%	< 0,01%
630	Turystyka	2 000 000,00	0,00	0,00	–	0,00%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodow.	0,00	7 752,00	0,00	0,00%	0,00%
RAZEM DOCHODY OGÓŁEM		66 119 687,00	77 778 712,78	80 308 670,87	103,25%	100,00%

Źródło: dane UM.

6.2. Wydatki budżetu Gminy Miejskiej Człuchów

Niższe wykonanie wydatków wynika z faktu prowadzenia polityki oszczędnościowej bez zmniejszania jakości wykonywanych usług i realizowanych zadań. Przychody wykonano powyżej planu, natomiast rozchody wykonano na zaplanowanym poziomie i w związku z tym po zamknięciu roku w budżecie pozostały wolne środki w łącznej wysokości **10 762 397,82 zł**.

Wykonanie wydatków według poszczególnych rodzajów przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela 4. Wykonanie wydatków według poszczególnych rodzajów w 2023 r.

Wyszczególnienie	Plan (po zmianach) [zł]	Wydatki wykonane [zł]	Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (art. 191 ust. 2 i ust. 3 ustawy o finansach publicznych)
WYDATKI OGÓŁEM	83 547 070,13	74 964 716,21	0,00
z tego:			
Wydatki bieżące	65 521 153,57	60 582 030,90	0,00
z tego:			
– wydatki jednostek budżetowych, z tego:	41 592 063,90	37 572 085,95	0,00
<i>wynagrodzenia i składki od nich naliczane</i>	<i>21 809 286,44</i>	<i>20 708 936,26</i>	<i>0,00</i>
<i>wydatki związane z realizacją ich zadań</i> <i>statutowych</i>	<i>19 782 777,46</i>	<i>16 863 149,69</i>	<i>0,00</i>
– dotacje na zadania bieżące	11 367 386,65	10 805 209,70	0,00
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	11 235 797,49	10 994 654,17	0,00
– wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	245 905,53	240 944,53	0,00
– wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	0,00	0,00	0,00
– obsługa długu	1 080 000,00	969 136,55	0,00
Wydatki majątkowe	18 025 916,56	14 382 685,31	0,00
z tego:			
– wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	454 308,15	425 361,49	0,00

Źródło: dane UM.

Tabela 5. Realizacja planu wydatków ogółem w 2023 r. wg działów klasyfikacji budżetowej.

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2023 r. [zł]	Plan na 31.12.2023 r. [zł]	Wykonanie [zł]	Realizacja planu po zmianach	Udział
801	Oświata i wychowanie	18 384 708,00	20 167 007,38	19 497 804,25	96,68%	26,01%
855	Rodzina	7 856 817,00	10 411 721,00	10 359 490,52	99,50%	13,82%
600	Transport i łączność	8 680 500,00	10 267 258,91	10 174 683,17	99,10%	13,57%

900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 822 854,00	10 252 509,71	8 679 416,36	84,66%	11,58%
750	Administracja publiczna	7 831 501,00	8 012 140,94	6 765 799,27	84,44%	9,03%
852	Pomoc społeczna	6 294 525,89	7 180 773,16	6 738 696,71	93,84%	8,99%
926	Kultura fizyczna	4 523 000,00	4 653 000,00	4 649 900,63	99,93%	6,20%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodow.	3 112 000,00	3 412 752,00	3 336 207,00	97,76%	4,45%
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	41 162,40	1 141 146,38	1 100 615,11	96,45%	1,47%
757	Obsługa długu publicznego	950 000,00	1 080 000,00	969 136,55	89,73%	1,29%
851	Ochrona zdrowia	682 700,00	1 032 003,95	862 871,47	83,61%	1,15%
710	Działalność usługowa	656 200,00	711 200,00	664 536,78	93,44%	0,89%
700	Gospodarka mieszkaniowa	1 007 525,00	4 004 502,59	659 579,36	16,47%	0,88%
630	Turystyka	4 250 000,00	382 450,00	282 443,00	73,85%	0,38%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	51 300,00	105 300,00	86 864,00	82,49%	0,12%
751	Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 700,00	84 423,00	84 423,00	100,00%	0,11%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	19 826,00	85 231,29	32 942,64	38,65%	0,04%
010	Rolnictwo i łowiectwo	874,00	14 824,40	14 807,92	99,89%	0,02%
758	Różne rozliczenia	625 000,00	548 725,09	4 398,14	0,80%	< 0,01%
752	Obrona narodowa	0,00	100,33	100,33	100,00%	< 0,01%
RAZEM WYDATKI OGÓŁEM		73 793 193,29	83 547 070,13	74 964 716,21	89,73%	100,00%

Źródło: dane UM.

6.3. Pozostałe informacje finansowe

W roku 2023 Gmina Miejska Człuchów realizowała zadania z udziałem środków z Unii Europejskiej w łącznej kwocie **666 306,02 zł**.

W trakcie roku z budżetu Gminy Miejskiej udzielono następujących dotacji:

1. dla jednostek spoza sektora finansów publicznych:
  - a) dotacje celowe dla stowarzyszeń – 418 240,75 zł
  - b) dotacja celowa dla niepublicznych żłobków – 420 380,00 zł
  - c) dotacja celowa dla niepublicznych jednostek systemu oświaty – 195 412,61 zł
  - d) dotacja podmiotowa dla niepublicznych jednostek systemu oświaty – 5 574 176,34 zł
  - e) dotacja celowa dla osób fizycznych i prawnych – 121 747,32 zł

2. dla jednostek sektora finansów publicznych:

- a) dotacje podmiotowe dla instytucji kultury – 3 196 000,00 zł
- b) dotacja przedmiotowa dla zakładu budżetowego – 1 001 000,00 zł
- c) dotacja celowa dla zakładu budżetowego – 129 992,01 zł
- d) pozostałe dotacje celowe – 150 000,00 zł.

Jednostki oświatowe zgromadziły na rachunku dochodów własnych kwotę **13 452,28 zł**, którą wydatkowały w tej samej wysokości.

Zadania z zakresu administracji rządowej wykonano na kwotę **11 106 636,17 zł**, na co otrzymano dotację celową w takiej samej wysokości.

W roku 2023 uzyskano dochody związane z korzystaniem ze środowiska na poziomie 21 555,70 zł, które w kwocie 14 799,14 zł wydatkowano na zadania związane z ochroną środowiska. Wykonane dochody w tym zakresie są zł wyższe od wykonanych wydatków, w związku z tym planuje się dodać do wydatków na ochronę środowiska w roku 2024 powstałą różnicę uwzględniającą również rozliczenia z lat ubiegłych.

W trakcie roku otrzymano dochody z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu w kwocie **447 092,85 zł** i opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu w obrocie hurtowym w kwocie 171 561,60 zł, które przeznaczono na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w łącznej kwocie 859 297,47 zł. Wykonane dochody w tym zakresie są niższe od wykonanych wydatków, jednak do budżetu na rok 2024 planuje się dodać zwiększone wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi stanowiące rozliczenie z lat poprzednich.

W zakresie systemu gospodarki odpadami Gmina Miejska Człuchów otrzymała dochody w kwocie **5 898 277,09 zł** i wydatkowała je w kwocie 5 287 369,03 zł. Wykonane dochody w tym zakresie są wyższe od wykonanych wydatków, w związku z tym planuje się dodać do wydatków na system gospodarki odpadami w roku 2024 powstałą różnicę uwzględniającą również rozliczenia z lat ubiegłych.

Utworzona w budżecie **rezerwa ogólna** w kwocie 418 000,00 zł nie została rozdysponowana w kwocie 76 024,91 zł, natomiast rezerwa celowa na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w kwocie 182 000,00 zł nie została uruchomiona.

Analiza wykonania budżetu Gminy Miejskiej Człuchów za 2023 r. nie budzi zastrzeżeń co do jego przebiegu. Zadania bieżące i inwestycyjne zostały wykonane zgodnie z zaplanowanym i zmodyfikowanym w trakcie roku planem (poza wniesieniem udziałów do SIM KZN Pomorze Sp. z o.o. w związku z niezorganizowaniem przez spółkę w roku 2023 Zgromadzenia Wspólników zatwierdzającego podniesienie kapitału). W trakcie roku nie wystąpiły żadne przesłanki mogące istotnie wpłynąć na zachwianie gospodarki finansowej w Gminie Miejskiej Człuchów mimo niesprzyjających warunków

związanych z wojną na Ukrainie oraz zmianami w zakresie opodatkowania wynagrodzeń i wysoką inflacją.

Wszelkie zobowiązania finansowe realizowane są terminowo przy zachowaniu płynności finansowej. Wykazana w sprawozdaniu Rb 28S kwota zobowiązań w wysokości 2 063 163,52 zł dotyczy w całości zobowiązań niewymagalnych.

Przychody w 2023 r. zrealizowano w łącznej kwocie 10 889 657,82zł, (co stanowi 135,46% planu), w tym:

- spłata udzielonych pożyczek – 127 260,00 zł;
- wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych – 10 762 397,82 zł.

Rozchody w 2023 r. zrealizowano w łącznej kwocie 2 270 834,00 zł (co stanowi 100,00% planu), rozchody w całości dotyczyły spłaty kredytów.

Tabela 6. Zadłużenie Gminy Miejskiej Człuchów w 2023 r. (w zł).

Zobowiązania	Stan na 01.01.2023	Stan na 31.12.2023
Kredyty	14 441 660,00	12 170 826,00
Poręczenia i gwarancje niewymagalne	2 544 199,00	11 524 675,00

Źródło: dane UM.

W 2023 r. zwiększyła się wysokość poręczeń dla Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o., w wyniku udzielenia dodatkowych poręczeń dla ZZO oraz w związku z udzieleniem nowego poręczenia dla Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Człuchowie.

Relacja łącznej kwoty spłat zobowiązań wraz z odsetkami do dochodów wykonanych wynosi 4,03%, a relacja zadłużenia do dochodów wykonanych ogółem wynosi 15,16%. Spłaty długu w roku 2023 mieściły się w granicach ustawowo określonych w art. 243 ustawy o finansach publicznych. Spłata zadłużenia odbywa się zgodnie z harmonogramem.

Szczegóły dotyczące finansów Gminy Miejskiej Człuchów znajdują się w sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok 2023 przyjętym zarządzeniem Burmistrza Nr 0050.42.2023 z dnia 18 marca 2024 r. oraz w sprawozdaniu dotyczącym informacji o stanie mienia komunalnego i przebiegu planów finansowych instytucji kultury, dla których organem założycielskim jest Gmina Miejska Człuchów, przyjętym zarządzeniem Burmistrza Nr 0050.43.2023 z dnia 18 marca 2024 r.

7. REALIZACJA POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

Do dokumentów strategicznych obowiązujących w Gminie Miejskiej Człuchów w 2023 r. należały przede wszystkim:

- 1) Statut Gminy Miejskiej Człuchów;
- 2) strategię:
  - Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2022–2030;
  - Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2021–2025, której realizacji służą m.in. poniższe programy:
    - Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022–2024,
    - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2023,
    - Wieloletni gminny program osłony w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023;
- 3) strategiczne dokumenty finansowe:
  - Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2020–2031,
  - Budżet Gminy Miejskiej Człuchów na 2023 rok;
- 4) Program współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na rok 2023;
- 5) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów;
- 6) programy wieloletnie i roczne związane z ochroną środowiska:
  - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2023–2026 z perspektywą na lata 2027–2030,
  - Projekt Założeń do Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Miasta Człuchów na lata 2018–2032,
  - Roczny program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt,
  - Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Człuchów z dnia 12 września 2022 r. z późn. zm.

7.1. Statut Gminy Miejskiej Człuchów

W roku 2023 obowiązywał niezmiennie Statut Gminy Miejskiej Człuchów uchwalony na początku trwającej kadencji samorządu obejmującej lata 2018–2024. Został on przyjęty uchwałą Nr XLIII.307.2018 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 3 października 2018 r. Statut jest opublikowany w Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 24 października 2018 r. pod poz. 3998.

Rysunek 6. Wzór herbu Człuchowa.

Rysunek 7. Wzór flagi Człuchowa.

Źródło: Statut Gminy Miejskiej Człuchów.

Statut Gminy Miejskiej Człuchów składa się z czternastu rozdziałów, określających szczegółowo m.in. tryb pracy i organizację wewnętrzną organów Gminy Miejskiej Człuchów, zasady, formy i zakres wykonywania działań, czy też prawa mieszkańców wynikające z zasady jawności działalności organów gminy i sposoby ich realizacji. Statut precyzuje m.in. jakie komisje, i w jaki sposób, działają w ramach Rady Miejskiej oraz organizację i tryb pracy Burmistrza. Załączniki graficzne, które są integralną częścią statutu, obrazują przebieg granic gminy na mapie, wzory herbu i flagi miasta oraz wizerunek insygniów gminy.

7.2. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów

Obowiązująca w 2023 r. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów obejmująca lata 2022–2030 została przyjęta uchwałą RM Nr XLIII.361.2022 z dnia 12 września 2022 r. Powstała ona z zastosowaniem ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378), która po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie wprowadziła wprost podstawę prawną dla strategii rozwoju gmin. Uchwalenie strategii poprzedziło opracowanie w roku 2021 diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, która stała się podstawą dla tworzonego dokumentu. Harmonogram tych prac zakładał również wypracowanie założeń programowych, funkcjonalno–przestrzennych i wdrożeniowych, a także przeprowadzenie konsultacji i uzyskanie opinii odpowiednich organów. Nowa strategia, w odróżnieniu od dotychczasowego dokumentu strategicznego określającego długofalowy rozwój gminy, ma za zadanie wiązać planowanie społeczno–gospodarcze z przestrzennym, a dzięki temu wspierać trwałe i zrównoważony rozwój gminy.

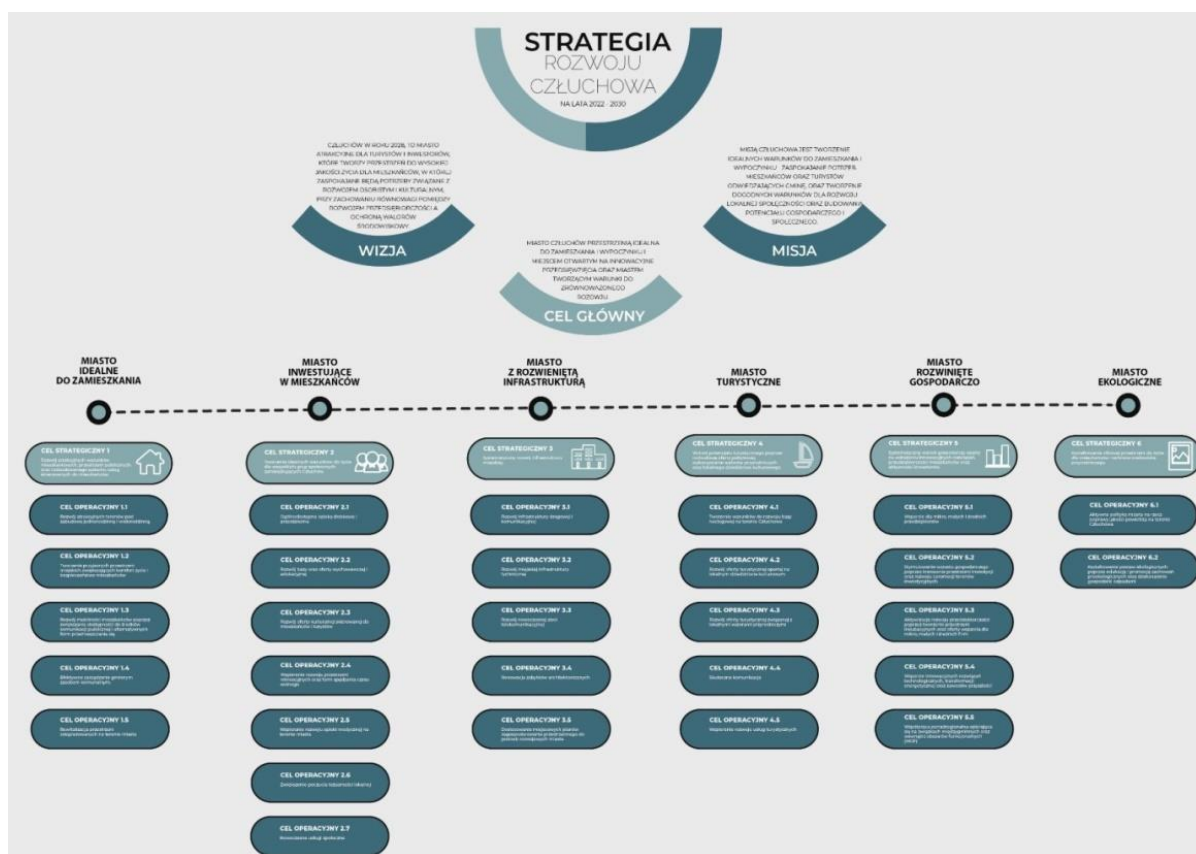

7.2.1. Cele strategiczne strategii rozwoju

Wizja miasta określona w strategii jest opisem koncentrującym się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom. Jest ona obrazem przyszłości, stanem docelowym, który przedstawia miasto w pewnej perspektywie czasowej. W nowo uchwalonej strategii **wizja miasta** brzmi: „Człuchów w roku 2030 to miasto atrakcyjne dla turystów i inwestorów, które tworzy przestrzeń do wysokiej jakości życia dla mieszkańców, w której zaspokajane będą potrzeby związane z rozwojem osobistym i kulturalnym, przy zachowaniu równowagi pomiędzy rozwojem przedsiębiorczości a ochroną walorów środowiskowych”. W obecnie obowiązującej strategii większy nacisk jest położony na przedsiębiorczość i środowisko naturalne.

Wykres 5. Schemat graficzny celów Strategii Rozwoju Człuchowa na lata 2022–2030.

Źródło: Strategia Rozwoju Człuchowa na lata 2022–2030.

Z wizji miasta wywiedziona jest misja, która określa podstawowy cel strategii. Obecnie sformułowana jest ona w następujących słowach: „**Misją Człuchowa jest tworzenie idealnych warunków do zamieszkania i wypoczynku – zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz turystów odwiedzających miasto, oraz tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju lokalnej społeczności oraz budowania potencjału gospodarczego i społecznego**”. Określony w wizji miasta stan docelowy, jak i deklaracja dotycząca misji stanowią podstawę do określenia celu głównego, celów strategicznych oraz celów

operacyjnych. Celem głównym Strategii Rozwoju Człuchowa jest spowodowanie, by miasto Człuchów stało się „przestrzenią idealną do zamieszkania i wypoczynku, miejscem otwartym na innowacyjne przedsięwzięcia oraz miastem tworzącym warunki do zrównoważonego rozwoju”. O szczebel niżej w drabince celów wyszczególnione są cele strategiczne podporządkowane obszarom interwencji, które wywodzą się z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz syntezy SWOT.

Cele strategiczne strategii to:

- 1) w obszarze interwencji „Miasto idealne do zamieszkania” – rozwój atrakcyjnych warunków mieszkaniowych przestrzeni publicznej oraz rozbudowanego systemu usług skierowanych do mieszkańców,
- 2) w obszarze interwencji „Miasto inwestujące w mieszkańców” – tworzenie idealnych warunków do życia dla wszystkich grup społecznych zamieszkujących Człuchów,
- 3) w obszarze interwencji „Miasto z rozwiniętą infrastrukturą” – systematyczny rozwój infrastruktury miejskiej,
- 4) w obszarze interwencji „Miasto turystyczne” – wzrost potencjału turystycznego poprzez rozbudowę oferty pobytowej, wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego,
- 5) w obszarze interwencji „Miasto rozwinięte gospodarczo” – systematyczny wzrost gospodarczy oparty na wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań, przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności inwestorów,
- 6) w obszarze interwencji „Miasto ekologiczne” – kształtowanie zdrowej przestrzeni do życia dla mieszkańców i ochrona środowiska przyrodniczego.

W każdym z celów strategicznych wyszczególniono cele operacyjne, od 2 do 7, dla których sformułowano kierunki działań, oczekiwane rezultaty i wyznaczono wskaźniki określające realizację celów.

7.2.2. Realizacja wskaźników wykonania celów strategii rozwoju

Do wskaźników wykonania celów strategii zrealizowanych w 2023 r. można zaliczyć przede wszystkim poniższe:

- liczba wspólnych projektów samorządu z ngo w ciągu roku – **51**;
- liczba aktywnie współpracujących z miastem samorządów zagranicznych – **3** (Conches–en–Ouche – Francja, Uslar – Niemcy, Kaniów – Ukraina),
- dynamika udziałów w CIT i PIT:
  - PIT 2023 – **11 231 313,00 zł**, tj. 75,53% tej pozycji dochodowej w porównaniu z rokiem 2022,
  - CIT 2023 – **1 206 523,00 zł**, tj. 164,60% tej pozycji dochodowej w porównaniu z rokiem 2022,

- spotkania robocze pomiędzy samorządami otoczenia miasta – 28,
- liczba organizacji będących platformą współpracy pomiędzy samorządami, do których należy miasto Człuchów – 5:
  - **Stowarzyszenie gmin Polskie Zamki Gotyckie** z siedzibą w Olsztynie – organizacja skupiająca i gwarantująca współpracę gmin, na terenie których znajdują się gotyckie zamki, szczególnie w zakresie promocji zabytków oraz zwiększania ruchu turystycznego w gminach członkowskich, działa od 1997 r., Człuchów jest członkiem stowarzyszenia od września 2007 r.,
  - **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej** z siedzibą w Debrznie – organizacja skupiająca samorządy powiatu człuchowskiego, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne z terenu powiatu, działająca wszechstronnie na rzecz rozwoju regionalnego, powstała w 2015 r., Człuchów jest członkiem LGD od początku istnienia organizacji,
  - **Związek Gmin Pomorskich** z siedzibą w Gdańsku – organizacja utworzona w 1992 r., jest najstarszą i największą w woj. pomorskim korporacją zrzeszającą jednostki samorządu terytorialnego oraz jedną z największych w kraju, obecnie zrzesza 97 gmin (wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie), Człuchów jest członkiem związku od 2019 r.,
  - **Chojnicko-Człuchowski Miejski Obszar Funkcjonalny** – porozumienie samorządów powiatów chojnickiego i człuchowskiego, zawarte w celu integracji działań różnych podmiotów publicznych na rzecz zrównoważonego rozwoju m.in. dzięki realizacji wspólnych projektów dofinansowanych ze środków unijnych,
  - **Lokalna Organizacja Turystyczna „Ziemia Człuchowska”** z siedzibą w Człuchowie – organizacja została powołana w celu wspierania rozwoju turystyki na terenie powiatu człuchowskiego, Gmina Miejska Człuchów przystąpiła do organizacji jako członek założyciel w październiku 2003 r.

7.3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa

Rok 2023 był trzecim rokiem obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2021–2025, która została przyjęta uchwałą Nr XXVII.228.2021 RM w dniu 8 lutego 2021 r. Dokument ten jest planem działań, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców miasta poprzez wykreowanie metod sprawnego rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o system pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i aktywności społecznej mieszkańców miasta. Pozwala na opracowanie systemu działań polityki społecznej, zaplanowanego i ujętego w ramy czasowe. Wyznacza cele strategiczne, operacyjne oraz kompatybilne do nich działania. Ich wdrożenie w znaczny sposób przyczynia się do

rozwiązania problemów społecznych, jednocześnie minimalizując negatywne skutki zjawisk społecznych, występujących na obszarze miasta.

7.3.1. Cele strategiczne i operacyjne strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz realizacja wskaźników ich wykonania

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zapewnienie mieszkańcom Miasta Człuchów wysokiego poziomu i jakości życia, poprzez aktywne ich wspieranie w rozwiązywaniu problemów społecznych. Celem podejmowanych działań jest zapobieganie niekorzystnym zjawiskom społecznym takim jak marginalizacja oraz wykluczenie społeczne.

W strukturze celów strategii znajdują się 3 cele strategiczne i kilka prowadzących do ich realizacji celów operacyjnych:

- I. Cel strategiczny: zintegrowane działania instytucji pomocowych, edukacji, kultury i sportu, na rzecz prawidłowo funkcjonującej rodziny, wyszczególnione w ramach celu strategicznego cele operacyjne to:
  - sytuacja materialna mieszkańców Człuchowa pozwala na prawidłowe funkcjonowanie zarówno rodzin, jak i osób samotnych,
  - mieszkańcy Człuchowa skutecznie radzą sobie z problemami wychowawczymi dzieci,
  - mieszkańcy Człuchowa w konstruktywny sposób rozwiązują sytuacje konfliktowe, dzięki temu przeciwdziałają przemocy w rodzinie.
- II. Cel strategiczny: przeciwdziałanie uzależnieniom, realizowany poprzez osiągnięcie poniższego celu operacyjnego:
  - miasto Człuchów aktywnie przeciwdziałają uzależnieniom swoich mieszkańców.
- III. Cel strategiczny: system wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych, realizowany poprzez osiągnięcie następujących celów operacyjnych:
  - mieszkańcy Miasta Człuchów są świadomi potrzeb osób w wieku senioralnym i niepełnosprawnych, dążą do ich zaspokojenia,
  - osoby w wieku senioralnym i niepełnosprawne są w pełni równymi i aktywnymi członkami społeczności Miasta Człuchów.

Realizatorami strategii i wspomnianych programów są przede wszystkim: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie, Urząd Miejski w Człuchowie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – inspektor ds. patologii, Centrum Konsultacyjno–Informacyjne ds. Uzależnień, Punkt ds. Przemocy w Rodzinie,

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Centrum Rodzin, a także liczne instytucje publiczne i organizacje pozarządowe, które wśród celów statutowych mają prowadzenie działań społecznych i profilaktycznych, m.in.: świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna, Klub Abstynenta „KROKUS”, Miejski Dom Kultury, Powiatowa Stacja Sanitarno–Epidemiologiczna, szkoły, przedszkola, żłobki, zakłady opieki zdrowotnej, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Sąd Rodzinny, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno, różne stowarzyszenia działające na terenie miasta i media.

W ramach celów operacyjnych wskazano kierunki działań, których realizację obrazują wskaźniki. Ich wykonanie w 2023 r. przedstawia się następująco:

1) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **sytuacja materialna mieszkańców Człuchowa pozwala na prawidłowe funkcjonowanie zarówno rodzin jak i osób samotnych:**

- realizacja programów dożywiania i wsparcia materialnego najuboższych rodzin – osiągnięte wskaźniki:
  - liczba rodzin korzystających ze wsparcia materialnego: zasiłek celowy – **116 osoby**, posiłek – **94 osób**, liczba osób objęta programem dożywiania – **314 osób**, w tym 38 dzieci korzystających z bezpłatnych obiadów,
- podnoszenie kompetencji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym, poprzez udział w kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe – osiągnięte wskaźniki (dane dot. powiatu człuchowskiego):
  - szkolenia ukończyło **60 osób**,
  - **1 osoba** otrzymała pożyczkę szkoleniową,
  - **34 osoby** wzięły udział w szkoleniach grupowych,
  - **22 osoby** wzięły udział w szkoleniu w trybie indywidualnym,
  - **3 osoby** wzięły udział w ramach bonu szkoleniowego;
- upowszechnianie informacji dotyczących możliwości zatrudnienia poprzez stałą aktualizację witryny internetowej zawierającej informacje przydatne przedsiębiorcom oraz osobom poszukującym zajęcia, stała aktualizacja upowszechnianych informacji poprzez ulotki, plakaty oraz broszury;
- systematyczna organizacja giełd pracy dla osób bezrobotnych, uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych oraz oferentów zatrudnienia:
  - odbyły się **4 giełdy pracy**,
  - **110 osób** biorących udział w zdarzeniach,
  - **2 009 wolnych miejsc** pracy i aktywacji zawodowej zgłoszonych przez pracodawców;

- organizacja prac społeczno–użytecznych, robót publicznych oraz prac interwencyjnych dla osób pozostających bez stałego zajęcia (dane dot. powiatu człuchowskiego):
  - **43 osoby** wzięły udział w pracach społeczno–użytecznych,
  - **240 osób** wzięło udział w robotach publicznych,
  - **129 osób** wzięło udział w pracach interwencyjnych;
- wykorzystanie staży zawodowych do pełnej aktywizacji, zwłaszcza absolwentów szkół ponadpodstawowych oraz studiów wyższych (dane dot. powiatu człuchowskiego): **343 osoby** podejmujących staż;
- zwiększenie dostępności do mieszkań socjalnych oraz komunalnych dla osób z grupy zagrożonej bezdomnością:
  - liczba przyznanych lokali socjalnych – **5**,
  - liczba lokali mieszkalnych – **5**,
  - liczba osób umieszczona w lokalach socjalnych oraz komunalnych – **8 osób**;

2) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **mieszkańcy Człuchowa skutecznie radzą sobie z problemami wychowawczymi dzieci:**

- organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez upowszechnianie oferty sportowej oraz kulturalnej oferowanej przez miasto – **692** dzieci i młodzieży, korzystających z kół zainteresowań, na terenie placówek oświatowych oraz poza nimi,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk dysfunkcyjnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym opieki i wsparcia w postaci możliwości przebywania w świetlicy socjoterapeutycznej:
  - liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlicy socjoterapeutycznej – **20 osób**,
  - liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do Placówki Wsparcia Dziennego – **15 dzieci**;
- zapewnienie wsparcia w postaci asystenta rodziny, rodzinom pozostającym w kryzysie lub nie radzącym sobie z funkcją wychowawczo–opiekunczą:
  - liczba rodzin objętych wsparciem w postaci asystenta rodziny MOPS – **33 rodziny**;
- rozwijanie umiejętności wychowawczych poprzez organizację szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie, koniecznie do prawidłowego sprawowania ról rodzicielskich, udzielanie wsparcia poprzez punkty konsultacyjne na terenie placówek oświatowych (szkół i przedszkoli):
  - liczba rodziców korzystających z konsultacji oraz warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze – **4**,
  - liczba osób podnoszących kompetencje wychowawcze – **4**;

- wspieranie rodzin wielodzietnych w jej funkcji bytowej i wychowawczej, poprzez upowszechnianie Karty Dużej Rodziny – w 2023 r. wydano **359** kart.
- 3) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **mieszkańcy Człuchowa w konstruktywny sposób rozwiązują sytuacje konfliktowe, dzięki temu przeciwdziałają przemocy w rodzinie:**
- upowszechnianie informacji na temat przejawów przemocy w rodzinie oraz sposobów jej przeciwdziałania, poprzez kolportaż ulotek, plakatów i broszur – rozpowszechnianie plakatów, ulotek i broszur,
  - wspieranie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w celu podnoszenia kompetencji pozwalających na skuteczniejszą pracę zespołową:
    - liczba spotkań grup roboczych – **115**,
    - liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego – **4**;
  - usprawnienie przepływu informacji pomiędzy MKRPAiPN a Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w celu zwiększenia identyfikacji zjawiska przemocy w rodzinie – **3 osoby** uzależnione zgłoszone do działań Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 4) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **miasto Człuchów aktywnie przeciwdziałają uzależnieniom swoich mieszkańców:**
- zagospodarowanie czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży, poprzez zwiększenie dostępności do bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych jako programów alternatywnych – **837 osób** biorących udział w bezpłatnych formach zajęć pozalekcyjnych,
  - wsparcie dla dzieci z rodzin problemowych w formie zajęć wyrównawczych i kompensacyjnych:
    - **316 uczniów** objętych wsparciem,
    - diagnoza i terapia w PPP – terapia integracji sensorycznej – **37 osób**, diagnoza – psychologiczna – **337 osób**, diagnoza logopedyczna – **286 osób**, terapia logopedyczna – **242 osoby**; terapia pedagogiczna – **34 osoby**, diagnoza pedagogiczna – **735 osób**, doradztwa zawodowe – **37 osób**;
  - podniesienie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania w grupie społecznej, poprzez dostosowanie do potrzeb wieku, działania profilaktyczne – **9 programów** realizowanych w placówkach oświatowych;
  - upowszechnienie informacji na temat szkodliwości środków psychoaktywnych oraz możliwości uzyskania wsparcia poprzez kolportaż, ulotek, plakatów, a także

fabularyzowanych artykułów zamieszczanych w lokalnej prasie – **8 spotkań** (6 logopedycznych, 2 psychologiczno–pedagogiczne).

5) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **mieszkańcy Człuchów są świadomi potrzeb osób w wieku senioralnym i niepełnosprawnych, dążą do ich zaspokojenia:**

- inicjowanie działań edukacyjnych i upowszechniających wartość tolerancji, na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy oraz akceptacji społecznej osób w wieku senioralnym i niepełnosprawnych:
  - **100 uczestników** Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
  - program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” – **10 uczestników**,
  - program „Opieka Wytchnieniowa” – **3 uczestników**;
- rozwój i promocja idei wolontariatu służącego wsparciu osób starszych i niepełnosprawnych:
  - liczba wolontariuszy oraz liczba osób i rodzin objęta wsparciem – **67**;
- organizacja imprez typu festyn, kiermasz, mających na celu promocję działań podejmowanych w ramach klubów seniora:
  - Impreza „Seniorzy naszemu miastu” – **150** uczestników,
  - Kino Seniora – 4 edycje – **120** uczestników,
  - Rajd Rowerowy – **100** uczestników,
  - 2 imprezy integracyjne – **100** uczestników;
- promocja więzi rodzinnych umożliwiających włączenie potencjału rodziny, znajomych i bliskiego otoczenia w działania wspierające osoby starsze i niepełnosprawne, poprzez działania edukacyjne oraz mediacyjne – **240 osób** objętych działaniami Stowarzyszenia Rodzina Kolpinga.

6) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **osoby w wieku senioralnym i niepełnosprawne są w pełni równymi i aktywnymi członkami społeczności Miasta Człuchów:**

- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki ochrony zdrowia, rehabilitacji oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych (dane z powiatu człuchowskiego):
  - liczba osób, która otrzymała dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych – **327**,
  - liczba osób, która otrzymała dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych – **331**;
- aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych oraz w wieku senioralnym poprzez włączenie ich w działania podejmowane w ramach klubów seniora:

- liczba osób objętych wsparciem w postaci klubu seniora – **405 osób**,
- Klub Seniora – Centrum Rodzin – **15 osób**,
- spotkania i imprezy organizowane przez kluby seniora – **6** – średnio **120 uczestników**;
- organizowanie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, środowiskowego dla osób starszych oraz niepełnosprawnych, poprzez rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych – **5 osób** objętych wsparciem.

Osiągnięcie celów wyznaczonych przez wieloletnią strategię rozwiązywania problemów społecznych umożliwi również realizacja programów gminnych o węższym zasięgu merytorycznym i krótszym zasięgu czasowym.

7.3.2. Gminny Program Wspierania Rodziny

Gminny Program Wspierania Rodziny został przyjęty uchwałą Nr XXXVIII.323.2022 RM z dnia 14 marca 2022 r., program obejmuje lata 2022–2024. Do zadań zmierzających do realizacji założonych w programie celów zalicza się przede wszystkim tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych.

Cele szczegółowe programu wraz z zadaniami skierowanymi na ich realizację sformułowano w następujący sposób:

- 1) Cel szczegółowy „Edukowanie i wczesne interweniowanie w rodzinach zagrożonych:
  - a) promowanie modelu zdrowej rodziny,
  - b) rozpoznawanie i profesjonalna ocena zagrożeń dobra dziecka,
  - c) wykorzystanie istniejącego systemu pomagania, edukowania i wspierania rodzin.
- 2) Cel szczegółowy „Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka” – realizowany poprzez poniższe zadania:
  - a) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w trudnej sytuacji materialnej,
  - b) objęcie dożywianiem wszystkich dzieci wymagających takiej pomocy,
  - c) zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo–wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo–terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- 3) Cel szczegółowy „Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących” realizowany poprzez poniższe zadania:

- a) zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych,
- b) organizacja szkoleń przygotowujących osoby działające na rzecz dziecka i rodziny przygotowujących do kompleksowego i interdyscyplinarnego ich wspierania w środowisku lokalnym,
- c) pomoc w podnoszeniu kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- d) finansowanie istniejących świetlic oraz dążenie do tworzenia nowych placówek wsparcia dziennego na terenie miasta,
- e) zapewnienie dostępności konsultacji poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy,
- f) podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo–wychowawczych poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji, poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej,
- g) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających tj. rodzin, które, przy współpracy asystenta rodziny, pomagają – rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka: prowadzeniu gospodarstwa domowego: kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych,
- h) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba,
- i) organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

Realizacja podejmowanych działań możliwa jest dzięki szeroko pojętej współpracy z instytucjami, organizacjami i placówkami powołanymi do realizacji celów nakreślonych przez Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa.

W roku 2023 w ramach zadań nakreślonych przez Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022–2024 realizowano poniższe działania osiągając następujące wskaźniki:

- „Szkoła skutecznego rodzica i wychowawcy” organizowana przez PPP – udział **4 osób**,
- Zespół Interdyscyplinarny odbył **4 spotkania**,
- założono **25 Niebieskich Kart**, w tym 11 w rodzinach z dziećmi, z w związku z tym zorganizowano **115 spotkań grup roboczych** do realizacji tej procedury,
- pomoc finansowa dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (zasiłki celowe, zasiłki okresowe, świadczenia pieniężne, pomoc finansowa na dożywianie) – zadanie stałe MOPS – **53 rodziny z dziećmi do lat 18**,

- pomoc w formie pokrycia kosztów obiadów dla dzieci i dorosłych (Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) – zadanie MOPS – **obiady dla dzieci – 38 osoby**,
- pomoc żywnościowa – **265** osób w rodzinach,
- rozpatrzenie wszystkich złożonych w 2022 r. wniosków dot. przyznania obiadów w szkole pozytywnie,
- zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej – **17** osób, na kwotę: **123 512,27 zł**,
- w ramach asystentury rodzin rodziny z problemami wychowawczo–opiekuńczymi korzystały z pomocy **dwóch** asystentek rodziny zatrudnionych w MOPS, wsparciem objęto **33** rodziny (**52** dzieci),
- **20** pracowników pieczy zastępczej skorzystało z cyklu szkoleń pn. Akademia Kompetencji Zawodowych,
- **20** wychowanków pieczy zastępczej wzięło udział w warsztatach psychologicznych pn. „Pomorskie dzieciom”,
- superwizja dla **13 rodzin** zastępczych,
- na terenie miasta funkcjonowały **2 placówki** wsparcia dziennego: w Centrum Rodzin oraz świetlica socjoterapeutyczna w CKIU,
- zapewniono możliwość korzystania z poradnictwa specjalistycznego w **4 formach**:
  - poradnictwo i konsultacje psychologa, terapeuty uzależnień i prawnika – CKIU,
  - poradnictwo specjalistyczne, diagnozowanie itp. – PPP,
  - bezpłatne porady prawne – Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej (Starostwo Powiatowe – realizacja ustawy),
  - profesjonalna i bezpłatna pomoc psychoterapeutyczna, psychologiczna kierowana do dzieci i młodzieży – PPP;
- **6 dzieci** wzięło udział w wypoczynku letnim (kolonie w Darłowie, organizowane przez Kuratorium Oświaty),
- w funkcjonujących w mieście szkołach i przedszkolach przy wsparciu innych instytucji w 2023 r. realizowano liczne akcje charytatywne, prozdrowotne i ekologiczne, ale również programy profilaktyczne w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym, m.in. następujące akcje profilaktyczne (np. Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, Tydzień Bezpiecznego Internetu, Światowy Dzień Walki z AIDS).

7.3.3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

Podstawę prawną prowadzenia przez gminę działań zmierzających do rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1119) i ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1956). Obowiązujący w mieście w 2023 r. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii został uchwalony 19 grudnia 2022 r. uchwałą RM Nr XLVIII.393.2022. Jest on częścią strategii rozwiązywania problemów społecznych i formą realizacji przez gminę jej ustawowego obowiązku prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Treść programu obejmowała: profilaktykę, leczenie, reintegrację społeczną, wszechstronną pomoc rodzinom z problemem alkoholowym, narkotykowym i przemocą, edukację społeczną, działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przestrzegania prawa.

Źródłem finansowania zadań programu były środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz dodatkowe środki na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Na realizację zadań programu w roku 2023 wydano **685 536,12 zł**.

Cele strategiczne Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii to:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych oraz zmniejszenie tych, które aktualnie już występują na terenie Gminy Miejskiej Człuchów.
2. Zmniejszanie skali problemów dotyczących rodziny, wynikających z podejmowania różnych zachowań patologicznych, przede wszystkim przeciwdziałanie przemocy domowej.
3. Promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych form spędzania wolnego czasu zwłaszcza przez dzieci i młodzież.
4. Zwiększanie kompetencji rodziców w zakresie umiejętności wychowawczych.
5. Promowanie postaw społecznych istotnych dla profilaktyki uzależnień.
6. Zmniejszenie uciążliwości w życiu rodzinnym, spowodowanych nadużywaniem alkoholu lub braniem narkotyków przez członków rodzin.

W ramach realizacji zadań programu w 2023 r. zostały wykonane następujące grupy działań:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem.

Na realizację tego zadania wydano **110 000 zł**, ze środków tych sfinansowano m.in.:

- działalność funkcjonującego przy ul. Szkolnej 1a Centrum Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Uzależnień, pełnią tam dyżury m.in. psycholog, prawnik, pedagog, specjalista terapii uzależnień,
- szkolenia i kursy specjalistyczne oraz udział w konferencjach osób zajmujących się tą problematyką, szkolenie o dopalaczach, programy nakierowane na redukcję picia oraz programy terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem,
- koszty powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia i opłacenie kosztów sądowych.

- 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą domową.

Na realizację tego zadania wydano **243 000,00 zł**, ze środków tych sfinansowano m.in.:

- bieżącą działalność świetlicy socjoterapeutycznej przy CKIU oraz dofinansowanie działań ośrodka wsparcia przy Centrum Rodzin (wynagrodzenie nauczycieli, utrzymanie, materiały pomocnicze, doposażenie, wyżywienie dzieci),
- działalność Punktu ds. Przemocy Domowej (wynagrodzenia, utrzymanie),
- organizację szkoleń i wspieranie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego,
- wyjazdy, imprezy i spotkania rodzinne oraz uroczystości kształtujące postawy moralne bez alkoholu, narkotyków, przemocy, promujące zdrowy styl życia,
- wsparcie środowiskowe,
- szkolenie dla nauczycieli w zakresie umiejętności wychowawczo-terapeutycznych.

- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholizmu i narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Na realizację tego zadania wydano **200 576,12 zł**, środki te przeznaczono m.in. na:

- zagospodarowanie czasu wolnego w ramach kształtowania postaw i poszukiwania inspiracji wśród dzieci i młodzieży ze szkoły podstawowej zgodnie ze złożonym programem (nagrody dla uczniów, wycieczki, konkursy, festyny, wspieranie działań profilaktycznych itp.),
- współfinansowanie działań profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych: ZST, LO, ZSA, ZSS,
- wspieranie wolontariatu i działań młodzieżowych,
- wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych podejmowanych przez MDK – warsztaty wokalne, koncerty dla młodzieży, spotkania i warsztaty taneczne dla seniorów,

- organizację form wypoczynku o charakterze profilaktycznym i terapeutycznym dla dzieci i młodzieży – „Wakacje w mieście 2022” (dofinansowanie działań realizowanych przez instytucje, szkoły, ngo), dzień dziecka i Mikołajki w mieście (zakup słodyczy i atrakcje dla dzieci), Dni Kultury Francuskiej (współfinansowanie nagród dla dzieci biorących udział w konkursie piosenki francuskiej),
  - „Dziadkowie to Skarb” – kampania profilaktyczna i współpraca z seniorami z Człuchowa (zajęcia taneczne i wyjazdy edukacyjno–terapeutyczne),
  - wspieranie działań OSP,
  - zawody i konkursy sportowe m.in. koszykówka dla najmłodszych i młodzieży, Gala „Pierwszego Kroku” i inne działania sportowe,
  - nagrody w konkursach organizowanych przez MBP, Pomorską Bibliotekę Pedagogiczną, stowarzyszenie „Obudź w sobie potencjał”, Przedszkole Miejskie,
  - wspieranie działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. przemocy,
  - wspieranie sportowych działań profilaktycznych,
  - wspieranie działalności chóru „Euforia” przy MDK jako aspekt społeczny i psychiczny dla mieszkańców,
  - wspieranie działań profilaktycznych prowadzonych przez parafie na terenie miasta np. „Bal Świętych”.
- 4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Na realizację tego zadania wydano **96 960,00 zł**. Środki finansowe przeznaczone na:

- udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym na działania profilaktyczne i organizację wypoczynku letniego (73 960,00 zł),
- wspieranie i propagowanie idei ruchów samopomocowych, trzeźwościowych oraz abstynenckich – Klub Abstynenta KROKUS (23 000 zł).

Jednym z ciał działających na rzecz realizacji programu jest **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii**. Do jej ustawowych zadań należą:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami rady gminy,

- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

W 2023 r. MKRPAiPN działająca przy UM odbyła **20** posiedzeń, przyjęła 15 wniosków od rodzin i instytucji o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu. Zgłoszone osoby wezwano na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w formie ambulatoryjnej lub stacjonarnej. Zgłosiło się 10 osób, z czego 8 wyraziło gotowość podjęcia leczenia ambulatoryjnego, a 2 osoby zostały skierowane na badania w kierunku uzależnienia przez biegłych sądowych. Koszty wynagrodzenia rocznego dla 5 członków za pracę w komisji w 2023 r. to **35 000** zł.

7.4. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi

„Program współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2023 rok” został przyjęty przez RM uchwałą Nr XLV.375.2022 z dnia 17 października 2022 r. Organ stanowiący zobligowany jest do uchwalania takiego programu zapisami art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 571). Dokument ten określał m.in. cele, formy, zasady i priorytetowe obszary współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, wysokość środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposoby oceny jego wykonania regulujące w 2023 r. współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy.

7.4.1. Konsultacje i obszary priorytetowe

Prace nad projektem uchwały w sprawie programu współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi rozpoczęto 6 września 2022 r. na podstawie zarządzenia Nr 0050.117.2022 Burmistrza Miasta Człuchów w sprawie przeprowadzenia konsultacji „Programu współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2023 rok”. Ogłoszenie o konsultacjach zostało umieszczone na urzędowej stronie internetowej czluchow.eu w zakładce Współpraca z NGO, na tablicy ogłoszeń urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Człuchowie. Konsultacje przeprowadzono w terminie od 7.09.2022 r. do 28.09.2022 r. Uwagi, sugestie, opinie należało zgłaszać poprzez ankietę w formie elektronicznej na adres ngo@czluchow.eu, w formie pisemnej drogą pocztową lub złożone osobiście w sekretariacie UM. W wyznaczonym terminie żadna organizacja pozarządowa nie wniosła propozycji zmian.

Współpraca Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2023 realizowana

była w następujących priorytetowych obszarach, określonych przez RM w programie współpracy, tj.:

- 1) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, w tym m.in.:
  - a) organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
  - b) popularyzacja różnych dyscyplin sportu wśród mieszkańców,
  - c) organizacja imprez sportowo–rekreacyjnych i różnych form wypoczynku umożliwiających mieszkańcom realizację potrzeb w zakresie aktywności ruchowej oraz wychowania poprzez sport,
  - d) organizacja szkolenia sportowego, promocja sportu i aktywnego stylu życia;
- 2) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, w tym m.in.:
  - a) upowszechnianie kultury,
  - b) wspieranie przedsięwzięć kulturotwórczych,
  - c) organizacja imprez kulturalnych,
  - d) organizacja zajęć artystycznych z zakresu literatury, teatru, plastyki, muzyki, tańca, fotografii,
  - e) wspieranie zadań i przedsięwzięć umacniających poczucie tożsamości narodowej i regionalnej;
- 3) ochrona i promocja zdrowia, w tym m.in.:
  - a) upowszechnianie wiedzy prozdrowotnej,
  - b) prowadzenie edukacji, rehabilitacji i integracji ze środowiskiem osób starszych, chorych i niepełnosprawnych,
  - c) kształtowanie właściwych postaw wobec problemów zdrowia;
- 4) nauka, edukacja i wychowanie,
- 5) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym m.in.:
  - a) realizacja działań opiekuńczo–wychowawczych i socjoterapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, zajęć i imprez sportowo–rekreacyjnych, programów profilaktycznych,
  - b) organizacja wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży, w tym dla osób szczególnie narażonych na działanie czynników ryzyka,
  - c) organizacja działań psychologicznych, terapeutycznych i prawnych, pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom,
  - d) propagowanie abstynencji oraz zmiany obyczajów spożywania napojów alkoholowych;
- 6) porządek i bezpieczeństwo publiczne, w tym m.in.:
  - a) organizacja bezpiecznego wypoczynku mieszkańców na plażach,
  - b) wspieranie działań patroli wodnych w miejscach zbiorowego wypoczynku,
  - c) wspieranie działań profilaktycznych prowadzących do poprawy świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony własnej;

- 7) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym m.in.:
  - a) realizacja przedsięwzięć mających na celu poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń środowiska i jego ochrony, ochrony przyrody i ochrony zwierząt zorientowanych na podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Człuchów.
- 8) rewitalizacja,
- 9) działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym.

7.4.2. Osiągnięte wskaźniki programu

Cele założone w „Programie współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2023 rok” zostały zrealizowane. Osiągnięto następujące wskaźniki:

- 1) liczba ogłoszonych otwartych konkursów: **2**;
- 2) liczba ofert złożona w otwartych konkursach: **56**;
- 3) liczba zawartych umów na realizację zadania publicznego: **51**;
- 4) liczba umów, które nie zostały zrealizowane (rozwiązane, zerwane lub unieważnione): **0**;
- 5) liczba organizacji, które zrezygnowały z dotacji przed podpisaniem umowy: **1**;
- 6) liczba umów zawarta w formie wsparcia: **51**;
- 7) liczba umów zawarta w formie powierzenia: **0**;
- 8) liczba umów zawarta na okres dłuższy niż rok: **0**;
- 9) liczba organizacji korzystających z dotacji ogółem: **30**;
- 10) liczba ofert złożona w trybie małych dotacji: **6**;
- 11) liczba zawartych umów w trybie pozakonkursowym: **2**;
- 12) liczba organizacji korzystających z małych dotacji: **2**;
- 13) liczba organizacji korzystających z dotacji w Człuchowie po raz pierwszy: **0**;
- 14) liczba obszarów priorytetowych: **9**;
- 15) wysokość środków finansowych przekazanych w poszczególnych obszarach priorytetowych:
  - kultura fizyczna – **272 000,00 zł**,
  - kultura – **38 000,00 zł**,
  - zdrowie – **3 000,00 zł**,

- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom – **100 000 zł** (w tym **70 000,00 zł** na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci podczas wakacji),
  - bezpieczeństwo – **10 000,00 zł**,
  - ekologia – **3 000,00 zł**,
  - rewitalizacja – **0 zł**;
  - działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym – **0 zł**;
  - nauka, edukacja i wychowanie – **0 zł**;
- 16) wysokość budżetowych środków finansowych zaplanowanych na realizację programu współpracy: **426 000,00 zł**;
- 17) wysokość budżetowych środków finansowych przekazanych na realizację programu: **418 237,45 zł**;
- 18) wysokość środków finansowych przekazanych na małe dotacje: **6 969,75 zł**;
- 19) liczba zrealizowanych umów w ciągu roku, na które udzielono dotacji (51):
- do 1 000 zł – **8**;
  - od 1 001 do 5 000 zł – **20**;
  - powyżej 5 001 zł – **23**;
- 20) zasięg działań organizacji w ramach realizacji zadania:
- lokalny – **44**;
  - ogólnopolski – **5** (Mistrzostwa Polski w Motocrossie, Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej, Regaty żeglarskie, Memoriał Kajakowy, Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba);
  - międzynarodowy – **2** (Polish Boogie Festival, Konkurs Piosenki Francuskiej).

7.5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów

Polityka planistyczna miasta Człuchów w 2023 r. oparta była na obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów przyjętym uchwałą Nr LIII/306/2009 RM z dnia 25 listopada 2009 r. W dniu 29 września 2023 r. uchwałą Nr LVI.446.2023 RM zatwierdziła aktualność studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów. Jednak w związku ze zmianą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym planowane jest sporządzenie planu ogólnego miasta, które zastąpi obecne studium. Prace rozpoczną się w 2024 r.

8. REALIZACJA ZADAŃ ZLECONYCH PRZEZ USC

8.1. Zadania związane z rejestracją aktów stanu cywilnego

Urząd Stanu Cywilnego w Człuchowie w 2023 r. zarejestrował ogólnie **489** aktów stanu cywilnego, w tym:

- **40** urodzeń (transkrypcji), w mieście zameldowano **69** noworodków – 36 dziewczynek i 33 chłopców,
- **112** małżeństw, w tym: 58 cywilnych, 37 konkordatowych i 17 transkrypcji
- **337** zgonów, w tym: **137** akty zgonu mieszkańców miasta Człuchów (60 mężczyzn, 77 kobiet).

W zakresie merytorycznej działalności USC:

- przeniesiono **2 925** aktów stanu cywilnego z papierowych ksiąg stanu cywilnego do ogólnopolskiej elektronicznej bazy aktów stanu cywilnego,
- wydano **4 252** szt. aktów stanu cywilnego w odpowiedzi na 3 189 podań interesantów,
- dokonano **796** usunięć niezgodności i błędów w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności (PESEL),
- odnotowano **3 378** przypisków pod treścią aktu urodzenia, małżeństwa lub zgonu,
- dokonano **483** czynności związanych z wydaniem m.in. decyzji o zmianie imion i nazwisk, prostowaniem i uzupełnieniem aktów stanu cywilnego, zaświadczeń do ślubów konkordatowych, zaświadczeń o stanie cywilnym i zezwoleń na ślub poza granicami naszego państwa,
- dodano **387** wzmianek zmieniających treść aktów stanu cywilnego na wniosek sądów i innych urzędów stanu cywilnego dotyczących: rozwodów, przysposobień dzieci, ustaleń lub zaprzeczeń ojcostwa, oświadczeń o powrocie rozwiedzionych małżonków do nazwisk noszonych przed ślubem oraz wzmianki dotyczące uznań wyroków sądów zagranicznych,
- rozpatrzono pozytywnie **64** wnioski dotyczące transkrypcji aktów sporządzonych za granicą i wpisanych do bazy aktów stanu cywilnego w Polsce,
- przyjęto **16** wniosków dotyczących organizacji uroczystości jubileuszowych z okazji długoletniego pożycia małżeńskiego mieszkańców miasta i gminy Człuchów.

8.2. Ewidencja ludności i dowody osobiste

W zakresie ewidencji ludności i dowodów osobistych:

- wydano **1 349** nowych dowodów osobistych w urzędzie i **254** poza urzędem na terenie całego powiatu człuchowskiego,
- przyjęto **207** zgłoszeń o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego,
- unieważniono **93** dowody osobiste w Rejestrze Dowodów Osobistych,
- dokonano **805** czynności związanych z zameldowaniem, wymeldowaniem, zgłoszeniem wyjazdu na pobyt stały/czasowy, zgłoszeniem powrotu z pobytu czasowego,
- nadano **236** numerów PESEL,
- rozpatrzono **12** decyzji w sprawach meldunkowych,
- wydano **893** zaświadczenia zawierające wykaz danych osoby, której wnioski dotyczy z Ewidencji Ludności oraz udostępnienie danych z Rejestru Dowodów Osobistych,
- rozpatrzono **352** wnioski o udostępnienie danych z rejestru PESEL, Rejestru Mieszkańców, Rejestru Zamieszkania Cudzoziemców, Rejestru Dowodów Osobistych i dokumentacji związanej z dowodami osobistymi,
- wydano **9** decyzji o odmowie udostępnienia danych osobowych oraz decyzji o odmowie udostępnienia danych osobowych z Rejestru Dowodów Osobistych,
- usunięto **1278** niezgodności w Rejestrze Mieszkańców naszego miasta,
- przyjęto **122** wnioski dotyczące zastrzeżenia numeru PESEL,
- przyjęto **2** wnioski dotyczące cofnięcia zastrzeżenia numeru PESEL.

9. SPÓŁKI KOMUNALNE ORAZ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE GMINY

Gmina Miejska Człuchów posiada 100% udziałów we własnej spółce – Przedsiębiorstwie Komunalnym Sp. z o.o., a także udziały w trzech innych spółkach z o.o.:

- Zakładzie Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór,
- Pomorskim Regionalnym Funduszu Poręczeń Kredytowych w Gdańsku,
- Społecznej Inicjatywie Mieszkaniowej KZN – Pomorze w Malborku.

W Gminie Miejskiej Człuchów funkcjonują 3 rodzaje jednostek organizacyjnych:

- 4 jednostki budżetowe:
  - Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie,
  - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie,
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie;
  - Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie,
- 1 samorządowy zakład budżetowy:
  - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie;

- 3 instytucje kultury:
  - Miejska Biblioteka Publiczna im. doktora Janusza Korczaka w Człuchowie,
  - Miejski Dom Kultury w Człuchowie,
  - Muzeum Regionalne w Człuchowie.

W spółkach komunalnych, w których udziały posiada Gmina Miejska Człuchów, ani w jednostkach organizacyjnych podległych Gminie Miejskiej Człuchów w 2023 r. nie byli zatrudnieni radni Rady Miejskiej w Człuchowie.

9.1. Udziały miasta w spółkach komunalnych

Gmina Miejska Człuchów w 2023 r. posiadała udziały w czterech spółkach komunalnych, wszystkie te przedsiębiorstwa prowadzą działalność gospodarczą w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, są to:

- **Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o.** w Człuchowie – spółka utworzona 1 lipca 1997 r. z przekształcenia Rejonowego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 679), przedmiotem działania spółki jest m.in.: zaopatrywanie mieszkańców w energię ciepłą i ciepłą wodę użytkową, odbiór i oczyszczanie ścieków, wywóz odpadów komunalnych, obsługa nieruchomości;
- **Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.** z siedzibą w Nowym Dworze koło Angowic w gminie Chojnice – spółka utworzona w grudniu 2008 r. na podstawie porozumienia komunalnego pomiędzy: Gminą Miejską Chojnice, Gminą Chojnice, Gminą Czersk, Gminą Brusy, Gminą Konarzyny, Gminą Człuchów, Gminą Miejską Człuchów, Gminą Czarne, Gminą Debrzno, Gminą Przechlewo, w celu realizacji obowiązkowych zadań własnych gmin związanych z zapewnieniem zasad ochrony środowiska naturalnego oraz osiągnięcia celów polityki ekologicznej państwa;
- **Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.** z siedzibą w Gdańsku – instytucja finansowa, która powstała w 2001 r. w ramach realizacji strategii rozwoju województwa, jest instytucją Samorządu Województwa Pomorskiego i największym funduszem poręczeniowym na Pomorzu; celem działania funduszu jest wspieranie przedsiębiorców z segmentu MSP w zakresie zwiększania dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania, poprzez udzielanie poręczeń kredytów, pożyczek, leasingów i wadium przetargowych;
- **Spółeczna Inicjatywa Mieszkaniowa Krajowy Zasób Nieruchomości – Pomorze Sp. z o.o.** z siedzibą w Malborku – spółka, która została założona 28 września 2021 r. w Malborku przez 19 pomorskich samorządów oraz Krajowy Zasób Nieruchomości; udziałowcami zostały: Malbork, Kępice, Człuchów, Pelplin,

Kobylnica, Dzierzgoń, Czersk, Kościerzyna, Cedry Wielkie, Prabuty, Stary Dzierzgoń, Miłoradz, Kolbudy, Suchy Dąb, Gniew, Nowy Staw, Trąbki Wielkie, Pruszcz Gdański, Pszczółki oraz Krajowy Zespół Nieruchomości; podstawowym przedmiotem jej działalności jest budowanie domów mieszkalnych oraz ich eksploatacja na zasadach najmu zgodnie z przepisami ustawy o SIM.

Udział miasta w strukturze własności powyższych podmiotów jest zróżnicowany. Stan wartości miasta w wymienionych powyżej podmiotach w 2023 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Zestawienie finansowego majątku trwałego Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2023 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan wartości 31 grudnia 2022 [zł]	Stan wartości 31 grudnia 2023 [zł]	Różnica [zł]
I	W spółkach utworzonych przez Gminę:	20 356 200,00	20 840 200,00	484 000,00
1.	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie	20 356 200,00	20 840 200,00	484 000,00
II	W innych podmiotach:	5 672 900,00	5 672 900,00	0,00
1.	Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.	1 126 300,00	1 126 300,00	0,00
2.	Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Gdańsku	30 000,00	30 000,00	0,00
3.	SIM KZN – Pomorze Sp. z o.o. w Malborku	4 516 600,00	4 516 600,00	0,00
	Ogółem (I+II)	26 029 100,00	26 513 100,00	484 000,00

Źródło: dane UM.

9.2. Jednostki budżetowe

9.2.1. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej tj. dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Raport obejmuje dwa lata szkolne. W roku szkolnym 2022/2023 naukę rozpoczęło **613** uczniów (stan na 30 września 2022 r. w SIO), w tym **26** uczniów uczęszczało do oddziału przedszkolnego. Zatrudnionych było **73** nauczycieli, czterech nauczycieli przebywało na urloпах dla poratowania zdrowia.

W roku szkolnym 2023/2024 (wg SIO na dzień 30 września 2022 r.) do szkoły uczęszczało **576** uczniów klas I–VIII, w tym 17 dzieci do oddziału przedszkolnego. Utworzone zostały **cztery klasy** pierwsze. W szkole zatrudnionych jest **68** nauczycieli w tym 65 pełnozatrudnionych. Sześciu nauczycieli przebywa na urloпах dla poratowania zdrowia.

Nauczyciele wg stopnia awansu:

- dyplomowani – 60
- mianowani – 5
- kontraktowi – 2
- brak/początkujący – 1.

SP nr 1 mieści się w jednym budynku położonym przy ul. Średniej 4a. Uczniowie korzystają również z hali sportowej mieszczącej się przy ul. Szkolnej 3.

W roku szkolnym 2023/2024 uczniowie pobierają naukę w 27 oddziałach, w tym 2 oddziałach integracyjnych oraz w 1 oddziale przedszkolnym.

Tabela 8. Liczba uczniów SP nr 1 na poszczególnych poziomach edukacyjnych w r.szk. 2023/24.

poziom edukacyjny	liczba oddziałów	uczniów ogółem	w tym dziewcząt	w tym chłopców
0	1	17	9	8
I	4	86	46	41
II	4	75	28	47
III	3	61	25	36
IV	3	67	29	38
V	3	69	41	28
VI	3	67	28	39
VII	4	77	39	38
VIII	3	57	30	27
RAZEM:	28	576	274	303

Źródło: sprawozdanie SP nr 1.

W 2023 r. zmodernizowano kolejne elementy bazy szkoły. Wyremontowano podłogę i poręczę przy schodach w bloku zielonym (parter, I i II piętro) oraz zakupiono 120 szt. blatów do stolików uczniowskich, a także wagę lekarską do gabinetu pielęgniarki, która wskazuje stosunek wagi do wzrostu (BMI).

W 2023 r. przeprowadzono w budynku szkoły następujące kontrole:

1. Roczny przegląd stanu budynków szkolnych – przeprowadzony przez firmę IBS Budownictwo z Warszawy – sierpień 2023 r.,
2. Udzielanie pomocy psychologiczno–pedagogicznej – przeprowadzona przez wzytatorów Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

9.2.2. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednego przedszkola – Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki. Ma ono siedzibę w budynku przy ul. Jacka i Agatki 5, który ma powierzchnię 1 520 m², w tym 1 107 m² powierzchni użytkowej.

Przedszkole realizuje pięciogodzinną podstawę programową w godzinach od 8:00 do 13:00. Zapewnia stałą opiekę dzieciom w godzinach 6.30 do 16.30. Grupy przedszkolne podzielone są według zbliżonego wieku dzieci. Każdą grupą wiekową opiekuje się dwoje nauczycieli i pomoc nauczyciela, w grupach 3-latków dodatkowo niania. W roku szkolnym 2022/2023 r. do przedszkola uczęszczało **189** dzieci (liczba dzieci jest jednak zmienna), do **7** grup wiekowych od 3 do 6 lat. W roku szkolnym 2023/2024 wg SIO do przedszkola uczęszczało 210 dzieci. Od 1 września 2023 r. utworzono w SP nr 1 dodatkowy oddział przedszkolny dla sześciolatków.

W placówce zatrudnionych było **14** nauczycieli, w tym: 4 początkujących, 5 mianowanych oraz 5 nauczycieli dyplomowanych, od września 2023 r. zatrudnionych jest 7 nauczycieli początkujących, 3 nauczycieli mianowanych oraz 7 nauczycieli dyplomowanych. Dwie nauczycielki odeszły na emeryturę w grudniu 2023 r. Jedna z nauczycielek ukończyła staż na nauczyciela dyplomowanego, a jedna na wyższy stopień awansu zawodowego.

Zajęcia dydaktyczne prowadzone są systematycznie według miesięcznych planów pracy opracowywanych przez nauczycieli. Dzieci chętnie korzystają z różnych form aktywności ruchowej, jak np. pobyt na placu zabaw, spacer, wycieczki do parku.

W przedszkolu w 2023 r. miała miejsce kontrola bhp w celu dopuszczenia placówki pod kątem bezpieczeństwa i przegląd kominiarski

9.2.3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Miejskiej Człuchów. Działa na podstawie uchwały Rady Miasta Człuchów Nr VIII/57/95 z dnia 28 marca 1995 r. w sprawie powołania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie, statutu zatwierdzonego uchwałą Nr XLVIII/343/2014 RM z dnia 28 maja 2014 r. (zmienionego w 2021 r. ze względu na zmianę siedziby), Regulaminu Organizacyjnego MOPS zatwierdzonego zarządzeniem Nr 0050.78.2018 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 5 września 2018 r., pozostałych przepisów wewnętrznych MOPS i aktów prawa miejscowego. Działalność ośrodka regulują liczne ustawy z zakresu polityki społecznej i samorządowej.

W 2023 r. MOPS dysponował budżetem w wysokości **15 712 594,37 zł**, z czego:

• środki własne miasta	4 334 143,78 zł
• środki z Funduszu Pracy	20 838,91 zł
• środki z Urzędu Marszałkowskiego	5 000,00 zł
• budżet państwa	10 677 063,21 zł
• projekt „Utworzenie Centrum Rodzin”	28 651,32 zł
• fundusz przeciwdziałania COVID-19	290 968,73 zł
• pomoc Ukrainie	355 928,42 zł.

Pracownicy zatrudnieni w ośrodku to wyspecjalizowana kadra posiadająca wymagane kwalifikacje. Pracownicy ośrodka biorą udział w szkoleniach i spotkaniach niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań MOPS. W celu realizacji zadań w 2023 r. MOPS zatrudniał następujące osoby:

- Dział Pomocy Społecznej – łącznie 23 pracowników, w tym: kierownik działu, 2 starszych specjalistów pracy socjalnej – koordynatorów, 1 starszy specjalista pracy socjalnej, 2 specjalistów pracy socjalnej, 2 pracowników socjalnych, 1 aspirant pracy socjalnej, 2 asystentki rodziny, 11 opiekunek, 1 opiekunka specjalistyczna;
- Dział Świadczeń Rodzinnych – łącznie 5 pracowników, w tym: kierownik działu, 2 inspektorów ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, inspektor w dziale świadczeń rodzinnych, 1 referent w dziale świadczeń rodzinnych;
- Dział Finansowo–Kadrowy – łącznie 5 pracowników, w tym: główna księgowa, inspektor w dziale finansowo–kadrowym, referent w dziale finansowo–kadrowym, referent do spraw kadrowo–płacowych i sekretariatu, pomoc administracyjna/pracownik gospodarczy;
- dyrektor – 1 etat;
- umowy zlecenia – radca prawny, informatyk, inspektor ochrony danych osobowych, bhp, robotnik gospodarczy, opiekunowie noclegowni i inne;
- Centrum Rodzin (etaty, umowy zlecenie): 4 wychowawców w Placówce Wsparcia Dziennego, opiekun Klubu Seniora, 5 asystentek osób niepełnosprawnych (styczeń 2023 r.), psycholog, osoby realizujące zajęcia: muzyczne, terapii zajęciowej, kultury fizycznej, 2 sprzętaczkę, koordynator projektu (do 28 lutego 2023 r.) i inne.

Od kwietnia 2021 r. MOPS posiada nową siedzibę w budynku byłego gimnazjum przy **ul. Szkolnej 3**, w 2023 r. MOPS zarządzał więc następującymi obiektami:

- budynek komunalny przy ul. Szkolnej 3,
- budynek noclegowni przy ul. Średniej 14,
- budynek świetlicy przy ul. Słowackiego 3B,
- mieszkanie chronione przy ul. Batorego 7/1a.

9.2.4. Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną gminy, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, funkcjonującą od lipca 2017 r. Placówka jest usytuowana w parterowej dobudówce do budynku przy ul. Szkolnej 3, dysponuje powierzchnią użytkową **677,09 m²**. W jej siedzibie nie występują bariery architektoniczne, dodatkowo posiada ona udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym: podjazd dla wózków inwalidzkich, łazienkę

i toaletę przystosowane dla osób z niepełnosprawnością ruchową, poręczce przy ścianach w korytarzu i przy wejściu do budynku, miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych przed budynkiem, mobilną pętlę indukcyjną.

ŚDS jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczy usługi dla dorosłych osób przewlekłe psychicznie chorych i osób upośledzonych umysłowo wymagających pomocy w środowisku rodzinnym i społecznym, w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Działa w formie jednostki budżetowej gminy i jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu. ŚDS jest placówką dla 40 dorosłych osób (mieszkańców Człuchowa) i działa przez 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie. Jest to placówka pobytu dziennego.

Na podstawie stosownych decyzji do człuchowskiego ŚDS skierowanych zostało w 2023 r. **40 osób**.

Tabela 9. Liczba podopiecznych ŚDS w Człuchowie ze względu na rodzaj zaburzenia psychicznego w 2023 r.

Lp.	Rodzaj zaburzenia/niepełnosprawności	Liczba osób
1	Choroba psychiczna	17
2	Niepełnosprawność intelektualna, w tym:	18
	głęboki stopień	0
	znaczny stopień	11
	umiarkowany stopień	6
	lekki stopień inne zaburzenia zwłaszcza neurologiczne	1
3	Inne zaburzenia czynności psychicznych – z wyłączeniem uzależnienia od środków psychoaktywnych	5
4	Osoby ze spektrum autyzmu	0
	Razem	40

Źródło: sprawozdanie z działalności ŚDS za rok 2023.

W 2023 r. na bieżącą działalność placówka otrzymała środki z budżetu Wojewody Pomorskiego w wysokości **1 106 694,59 zł**.

Tabela 10. Wykaz pomieszczeń w siedzibie ŚDS w Człuchowie ze wskazaniem powierzchni, przeznaczenia i wyposażenia.

Symbol/nazwa pomieszczenia	Powierzchnia	Przeznaczenie	Wyposażenie
pracownia gospod. domowego	25,30 m ²	kuchnia – prowadzenie zajęć tematycznych w małych grupach	sprzęt AGD, zlewy
jadalnia – sala ogólna	67,22 m ²	spożywanie posiłków, zebrania społeczności, zajęcia ogólne	stoły, krzesła, kanapy, sprzęt RTV, komody
pracownia ogrodniczo – przyrodnicza	16,63 m ²	prowadzenie zajęć tematycznych w małych grupach	stoły, krzesła, szafy, biurko, komputer
pracownia techniczna	12,40 m ²	prowadzenie zajęć tematycznych w małych grupach	stoły, krzesła, szafy, półki wiszące, zlewozmywak

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2023

pracownia krawiecko –dziewiarska	16,63 m ²	prowadzenie zajęć tematycznych w małych grupach	stoły, krzesła, szafy, biurka
pracownia multimedialna	11,59 m ²	Prowadzenie zajęć tematycznych	komputer, drukarki, biurka, krzesła, itp.
biuro	11,00 m ²	pokój dla dyrektora i księgowej, przechowywanie dokumentacji	biurka, komputery, krzesła, stół, szafa
pracownia kulturalno – oświatowa	16,71 m ²	prowadzenie zajęć tematycznych	biurko, komputer, krzesła, stół, szafa, itp.
pokój psychologa	12,80 m ²	indywidualne poradnictwo psychologiczne	biurko, krzesła, fotele, szafy, regał
pokój wyciszenia	7,70 m ²	wyciszenie – wypoczynek uczestników	kanapa, stolik kawowy, tv
magazyn I – na półpiętrze	7,39 m ²	przechowywanie materiałów dla pracowni kulinarnej	regaly, lodówka
magazyn II – piwnica	7,87 m ²	przechowywanie materiałów dla pracowni technicznej	regaly, sprzęt ogrodniczy
hol i szatnia	30,71 m ²	przemieszczanie się uczestników, przechowywanie odzieży i obuwia	szafa, siedzisko
ciągi komunikacyjne	32,52 m ²	przemieszczanie się uczestników	poręcze przyścienne
szatnia + łazienka + WC	5,58 m ²	pomieszczenie socjalne dla pracowników ŚDS	szafa, toaleta, zlew, suszarka do rąk
łazienka + WC	10,94 m ²	WC dla uczestników	toalety, umywalki, pisuar, suszarka do rąk
łazienka + WC	7,94 m ²	prysznic + WC dla osób niepełnosprawnych	natrysk, suszarka do rąk, umywalka, toaleta
pralnia	4,03 m ²	pralnia na potrzeby ŚDS	szafa, pralka
ciągi komunikacyjne przy sali ogólnoużytk.	34,63 m ²	przemieszczanie się uczestników	poręcze przyścienne
komunikacja łazienki	9,59 m ²	przemieszczanie się uczestników	szafy
sala ogólnoużytkowa	177,67 m ²	prowadzenie zajęć tematycznych w dużych grupach	krzesła, stoły, parawany
pracownia ruchu i rekreacji	17,49 m ²	prowadzenie zajęć tematycznych	orbitrek, bieżnia, rowerek, drobny sprzęt sportowy, umywalka
WC przy sali ogólnoużytkowej	2,37m ²	WC dla pracowników ŚDS	toalety, umywalki,
pracownia multimedialna i telewizyjna	17,29 m ²	prowadzenie zajęć tematycznych w małych grupach	stół, krzesła, szafa, biurko, kanapy, sprzęt RTV, umywalka
pracownia sztuk plastycznych i rękodzieła	16,50 m ²	prowadzenie zajęć tematycznych w małych grupach	stoły, krzesła, szafa, biurko, komputer, półka ścienna, umywalka
magazyn przy sali ogólnoużytkowej	9,86 m ²	przechowywanie materiałów dla pracowni tematycznych	regaly stojące
pokój psychologa	15,70 m ²	indywidualne poradnictwo psychologiczne	biurko, krzesła, fotele, szafy, regał
księgowość	16,13 m ²	przechowywanie dokumentacji księgowej	biurko, komputer, krzesła, szafa wnęk.

**SPÓŁKI KOMUNALNE
ORAZ JEDNOSTKI
ORGANIZACYJNE GMINY**

gabinet dyrektora ŚDS	17,94 m ²	przechowywanie dokumentacji, przyjmowanie interesantów, narady z pracownikami	biurko, komputer, krzesła, stół, szafa wnękowa
WC w łączniku	2,36 m ²	WC dla pracowników ŚDS	toalety, umywalki,
korytarz łącznika	34,60 m ²	przemieszczanie się	gabloty wnękowe na prace uczestników, kanapa, krzesła

Źródło: sprawozdanie z działalności ŚDS za rok 2023.

Struktura zatrudnienia pracowników ŚDS przedstawia się następująco:

Tabela 11. Struktura zatrudnienia w ŚDS w Człuchowie w 2023 r.

Lp.	stanowisko	wykształcenie	wymiar etatu	czas obowiązywania umowy
pracownicy etatowi				
1	dyrektor	wyższe kierunkowe	1	nieokreślony
2	psycholog	wyższe kierunkowe	1	określony
3	pedagog	wyższe kierunkowe	1/2	nieokreślony
4	terapeuta zajęciowy	średnie kierunkowe	2	nieokreślony
5	terapeuta zajęciowy	średnie kierunkowe	2	określony
6	asystent osoby z niepełnosprawnością	wyższe kierunkowe średnie kierunkowe	1	nieokreślony
7	opiekun osoby starszej	średnie kierunkowe	1	nieokreślony
8	księgowca	wyższe kierunkowe	1/4	nieokreślony
9	pracownik gospodarczy	zasadnicze zawodowe	3/4	nieokreślony
inne formy zatrudnienia				
1	kierowca	średnie prawo jazdy kat. B	60 godz.	umowa zlecenie
2	prowadzenie kadr i obsługa BHP	wyższe kierunkowe	ryczałt	umowa zlecenie
3	prowadzenie zajęć muzykoterapii	wyższe kierunkowe	8 godz.	umowa zlecenie
4	koordynator do spraw dostępności	wyższe kierunkowe	ryczałt	umowa zlecenie
5	obsługa informatyczna	wyższe kierunkowe	2 godz.	umowa zlecenie
6	inspektor ochrony danych	wyższe	ryczałt	usługa
7	radca prawny	wyższe kierunkowe	ryczałt	usługa

Źródło: sprawozdanie z działalności ŚDS za rok 2023.

9.3. Samorządowy zakład budżetowy – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie działa na podstawie uchwały RM Nr IV/27/2003 z dnia 19 lutego 2003 r. OSiR jest gminną jednostką organizacyjną i działa jako zakład budżetowy. Siedzibą ośrodka jest obiekt przy ul. Szkolnej 1 w Człuchowie, administruje on również Ośrodkiem Wypoczynkowym nad Jeziorem Rychnowskim, w którego skład wchodzi: Camping nr 80, tj.: baza noclegowa z pokojami i pole namiotowe, kąpielisko strzeżone na plaży miejskiej, Park Rekreacji z parkiem wodnym, parkiem linowym i polem do minigolfa.

Do zadań ośrodka należy m.in.:

- organizowanie zajęć, zawodów, imprez sportowo–rekreacyjnych i turystycznych;
- utrzymanie obiektów i urządzeń użyteczności publicznej – zapewnienie właściwej eksploatacji i konserwacji bazy sportowej, rekreacyjnej i usługowej;
- tworzenie i zagospodarowanie w urządzeniu sportowe i rekreacyjne terenów oraz miejsc specjalnie na ten cel wydzielonych i przekazanych przez Urząd Miejski;
- popularyzacja walorów turystycznych i rekreacyjnych miasta;
- odpłatne i nieodpłatne udostępnianie bazy sportowo–rekreacyjnej w celu szkolenia i dokształcania kadr trenersko–instruktorskich i zawodniczych;
- organizowanie odpłatnych i nieodpłatnych imprez na zlecenie klubów, organizacji i instytucji;
- eksploatacja kąpieliska oraz ośrodka wypoczynkowego wraz z Campingiem nr 80 i Parkiem Rekreacji nad Jeziorem Rychnowskim;
- prowadzenie sprzedaży informatorów turystycznych, widokówek, kopert, znaczków oraz pamiątek regionalnych;
- współpraca z placówkami oświatowo–kulturalnymi i stowarzyszeniami kultury fizycznej i ich związkami prowadzącymi działalność sportową, turystyczną i rekreacyjną.

9.3.1. Przychody i wydatki Ośrodka Sportu i Rekreacji w 2023 r.

Suma przychodów ośrodka ogółem w 2023 r. wyniosła **2 784 240,00** zł. Ośrodek zanotował przychody z usług w wysokości **1 349 766,76** zł. Ośrodek otrzymał dotację przedmiotową na utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych w kwocie **1 001 000** zł oraz dotację celową w łącznej kwocie 130 000,00 zł na wyposażenie nowych pokoi i modernizację kortu. Przychody z noclegów i parku rekreacji kształtowały się następująco:

• „Dom sportowca”	366 900 zł
• camping	532 960 zł

- pole namiotowe 110 150 zł
- park rekreacji 238 500 zł
- wypożyczalnia sprzętu pływającego 21 200 zł
- dzierżawy 120 900 zł.

Równowartość odpisów amortyzacyjnych wyniosła 400 078,34 zł.

Wydatki osobowe przedstawiały się następująco:

- nagrody i wydatki osobowe nie wliczone do wynagrodzeń 5 405,35 zł
- wynagrodzenia osobowe pracowników 912 159,60 zł
- dodatkowe wynagrodzenie roczne 55 556,95 zł
- wynagrodzenia bezosobowe 79 915,97 zł;

na nagrody konkursowe przeznaczono 14 458,38 zł,

na zakup materiałów i wyposażenia 110 101,35 zł.

Poniesione koszty usług remontowych w 2023 r. to kwota 142 639,37 zł, natomiast na zakup usług pozostałych przeznaczono 564 991,40 zł. Stan środków obrotowych na koniec roku wyniósł: **-15 729,68 zł**. Suma wszystkich kosztów wraz z odpisami amortyzacyjnymi w roku 2023 wyniosła 3 173 559,31 zł, w tym amortyzacja środków trwałych sfinansowana ze środków własnych w kwocie 23 647,09 zł.

9.3.2. Inwestycje w infrastrukturę sportową

W 2023 r. największą inwestycją w infrastrukturę sportową była przebudowa kompleksu turystyczno-sportowego nad Jeziorem Rychnowskim. W pierwszym etapie przebudowano boisko do piłki siatkowej plażowej. Aktualnie ośrodek dysponuje dwoma boiskami do piłki siatkowej plażowej, jest tam możliwość zamontowania bramek i przeprowadzenia zawodów w piłkę ręczną plażową i zagranie piłkę nożną plażową. W ramach tej samej inwestycji przebudowano także boisko wielofunkcyjne. Powiększono je, zmieniono nawierzchnię z asfaltowej na syntetyczną z poliuretanu, wymieniono kosze i bramki. W tej chwili można grać na nim w piłkę siatkową, koszykową (2 boiska), w tenisa ziemnego i piłkę nożną. W miejscu starych sanitariatów pobudowano nowy budynek przystosowany dla osób niepełnosprawnych, w którym znajduje się recepcja z węzłem sanitarnym dla osób niepełnosprawnych i dwa apartamenty o powierzchni ok. 50 m², w budynku znajduje się także toaleta z wejściem z zewnątrz. Na pole kempingowe wykonano drogę dojazdową koło nowej recepcji ze szlabanem z dostępem zdalnym. Rozbudowano również system monitoringu. Trwają prace przy budynku tzw. bazy kajakowej, wykonywana jest elewacja budynku, na piętrze wykonano 5 apartamentów z węzłami sanitarnymi i aneksami kuchennymi.

Na Campingu nr 80 wykonano 10 utwardzonych płytami ażurowymi stanowisk dla kamperów, każde z tych stanowisk ma dostęp do prądu, możliwość spuszczenia wody

szarej. Wykonano tam także nową kuchnię polową, w której są 4 zlewozmywaki, 2 kuchenki indukcyjne, 2 palnikowe i jedna kuchenka gazowa 4-palnikowa. Zamontowano też elementy małej architektury.

Na terenie OSiR w Człuchowie powstało zadaszone boisko wielofunkcyjne ze sztuczną trawą, gdzie można grać w piłkę nożną, siatkową, koszykową i ręczną, a także w tenisa ziemnego. Boisko wykorzystują człuchowskie szkoły, kluby sportowe i osoby prywatne.

Szczegóły dotyczące powyższych inwestycji znajdują się w rozdziale 11. – „Działalność inwestycyjna”.

Ponadto z dotacji celowej wykonano remonty kortów tenisowych i zakupiono wyposażenie nowych apartamentów. Dokupiono także uprząże na park linowy.

9.3.3. Działalność OSiR w 2023 r.

Główną działalnością OSiR jest dbanie o obiekty rekreacyjno-sportowe powierzone przez Gminę Miejską Człuchów. W 2023 r. ośrodek udostępniał obiekty sportowe tzn. Orlik, hala sportowa, boisko piłkarskie wraz z bieżnią i boisko treningowe przez 12 000 godz. w roku dla człuchowskich szkół i klubów. Na terenie Campingu swoją bazę w naszych obiektach mają kluby kajakowe i Yacht Klub Człuchów.

Utrzymywane przez OSiR kąpielisko miejskie, które znajduje się przy Campingu nr 80, było czynne przez 851 godz. Przez cały okres wakacji otwarta była strefa rekreacji (park wodny, park linowy i mini golf), łącznie przez 720 godz.

Na czas wakacji zatrudniono dodatkowo: 2 pokojowe, 1 konserwatora, 6 ratowników wodnych, 6 instruktorów na parku linowym i 4 osoby do recepcji. W 2023 r. obiekty noclegowe było bardzo mocno obłożone, grupy to głównie stali klienci, którzy od lat przyjeżdżają do Człuchowa, korzystają z bazy noclegowej OSiR, obiektów sportowych, a także z obiektów rekreacyjnych.

Ośrodek szacuje, że w okresie wakacji obiekty odwiedziło 109 600 osób. Dużą część tych osób to goście z ościennych powiatów, ale także z Poznania, Gdańska, Piły i innych miast. Pole kempingowe odwiedziło także dużo więcej turystów niż wcześniej i zaowocowało to ponownym drugim miejscem w ogólnopolskim konkursie dla kempingów organizowanym przez PFCC. W ocenie dyrekcji ośrodka to ogromny sukces pracowników OSiR. Nowe inwestycje zwiększyły i poprawiły atrakcyjność bazy noclegowej dla klientów indywidualnych. Na okres wakacji w 2024 r. wstępnie zarezerwowane jest już 85% bazy noclegowej, zamówienia są w trakcie weryfikacji. Z pewnością na funkcjonowanie naszych obiektów w nadchodzącym roku będą rzutowały rosnące koszty utrzymania obiektów. Konieczna jest również modernizacja basenów zewnętrznych w parku wodnym.

OSiR to jednak główny organizator życia sportowego naszego miasta, a nie tylko gospodarz obiektów sportowych. W 2023 r. największymi imprezami sportowymi były:

- XXX Bieg Tura i Mały Bieg Tura – około 250 uczestników,
- Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 150 uczestników,
- Amatorska Liga Piłki Siatkowej,
- zawody lekkoatletyczne po nazwę „Dysk Pomorski” – ok. 500 uczestników,
- Turniej piłki plażowej mężczyzn i kobiet.

Zawodami o największej randzie w 2023 r. był Puchar Polski w mini golfie.

9.4. Instytucje kultury

Gmina Miejska Człuchów na podstawie rozporządzenia MKiDN z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury (Dz.U. 2012 poz. 189) prowadzi rejestr instytucji kultury, dla których jest organizatorem. Niezmiennie figurują w nim **3 instytucje**:

- pod numerem 1 – Miejski Dom Kultury w Człuchowie – MDK,
- pod numerem 2 – Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka – MBP,
- pod numerem 3 – Muzeum Regionalne w Człuchowie.

9.4.1. Miejski Dom Kultury w Człuchowie

Miejski Dom Kultury w Człuchowie działa na podstawie uchwały Nr XXIV/123/2008 RM z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie reorganizacji Miejskiego Domu Kultury w Człuchowie i zmiany jego statutu. MDK prowadzi działalność w zakresie rozwijania amatorskiego ruchu artystycznego, rękodzieła i folkloru, jak również działalność artystyczną w pracowniach instruktorskich, kołach i klubach zainteresowań. Przedmiotem działania MDK jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb w zakresie edukacji kulturalnej, kreacji artystycznej oraz rozwijanie kulturalnych form aktywności – zgodnie z uwarunkowaniami środowiskowymi. Miejski Dom Kultury stanowi bazę materialną tej działalności.

Majątek komunalny MDK stanowi siedziba przy ul. Traugutta 2. W budynku działalność prowadzi także Centrum Rodzin, które zajmuje niski parter budynku oraz współdzieli z MDK pomieszczenia na parterze i na piętrze budynku. Jest to instytucja podległa MOPS. Administratorem całego budynku i jego majątku jest dyrektor MDK. Dom kultury udostępnia swoje pomieszczenia i Internet wszystkim współpracującym na zasadach niekomercyjnych, w związku z tym koszty funkcjonowania i odtwarzania tej bazy ponosi budżet miasta.

W 2023 r. MDK dysponował kwotą dotacji podmiotowej **882 000,00 zł**.

Wydatki osobowe kształtowały się następująco:

- wynagrodzenia pracowników: 686 039,74 zł
- wynagrodzenia umowy zlecenia i o dzieło: 71 372,20 zł
- świadczenia na rzecz pracowników: 151 519,38 zł.

Systematyczne zajęcia merytoryczne w zespołach i klubach zainteresowań odbywają się od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–20.00. Dodatkowo dom kultury czynny jest w soboty i niedziele w zależności od potrzeb i kalendarza imprez.

9.4.2. Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie

Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną, której celem jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianie wiedzy i osiągnięć kultury. Do zadań biblioteki należy między innymi: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i konserwacja materiałów bibliotecznych, udostępnienia zbiorów bibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjnej, organizowanie różnego rodzaju imprez popularyzujących wiedzę, kulturę i sztukę.

Podstawę prawną funkcjonowania jednostki stanowią:

- ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 87),
- ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2393),
- statut nadany uchwałą Nr XLVII.335.2014 RM z dnia 29 kwietnia 2014 r.

Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie jest finansowana z dotacji podmiotowej Gminy Miejskiej Człuchów, która w 2023 r. wyniosła **882 tys. zł** oraz z przychodów własnych. W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, funkcjonowała biblioteka główna przy ul. Szczecińskiej 5 i filia biblioteczna na osiedlu Młodych 7. Lokal filii jest usytuowany w zasobach SML–W „Pomorzanka”.

Biblioteka od wielu lat boryka się z barierami architektonicznymi. Brak windy, toalety dla osób niepełnosprawnych, schody na parter, piętro i do klubu czytelnika oraz brak możliwości zamontowania platformy schodowej ze względu na wąską klatkę schodową powoduje, że mieszkańcy Człuchowa, a w szczególności osoby starsze, osoby z różnymi dysfunkcjami mają ograniczony dostęp do kultury.

W skład struktury organizacyjnej biblioteki wchodzi:

- Wypożyczalnia dla Dzieci i Młodzieży z pokojem zabaw dla najmłodszych użytkowników,
- Wypożyczalnia dla Dorosłych,
- Czytelnia Internetowa z salą szkoleniową, kącikiem prasowym oraz punktem ksero,
- Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów,
- Filia nr 1 na os. Młodych.

Biblioteka główna w 2023 r. była czynna dla czytelników od poniedziałku do piątku w godzinach 09:00–17:00. Ponadto otwarta była 26 sobót w roku. Filia nr 1 na os. Młodych jest otwarta dwa razy w tygodniu tj. wtorek i czwartek w godz. 13:00–17:00. W pozostałe dni filia jest nieczynna, a bibliotekarka pracuje w Czytelni Internetowej MBP. W terminie od 21 sierpnia do 11 września Filia nr 1 była zamknięta dla czytelników, ponieważ trwało skontrum – czyli inwentaryzacja zbiorów.

Biblioteka na koniec grudnia 2023 r. zatrudniała 6 bibliotekarzy (w tym: 2 osoby z wyższym wykształceniem – 1 z bibliotekarskim, 1 osoba z wykształceniem średnim bibliotekarskim, 3 osoby z wykształceniem średnim), główna księgową zatrudnioną jest na ¼ etatu, a pracownik gospodarczy na ½ etatu.

Dzięki udziałowi w programie BLISKO, wszyscy bibliotekarze mieli możliwość podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych. Bibliotekarze uczestniczyli w szkoleniach:

1. Program biblioteczny Patron – moduł zamówień i rezerwacji
2. Szkolenie dla moderatorów DKK (dyskusyjny klub książki)
3. Diagnoza potrzeb lokalnej społeczności
4. Skuteczna komunikacja w zespole
5. Nowe technologie w animacji czytelnictwa
6. Praca z młodzieżą metoda projektu

W ramach realizacji zadania „Bibliotekę mam po drodze wchodzić” odbyła się dwudniowa wizyta studyjna bibliotekarzy i partnerów do gdyńskich bibliotek – Mały Kack, Biblioteka Cisowa oraz do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tczewie (28–29 sierpnia 2023 r.). Wizyta studyjna była okazją do bliższego poznania się i integracji. Zwiedzanie i podglądanie ciekawych rozwiązań w innych bibliotekach było bardzo inspirujące i motywujące.

9.4.3. Muzeum Regionalne w Człuchowie

W 2023 r. Muzeum Regionalne w Człuchowie otrzymało dotację podmiotową w wysokości **958 tys. zł.**

Koszty Muzeum Regionalnego w 2023 r. kształtowały się następująco:

- 173 397,38 zł – koszty energii elektrycznej i ogrzewania oraz wody,
- 96 707,29 zł – zakupy materiałów (m.in. zakup materiałów biurowych, farb i art. konserwatorskich, materiałów do sprzedaży),
- 157 528,80 zł – koszty usług obcych (m.in. druk wydawnictw, konserwacje systemu ppoż. i antynapadowego, opłaty telefoniczne, usługa bhp, usługi komunalne, konserwacja wind, wynajem wystaw, prace konserwatorskie),
- 435 894,58 zł – wynagrodzenia pracowników, umowy o dzieło, umowy zlecenia,
- 93 010,11 zł – świadczenia na rzecz pracowników (urlopowe, szkolenia, badania lekarskie, składki ZUS).

Przychody własne wyniosły **323 439,70 zł**, przeznaczono je m.in. na zakup muzealiów i poszerzenie księgozbioru. Wpływy ze sprzedaży biletów w 2023 r. wyniosły **213 213,11 zł**. Muzeum odwiedziło 39 516 osób, w tym 17 218 osób bezpłatnie, m.in. podczas Nocy Muzeów i Zamkowego Pikniku Historycznego.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. w muzeum było zatrudnionych **9** pracowników (6,25 etatu) – jeden pracownik działalności podstawowej kustosz (0,5 etatu), pracownicy administracji: główna księgowa (0,25 etatu), dyrektor (1 etat), trzech pracowników obsługi (3 x 1 etat), pracownik gospodarczy (1 etat) i dwie sprzątaczkę (2 x 0,25 etatu). W sezonie letnim w 2023 r. do obsługi zwiedzających zostały zatrudnione na umowę o pracę trzy osoby oraz osiem osób na umowę zlecenie.

10. POMOC SPOŁECZNA ORAZ WSPARCIE DLA RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

MOPS w 2023 r. udzielił wsparcia:

- w ramach pomocy społecznej **316** osobom i rodzinom, w których żyło **551** osób, wsparcie systemem pomocy społecznej objęło **4,5%** mieszkańców Człuchowa,
- w ramach świadczeń rodzinnych wsparcie otrzymało **1 813** osób i rodzin, w których żyło ok. 4 575 osób, wsparcie systemem świadczeń rodzinnych objęło **37,3%** mieszkańców Człuchowa,
- pomoc dla obywateli Ukrainy – dla **147** osób.

10.1. Świadczenia pieniężne

10.1.1. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej

Do świadczeń pieniężnych pomocy społecznej zaliczane są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy oraz zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie.

- 1) **zasiłek stały** jest zadaniem własnym obligatoryjnym, przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej – 776 zł, lub osoby w rodzinie – 600 zł. Minimalna wysokość zasiłku to 30 zł, maksymalna – 719 zł. Z tej formy pomocy w roku 2023 skorzystało **75** osób na łączną kwotę **458 665 zł** (100% środki z budżetu państwa), średnia miesięczna wysokość zasiłku stałego wyniosła 576 zł, w ciągu całego roku było to **796** świadczeń;
- 2) **zasiłek okresowy** jest zadaniem własnym gminy dofinansowanym z budżetu państwa, przysługuje osobom i rodzinom ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, jego wysokość ustala się do wysokości różnicy między faktycznym dochodem a kryterium dochodowym osoby lub rodziny, w 2023 r. kwoty te nie mogły być niższe niż 50% różnicy w przypadku rodzin i osób samotnych. W 2023 r. na pomoc w formie zasiłków okresowych wydatkowanych zostało łącznie **145 819 zł** (kwota 145 680 zł – dotacja z budżetu państwa, pozostałe 139 zł – środki własne). Zasiłki okresowe zostały wypłacone **70** osobom i rodzinom, średnia wysokość zasiłku wyniosła **353 zł**, w sumie w ciągu roku było to **413** świadczeń;
- 3) **zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy** jest zadaniem własnym gminy, przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej osób i rodzin spełniających kryterium dochodowe, może być przyznany na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy niepodlegający zwrotowi. W 2023 r. zasiłki celowe zostały przyznane **116** osobom i rodzinom na łączną kwotę **83 604 zł**. Średnia wysokość zasiłku celowego wyniosła **104,55 zł**, było to **857** świadczeń;
- 4) **zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie** – w 2023 r. do MOPS nie wpłynął żaden taki wniosek.

10.1.2. Świadczenia pieniężne przyznawane na podstawie innych ustaw

MOPS zajmuje się również wypłatą świadczeń pieniężnych przyznawanych na podstawie innych ustaw niż ustawa o pomocy społecznej, są to np. dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne, pomoc materialna dla uczniów.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego itd. Świadczenie uzależnione jest od normatywnej powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego i liczby członków gospodarstwa domowego. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekroczył w gospodarstwie jednoosobowym 2 538,46 zł, a wieloosobowym 1 903,85 zł. W 2023 r. dodatki mieszkaniowe zostały przyznane **240** gospodarstwom domowym na łączną kwotę **656 086,87 zł**, w sumie były to 2 154 świadczenia średnio po 304 zł.

Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów są: stypendium szkolne i zasiłek szkolny. Świadczenie tego typu przysługuje uczniom szkół publicznych, niepublicznych i niepublicznych szkół artystycznych o uprawnieniach publicznych szkół artystycznych i innych placówek. Pomoc ta ma na celu zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, miesięczna wysokość dochodu jest ustalana na podstawie ustawy o pomocy społecznej. W Człuchowie w 2023 r. stypendia szkolne zostały przyznane 14 rodzinom czyli 23 uczniom, ich łączna kwota wyniosła **12 850,00 zł**.

10.1.3. Wypłata dodatków w związku z trudną sytuacją na rynku paliw

Wypłaty dodatków związanych z trudną sytuacją na rynku paliw wiązały się z realizacją poniższych ustaw:

- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1692) – zakończone zostały sprawy z 2022 r., dodatek **węglowy** wypłacono w ilości **67 świadczeń** na łączną kwotę **201 000,00 zł**.
- ustawa z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2127) – dodatek **elektryczny** przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, w przypadku, gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego było zasilane energią

elektryczną i źródło to zostało wpisane do CEEB do 11 sierpnia 2022 r. Wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego należało złożyć w terminie od 1 grudnia 2022 r. do 1 lutego 2023 r. Dodatek elektryczny wypłacany był w terminie do dnia 31 marca 2023 r. Do końca roku wypłacono **14 świadczeń** na kwotę **27 500 zł**;

- ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz.U. z 2022 r. poz. 2687) – refundacja podatku VAT przysługuje osobom, które używają paliw gazowych do celów grzewczych i poniosły koszty zakupu paliwa, wnioski należy złożyć w terminie 30 dni od dnia otrzymania faktury dokumentującej dostarczenie paliw gazowych, prawo do refundacji przysługuje pod warunkiem spełnienia przez gospodarstwo domowe kryterium dochodowego (2 100 zł dla jednoosobowego gospodarstwa domowego, 1 500 zł/os. – w przypadku wieloosobowego), w 2023 r. MOPS przyjął **45** wniosków i wypłacił **31** refundacji na kwotę **4 763, 46 zł**.

10.2. Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej

Do świadczeń niepieniężnych pomocy społecznej należą: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze, mieszkania chronione, pobyt w domu pomocy społecznej, ośrodki wsparcia.

10.2.1. Praca socjalna i pomoc rzeczowa

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

W 2023 r. udzielono pomocy w formie czystej pracy socjalnej dla **70** osób, w formie kontraktu socjalnego dla **24** osób, nikt z mieszkańców miasta nie korzystał z interwencji kryzysowej, ani z poradnictwa specjalistycznego.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne przysługują osobom objętym pomocą w formie zasiłków stałych i nieubezpieczonym z innego tytułu. W roku 2023 opłacane były składki zdrowotne za **72** osoby na łączną kwotę **40 474 zł**.

Składki na ubezpieczenie społeczne są opłacane za osoby, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad ciężko chorym członkiem rodziny, uwzględnia się jednak kryterium dochodowe. W roku 2023 **nie złożono** w MOPS w Człuchowie żadnego wniosku dotyczącego tej formy pomocy.

Nie złożono również żadnego wniosku o pomoc rzeczową na ekonomiczne usamodzielnienie polegające na udostępnieniu maszyn i narzędzi pracy umożliwiających zorganizowanie własnego warsztatu oraz urządzeń ułatwiających pracę niepełnosprawnym.

W 2023 r. poniesiono natomiast koszty sprawienia 2 pogrzebów na łączną kwotę **8 809 zł**.

Zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych jest zadaniem obowiązkowym gminy, zadanie to realizowane jest poprzez udzielanie schronienia w noclegowni, która zapewnia bezpieczny nocleg i środki czystości. Osoby bezdomne korzystają również z pomocy w formie pracy socjalnej. W 2023 r. z noclegowni skorzystało **16** osób bezdomnych. Roczny koszt prowadzenia placówki wyniósł **129 922 zł**. W roku 2023 nie pokrywano kosztów pobytu osób w schroniskach dla osób bezdomnych.

W 2023 r. realizowano również Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”. W ramach programu objęliśmy pomocą w formie dożywiania dzieci od 0 – 7 lat, dzieci i młodzież szkolną, osoby chore, niepełnosprawne i ubogie. Łącznie w ramach programu przyznana została pomoc na łączną kwotę **370 028 zł** (w tym z budżetu państwa **293 000 zł**, natomiast **77 028 zł** ze środków własnych), programem dożywiania objęto **314 osób**, z czego:

- świadczenie celowe rzeczowe na dożywianie otrzymało **141 rodzin** na łączną kwotę **217 490 zł**, średnia wartość świadczenia wyniosła **259 zł** (**839** świadczeń),
- pomoc w formie obiadów – **95** osób (dla dzieci do 7. r.ż. – 14, dla uczniów: 24 dzieci, dla dorosłych – 57 osób, na łączną kwotę **152 538 zł**.

Zapewnienie potrzebującym niezbędnego ubrania następuje poprzez:

- udzielenie pomocy finansowej w formie zasiłku celowego na częściowe pokrycie kosztów zakupu odzieży, w 2023 r. wypłacono **142** zasiłki na łączną kwotę **9 940 zł**.
- możliwość skorzystania z odzieży używanej, która jest dostępna w punkcie przyjmowania i wydawania odzieży oraz sprzętu AGD.

10.2.2. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy to forma pomocy przysługująca osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić.

W 2023 r. usługi opiekuńcze świadczone były w miejscu zamieszkania w **71 środowiskach**, z czego: 50 – usługi opiekuńcze, 5 – specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 16 usługi opiekuńcze 75+). Wszystkie osoby, którym przyznano usługi opiekuńcze są osobami niepełnosprawnymi w stopniu znacznym. W zależności od posiadanych dochodów osoby te ponoszą częściową odpłatność za świadczone usługi. W 2023 r. pobrano odpłatność z tytułu usług opiekuńczych w wysokości **200 319,84 zł** oraz odpłatność za usługi specjalistyczne w wysokości **7 727,42 zł**. Na realizację usług opiekuńczych w 2023 r. ośrodek wydał łącznie kwotę **775 035,98 zł** (613 123,71 zł ze środków własnych gminy i 53 406,67 zł ze środków budżetu państwa oraz 108 505,60 zł w ramach realizacji Programu „Opieka 75+”, w tym 65 103,36 zł z budżetu państwa i 43 402,24 zł wkład własny miasta).

10.2.3. Mieszkania chronione

Zgodnie z uchwałą Nr XII.95.2019 RM z dnia 10 października 2019 r. w Człuchowie zostało utworzone mieszkanie chronione. Określono również zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w nim. Mieszkanie chronione znajduje się przy **ul. Batorego 7/1a**. Ma powierzchnię użytkową 35 m². Jest przeznaczony dla 1 osoby, składa się z pokoju, kuchni i łazienki. Jest ogrzewane elektrycznie i wyposażone w podstawowe sprzęty gospodarstwa domowego.

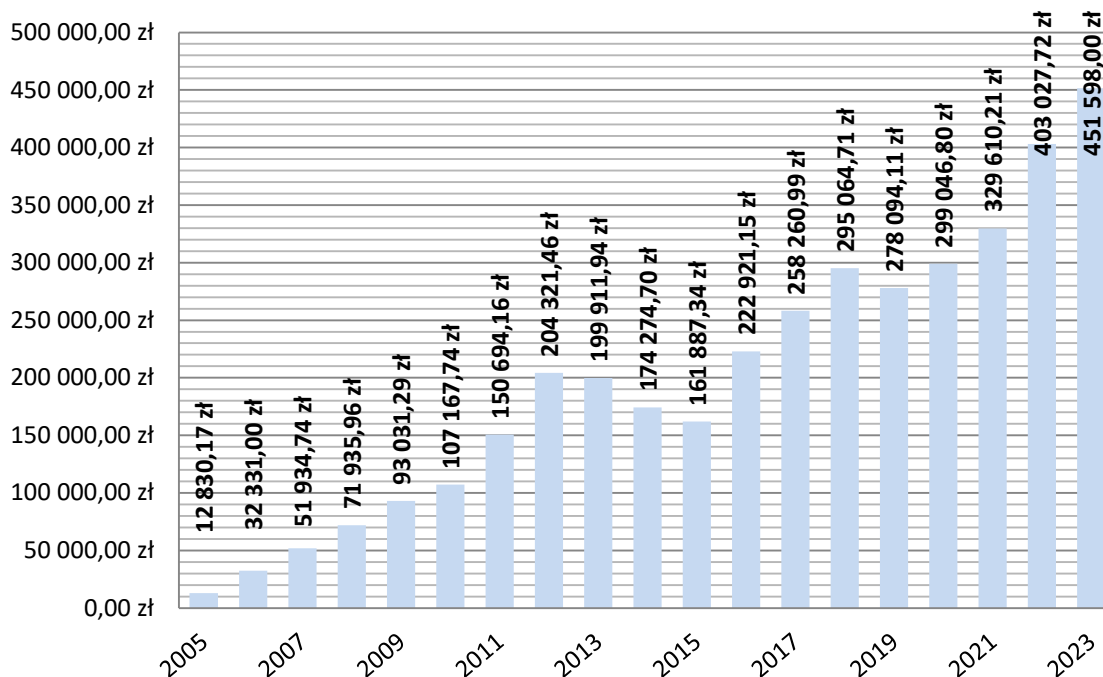
Mieszkanie przeznaczone jest dla mieszkańców miasta Człuchów – osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki – w szczególności dla osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję, oraz niewidomych. W mieszkaniu chronionym zapewnia się: usługi bytowe w postaci miejsca całodobowego pobytu, pracę socjalną, pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, usługi obejmujące pomoc w realizacji kontaktów społecznych.

10.2.4. Pobyt w domu pomocy społecznej

Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, zasady odpłatności od 2015 r. zależą od dochodów rodziny mieszkańca domu, w praktyce główny ciężar ponoszenia odpłatności spoczywa na gminie. W 2023 r. miasto poniosło odpłatność za **10 osób** w łącznej wysokości **451 598 zł**.

Wykres 6. Koszty pobytu w DPS ponoszone przez MOPS w Człuchowie w latach 2005–2023.

Źródło: oprac. wł. na podst. sprawozdań z działalności MOPS w Człuchowie.

Konieczność zapewnienia całodobowej opieki osobom, które z różnych przyczyn takiej opieki wymagają jest nadal jednym z najbardziej narastających problemów. Z rozeznania pracowników socjalnych wynika, że w najbliższych latach może wzrastać zapotrzebowanie na tę formę pomocy. Skierowanie do DPS to forma pomocy, po którą sięgano w ostateczności. Rozwiązaniem problemu mogłoby być utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego.

10.2.5. Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia na terenie miasta to noclegownia (prowadzona również w 2023 r. przez MOPS) oraz Środowiskowy Dom Samopomocy – funkcjonujący jako jednostka budżetowa gminy. Liczba miejsc w wymienionych ośrodkach wsparcia to:

- noclegownia – 10 miejsc,
- Środowiskowy Dom Samopomocy – 40 miejsc.

Noclegownia działa od 2001 r., zapewnia schronienie dla 10 osób bezdomnych, z możliwością zwiększenia liczby miejsc w przypadku takiej potrzeby. Placówka jest czynna przez cały rok, w godzinach:

- w okresie od 1 października do 31 marca od 18⁰⁰ do 8⁰⁰ rano,
- w okresie od 1 kwietnia do 30 września od 20⁰⁰ do 7⁰⁰ rano,
- w dniu 1 stycznia, w pierwszy i drugi dzień Świąt Wielkanocnych oraz w dniach 24, 25, 26 grudnia – całą dobę.

Osoby przebywające w noclegowni korzystały również z jednego gorącego posiłku dziennie, który otrzymywały w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i ze środków czystości. Wszyscy objęci byli pomocą pracownika socjalnego. Bezpośredni nadzór nad noclegownią sprawowało 4 opiekunów.

Podopieczni ŚDS korzystają z indywidualnych lub zespołowych treningów umiejętności społecznych i samoobsługi, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Placówka oferuje możliwość korzystania m.in. ze: śniadania, przerwy kawowej, ciepłego posiłku, terapii ruchowej i zajęciowej (zajęcia plastyczne, techniczne, terapia kulinarna), zajęć warsztatowych (malarских, teatralnych), poradnictwa psychologicznego (indywidualnego, grupowego, dla rodzin), pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, wycieczek, udziału w imprezach, grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów uczestników ŚDS.

Działalność **Środowiskowego Domu Samopomocy** w Człuchowie w 2023 r. opierała się na następujących formach pracy:

- treningi funkcjonowania w życiu codziennym: edukacyjno–wychowawczy, kulinarny, umiejętności praktycznych, ekonomiczny, zdrowotny, higieniczny;
- treningi umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów – polegają na treningach budowania pozytywnych relacji interpersonalnych;
- treningi umiejętności spędzania czasu wolnego – rozwijanie zainteresowań, gry edukacyjne i stolikowe, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wyjścia do restauracji, kina, spotkania integracyjne, wycieczki turystyczne, udział w lokalnych uroczystościach np. w Lawendowym Jarmarku Świętego Jakuba;
- poradnictwo psychologiczne – pomoc psychologiczna w formie poradnictwa indywidualnego i grupowego, sporządzanie ocen możliwości i potrzeb uczestników, konsultowanie z terapeutami stanu uczestników, kontakt z rodzinami, indywidualne poradnictwo psychologiczne dla rodzin i opiekunów uczestników;
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym np.: monitorowanie terminów wizyt u lekarzy pierwszego kontaktu, pomoc w realizacji recept;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, np. w zbieraniu informacji, składaniu wniosków m.in. do MOPS, ZUS, PCPR;
- niezbędna opieka – polega na pomocy przemieszczania się uczestników podczas zajęć, czy transportu samochodem;
- terapia ruchowa – zajęcia sportowe w pracowni ruchu i rekreacji, w ramach których uczestnicy korzystają ze sprzętu sportowego, zajęcia w pracowniach przy otwartym oknie lub na wolnym powietrzu;

- zapewnienie wyżywienia – codziennie śniadania i przygotowanie kawy, herbaty, deserów, wypiek chleba (raz w tygodniu) oraz obiady 3 razy w tygodniu w formie treningów kulinarnych, natomiast dwa razy w tygodniu korzystano z możliwości dostarczania posiłków z zewnątrz przez firmę oferującą usługi cateringowe;
- aktywizacja w kierunku uczestnictwa w innych formach zajęć;
- współpraca z podmiotami środowiska lokalnego – m.in. z MOPS, PCPR, PUP, UM, Centrum Zdrowia Psychicznego, Oddziałem Psychiatrycznym, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno–Wychowawczym, MDK, MBP, Muzeum Regionalnym, Młodzieżowym Ośrodkiem Wychowawczym w Debrznie, Kołami Gospodyń Wiejskich, innymi ŚDS–ami w: Przechlewie, Więcborku, Chojnicach i Czersku.

W roku 2023 średnia dzienna liczba uczestników zajęć wyniosła **26,9**, natomiast średnia frekwencja uczestników – **68%**. W trakcie roku z ewidencji ŚDS wykreślono 5 osób: 3 z powodu rezygnacji uczestnika, 1 z powodu zgonu, 1 z powodu braku zgody dyrektora ŚDS na kontynuację w związku z wcześniejszym naruszeniem regulaminu ŚDS.

10.3. Świadczenia rodzinne i wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny

W obowiązującym obecnie systemie świadczeń **rodziny** funkcjonują następujące rodzaje świadczeń: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia opiekuńcze, do których należą zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie rodzicielskie. Świadczenia rodzinne w zasadzie przysługują rodzinie, w której dochód netto na osobę nie przekracza 674 zł lub 764 zł na osobę, jeżeli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne. Bez względu na kryterium dochodowe przyznawany jest np. zasiłek pielęgnacyjny.

10.3.1. Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłki rodzinne przysługują na dziecko do ukończenia 18. roku życia lub do ukończenia nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo 24. roku życia jeżeli kontynuuje naukę w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2023 r. przysługiwał zasiłek rodzinny w wysokości:

- 95 zł na dziecko do ukończenia 5. r.ż.,
- 124 zł na dziecko powyżej 5 lat do ukończenia lat 18,
- 135 zł na każde dziecko powyżej 18. r.ż.

Osobom posiadającym prawo do zasiłku rodzinnego przysługują także dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. W 2023 r. zrealizowano łącznie **6 297** świadczeń tego typu na łączną kwotę **764 000,10 zł**.

10.3.2. Świadczenia opiekuńcze, wychowawcze i świadczenia jednorazowe

Do **świadczeń opiekuńczych** należą zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze i świadczenia rodzicielskie.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek ten przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej powyżej 16. r.ż., jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobie, która ukończyła 75 lat. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. r.ż., jeśli posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. r.ż. Zasiłek przysługuje bez względu na dochód. W 2023 r. wypłacono **10 020** zasiłków pielęgnacyjnych na kwotę **2 161 114 zł**.

Świadczenie pielęgnacyjne przyznaje się matce, ojcu dziecka, opiekunowi faktycznemu, lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego w 2023 r. wynosiła **2 458 zł**. W ciągu 2023 r. wypłacone zostały świadczenia pielęgnacyjne w ilości **1 787** świadczeń na łączną kwotę **4 327 919 zł**.

Specjalny zasiłek opiekuńczy jest świadczeniem przysługującym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej

egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego (764 zł na osobę). W 2023 r. specjalny zasiłek opiekuńczy wypłacono w ilości **27** świadczeń na łączną kwotę **15 887 zł**.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje matce lub ojcu dziecka lub opiekunowi faktycznemu dziecka w okresie 52 tygodni (w zależności od liczby urodzonych dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia lub objęcia opieką, maksymalnie do 71 tygodnia). Z pomocy mogą skorzystać rodzice, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego (osoby bezrobotne, studenci, osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne). Świadczenie przysługuje od dnia porodu lub objęcia opieką. Wysokość świadczenia to 1 000 zł miesięcznie. W 2023 r. świadczenie rodzicielskie zostało wypłacone w ilości **279** świadczeń, na łączną kwotę **249 383 zł**.

W 2023 r. MOPS w Człuchowie na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacił **świadczenie wychowawcze** z Programu „Rodzina 500+” w ilości **21** świadczeń na **5** dzieci, na łączną kwotę **6 275,74 zł** (I–V).

W 2023 r. wypłacono **51 jednorazowych** zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka na kwotę **51 tys. zł**. Ponadto realizowano ustawę o wypłacie zasiłków dla opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy utracili prawo do świadczenia pielęgnacyjnego – **20** świadczeń – łącznie **11 282 zł**. Jednorazowym świadczeniem jest również świadczenie przysługujące bez względu na dochód, na dziecko posiadające zaświadczenie lekarskie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu lub nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Jest ono wypłacane na podstawie tzw. ustawy „za życiem” jednorazowo w kwocie 4 000 zł. W 2023 r. takie świadczenie w Człuchowie otrzymały **2** osoby, co generuje łączną kwotę **8 tys. zł**.

10.3.3. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica, jeżeli ich egzekucja okazała się bezskuteczna, do ukończenia 18 lat lub 25 lat w przypadku kontynuowania nauki przez uprawnioną osobę, jeżeli dochód w rodzinie na osobę nie przekracza kwoty 1209 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości zasądzonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł. W roku 2023 świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono **79** rodzinom na łączną kwotę **435 242,72 zł**.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu świadczeń wypłaconych osobie uprawnionej z funduszu alimentacyjnego, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Dochód własny gminy wierzyciela stanowi 40% zwróconych kwot (przeznaczone są w szczególności na pokrycie kosztów podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych), natomiast pozostałe 60% oraz odsetki stanowią dochód budżetu

państwa. W 2023 r. świadczenia zwrócone przez dłużników alimentacyjnych wyniosły **354 338,14 zł** minus 184 843,16 zł odsetki tj. 169 494,98 zł z czego:

- dochody budżetu państwa 101 696,99 zł (60%),
- dochody Gminy Miejskiej Człuchów **67 797,99 zł** (40%).

10.4. Współpraca MOPS z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi

W ramach swojej działalności MOPS prowadzi także współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Osiąganie celów statutowych MOPS jest możliwe dzięki dobrej współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi jst oraz innymi **instytucjami publicznymi**, są to przede wszystkim:

- 1) **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie** – jest to powiatowa jednostka organizacyjna pomocy społecznej, współpraca dotyczy m.in. realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustalania stopni niepełnosprawności i zaliczania do osób niepełnosprawnych, udzielania informacji o turnusach rehabilitacyjnych, warunkach otrzymania pomocy dla osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz świadczeniu pomocy dla dziecka i rodziny.
- 2) **Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie** – jest to jednostka działająca jako ośrodek wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jest ważnym narzędziem w pracy socjalnej z osobami z zaburzeniami psychicznymi, pracownicy socjalni rozpoznają potrzeby dotyczące korzystania z placówki, przeprowadzają w tym zakresie wywiady środowiskowe oraz prowadzą postępowanie administracyjne w sprawie skierowania do ŚDS.
- 3) **Urząd Miejski w Człuchowie** – współpraca dotyczy pomocy merytorycznej oraz pomocy w załatwianiu m.in.: spraw dotyczących przydziału mieszkań z zasobów gminy, kwestii związanych z podatkami, wyrobieniem dokumentów, MOPS korzysta również ze wsparcia w sprawach budowlano–remontowych oraz ochrony środowiska, szczególnie ważna jest współpraca z MKRPAiPN, do której na bieżąco kierowane są wnioski o leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu oraz współdziałanie w zakresie przeciwdziałania przemocy.
- 4) **Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie** – współpraca umożliwia lepszy dostęp do informacji dotyczących organizowanych programów aktywizacji i szkoleń osób bezrobotnych oraz oferowanych miejsc pracy, jest to także współpraca w zakresie aktywizacji dłużników alimentacyjnych.

- 5) **Sąd Rejonowy w Człuchowie** – współpraca dotyczy podejmowania działań mających na celu poprawę sytuacji życiowej rodzin z problemami, polega m.in. na informowaniu o niepokojących sytuacjach w rodzinach stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego funkcjonowania, szczególnie w kwestii zaniedbań i przemocy w rodzinach z małoletnimi dziećmi, ważnym elementem jest utrzymywanie bieżących kontaktów z kuratorami sądowymi.
- 6) **Komenda Powiatowa Policji w Człuchowie** – współpraca polega na wzajemnym informowaniu się o środowiskach i miejscach stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa zarówno dla osób w nich przebywających, jak i najbliższego otoczenia, podejmowane są interwencje w celu rozwiązywania występujących problemów, zapobiegania przemocy, wspólne działania pozwalają na lepszą diagnozę środowisk, uzyskiwane informacje stanowią podstawę do wstrzymania lub ograniczenia świadczeń z pomocy społecznej, prowadzona jest też bardzo ścisła współpraca w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.
- 7) **szkoły** – ze względu na pracę z rodziną niezbędne jest utrzymanie stałego kontaktu z pedagogami szkolnymi oraz dyrektorami szkół, dzięki wzajemnej wymianie informacji można lepiej rozpoznać problemy rodzin korzystających z pomocy społecznej, współpraca związana jest także z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz programu „Posiłek w szkole i domu”.

W ramach swojej działalności ośrodek prowadzi współpracę także z innymi instytucjami takimi jak: ZUS, Szpital Powiatowy, Zakład Opiekuńczo–Lecznicy, poradnie lekarskie, Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy, PPP, Urząd Skarbowy, Centrum Zdrowia Psychicznego itp.

Współpraca z **organizacjami pozarządowymi** w ramach realizacji zadań ośrodków pomocy społecznej zwiększa skuteczność tych działań, a także obustronnie wpływa na wzmocnienie potencjału współpracujących podmiotów. MOPS współpracuje przede wszystkim z poniższymi organizacjami:

- 1) **Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta Koło w Człuchowie** – współpraca trwa od 2002 r., celem działania tej organizacji jest niesienie pomocy osobom bezdomnym i ubogim, współpraca z kołem polega na:
  - współpracy w zakresie prowadzenia noclegowni,
  - prowadzeniu łaźni i pralni dla osób bezdomnych pozostających poza noclegownią,
  - organizacji obchodów Dnia Wolontariusza oraz spotkań wigilijnych na człuchowskim rynku,
  - prowadzeniu punktu przyjmowania i wydawania odzieży używanej oraz sprzętu AGD,

Współpraca z Kołem jest dla MOPS bardzo ważna ponieważ posiada ono prawo ubiegania się o granty przeznaczane dla organizacji pozarządowych ze środków finansowych wojewody i Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

- 2) **Stowarzyszenie Przyjaciół Hospicjum w Człuchowie** – współpraca trwa od 2010 r., stowarzyszenie przeznacza środki finansowe na pomoc dla osób chorych na raka – mieszkańców powiatu człuchowskiego, jest to pomoc finansowa na pokrycie wydatków związanych z leczeniem, od 2010 r. z tej formy pomocy na łączną kwotę 845 500 zł w całym powiecie człuchowskim skorzystały 824 osoby, w 2023 r. na 51 wniosków przyznano kwotę 52 300 zł.
- 3) **Bank Żywności w Chojnicach** – współpraca w zakresie dystrybucji żywności z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, przywożonej przez Bank, a wydawanej przez pracowników socjalnych MOPS, korzystają z niej osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, zakwalifikowane do tej pomocy przez pracowników MOPS, w 2023 r. było to 265 osób.
- 4) **Caritas Diecezji Pelplińskiej** – współpraca w zakresie organizacji zbiórek żywności dla osób ubogich, w 2023 r. przeprowadzono dwie zbiórki żywności w sklepach Biedronka: w marcu i grudniu, dzięki temu paczki z żywnością na Wielkanoc otrzymało 58 rodzin, natomiast na Święta Bożego Narodzenia 16 rodzin.
- 5) **Ochotnicze Hufce Pracy – Punkt Pośrednictwa Pracy w Człuchowie** – współpraca dotyczy wymiany informacji oraz wsparcia w działaniach zmierzających do usamodzielnienia osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej i OHP.
- 6) **Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”** – dzięki tej współpracy MOPS ma możliwość korzystania z bezpłatnych szkoleń, na które kierowane są osoby korzystające ze wsparcia..

10.5. Realizacja programów pomocowych

W 2023 r. MOPS realizował kilka corocznych programów pomocowych dla osób potrzebujących.

10.5.1. Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023

Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w tym zakresie.

Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponują czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek

i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługa opieki wytchnieniowej może służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

Liczba osób niepełnosprawnych, którym świadczone pomoc w 2023 r. – **3** osoby, całkowity koszt świadczenia usługi „Opieki wytchnieniowej” w 2023 r. wyniósł **18 553,30 zł**.

10.5.2. Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” - edycja 2023

Celem rozpowszechnienia usług asystenta jest zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia. Głównym celem programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla: dzieci do 16. r.ż. z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby oraz dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Pomocy tego typu w 2023 r. udzielono **10** osobom niepełnosprawnym. Całkowity koszt świadczenia usługi „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” w 2023 r. to **131 173,99 zł**.

10.5.3. Program „Opieka 75+”

Celem programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- zapewnienia tym osobom wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych,
- poprawy jakości życia osób w wieku 75 lat i więcej,
- umożliwienia gminom rozszerzenia oferty usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej.

W 2023 r. świadczone pomoc w ramach tego programu dla **16** osób. Całkowity koszt świadczenia usługi „Opieka 75+” wyniósł **65 103,36 zł**.

10.6. Inne zadania realizowane przez MOPS

10.6.1. Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Obowiązek utworzenia zespołu interdyscyplinarnego, jako zadania własnego gminy, wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”. Ponadto zespół realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami obsługę organizacyjno–techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodek pomocy społecznej. Zespół interdyscyplinarny działa w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach poprzez tzw. grupy robocze, których prace prowadzone są w zależności od potrzeb oraz przeprowadzonych interwencji „Niebieskiej Karty”.

Zespół Interdyscyplinarny w Człuchowie powołany został 23 września 2018 r. zarządzeniem Burmistrza Miasta Człuchów Nr 0050.30.2018, na podstawie uchwały RM Nr XXXVI.251.18 z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie warunków funkcjonowania oraz trybu i sposobu powołania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Człuchowie. Obecny zespół powołano Zarządzeniem Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 22 września 2023 r. zgodnie z art. 9a pkt 9 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach Zespół Interdyscyplinarny działa poprzez tzw. grupy diagnostyczno–pomocowe, których prace prowadzone są w zależności od potrzeb oraz przeprowadzonych interwencji „Niebieskiej Karty”.

Zespół liczy 9 członków, jest to o grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie Człuchowa.

W 2023 r. założono 25 niebieskich kart (24 karty – Policja, 1 – służba zdrowia), o 2 więcej niż w roku 2022. Odbyły się 4 spotkania zespołu oraz 115 spotkań grup roboczych. Koszt tych działań wyniósł **1 500,00 zł**.

10.6.2. Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

W ramach realizacji ustawy w 2022 r. podjęto następujące działania:

- opłacano koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo–wychowawczych,
- zatrudniono asystentki rodziny w wymiarze 2 etatów w zadaniowym systemie pracy.

Łączny koszt zadania w 2023 r. wyniósł **284 904,34 zł** (w tym: środki własne 264 065,43 zł oraz środki z Funduszu Pracy 20 838,91 zł). Wsparciem asystentek rodzin objętych zostało w roku 2023 łącznie **33 rodziny** (52 dzieci), **3 dzieci** zostało umieszczonych w pieczy zastępczej. Koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2023 r. wyniosły **123 512,27 zł** (17 dzieci).

W roku 2023 zakończono pracę asystenta rodziny z 13 rodzinami z następujących przyczyn:

- ze względu na brak współpracy – 2 rodziny, po zakończeniu asystentury pracę socjalną z matką podjął pracownik socjalny,
- osiągnięcie celów – 7 rodzin, asystenci rodziny nadal monitorują sytuację,
- zmianę miejsca zamieszkania – 4 rodziny, MOPS poinformował ośrodki pomocy społecznej, właściwe ze względu na aktualne miejsce zamieszkania o objęciu ich pomocą asystenta rodziny.

Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto powodami trudnej sytuacji życiowej rodzin wspieranych pomocą asystenta są: potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność. W rodzinach objętych asystą udzielana jest pomoc:

- w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, psychologicznych, socjalnych,
- w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie miejsc dla dzieci.

W roku 2023 ze wsparcia w postaci psychoedukacji realizowanej przez:

- świetlicę socjoterapeutyczną w CKIU skorzystało **20** dzieci,
- PPP – **34** dzieci,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (wczesne wspomaganie rozwoju) – **63** dzieci.

10.6.3. Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów

W ramach aktywizacji i integracji seniorów w 2023 r. prowadzono bieżącą współpracę z klubami seniora: wspólnie organizowano imprezy, udzielano wsparcia merytorycznego i organizacyjnego dla szefów klubów. Realizowano również obsługę administracyjno–organizacyjną Miejskiej Rady Seniorów. W 2023 r. odbyło się **7 spotkań** z szefami klubów seniora oraz **4 posiedzenia** Miejskiej Rady Seniorów.

Szczególną formą współpracy z seniorami był kolejny sezon funkcjonowania **Uniwersytetu Trzeciego Wieku**. Powstał on na podstawie uchwały Nr XXXVII.260.2018 RM z dnia 7 marca 2018 r. w sprawie utworzenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Człuchowie, z dniem 15 marca 2018 r. w strukturze MOPS. UTW w Człuchowie liczy do 100 słuchaczy, którzy są mieszkańcami Człuchowa. Do grona słuchaczy mogą kandydować emeryci, renciści, którzy ukończyli 50. rok życia w roku kalendarzowym, w którym zgłosili się do UTW. W 2023 r. odbyło się 13 wykładów.

Ponadto dnia 26 października 2023 r. Burmistrz Człuchowa zawarł z Prorektorem Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku Porozumienie o współpracy, którego celem jest nawiązanie współdziałania szczególnie w zakresie dalszego funkcjonowania UTW w Człuchowie.

10.6.4. Centrum Rodzin

Głównym celem utworzenia Centrum Rodzin jest rozwój usług społecznych, zapewniających kompleksowe wsparcie dla rodzin zamieszkujących na obszarze rewitalizacji – w zakresie funkcjonowania społecznego, zawodowego i edukacyjnego.

W ramach trwałości projektu w 2023 r. funkcjonowały:

- 1) **Placówka Wsparcia Dziennego** dla 20 dzieci, która zapewniła opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zajęcia zapewniające dzieciom rozwój zainteresowań: zajęcia nauki języka niemieckiego, zajęcia informatyczne, poczęstunek i materiały na zajęcia;
- 2) **Klub Seniora** dla 15 osób – działał codziennie przez 7 godzin, zapewnił opiekę dla uczestników, zajęcia z kultury fizycznej, z terapii zajęciowej, muzyczne, materiały na zajęcia i poczęstunek;
- 3) **Punkt Usług Asystenckich (styczeń 2023 r.)** – zatrudniono 5 asystentek osobistych osoby niepełnosprawnej, które pomagają w opiece nad niesamodzielnym członkiem rodziny.

Koszt działania Centrum Rodzin w 2023 r. wyniósł **189 020,44 zł**.

10.6.5. Wydawanie Kart Dużej Rodziny

W 2023 r. MOPS wydał **354** Kart Dużej Rodziny dla 128 rodzin. Prawo do posiadania karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej tzn. rodzinie, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica ma lub miał na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. Prawo do posiadania karty przysługuje również dziecku w rodzinie wielodzietnej: do ukończenia 18. r.ż. lub do ukończenia 25. r.ż. – w przypadku, gdy dziecko uczy się, bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

10.7. Pomoc obywatelom Ukrainy

W 2023 r. MOPS realizował również ustawę z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Wydatki na ten cel wyniosły w 2023 r. **355 928,42 zł**. Pomoc odbywała się w następujących formach:

- 1) jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł na osobę – obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium RP jest legalny, i który został wpisany do rejestru PESEL, przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, wypłacono **53** takie świadczenia, na łączną kwotę **15 900 zł**,
- 2) świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium RP, w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy – każdemu podmiotowi, (w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe), który zapewnił zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, przyznawane było świadczenie pieniężne na jego wniosek, pozytywnie rozpatrzono **81 wniosków** pomocy dla **147** obywateli Ukrainy, na łączną kwotę **181 600 zł**,
- 3) ustanowienie opiekuna tymczasowego – zgodnie z prawem obowiązującym w RP małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej bez opieki osób dorosłych reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy, w 2023 r. Sąd Rodzinny w Człuchowie wydał **53** postanowienia o ustanowieniu opiekuna tymczasowego dla **115** dzieci, nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego zgodnie z ustawą sprawuje ośrodek pomocy społecznej.

Obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium RP legalnie, wpisanym do rejestru PESEL przysługuje również prawo do świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na zasadach i w trybie ustawy o pomocy społecznej. W 2023 r. nikt nie skorzystał z zapewnienia gorącego posiłku dla dzieci i młodzieży, nie realizowano również form pomocy w postaci: zasiłku stałego i okresowego, pobytu w DPS, sprawienie pogrzebu.

Szczegółowe zestawienie świadczeń zrealizowanych przez MOPS na rzecz obywateli Ukrainy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zestawienie świadczeń z zakresu pomocy społecznej przyznanych obywatelom Ukrainy w 2023 r.

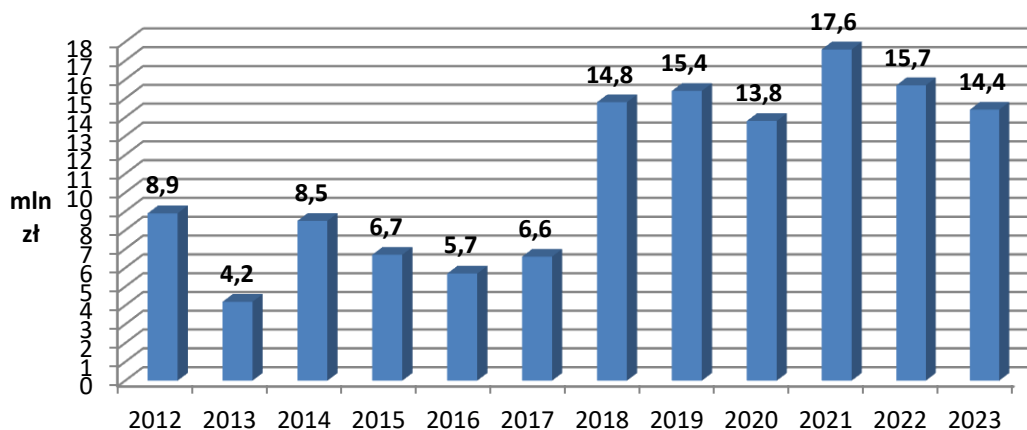
Lp.	Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Kwota
1	zasiłki rodzinne	393	47 018 zł
2	dodatek z tyt. urodzenia dziecka	1	1 000 zł
3	dodatek samotnego wychowania dziecka	35	6 755 zł
4	dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji	23	2 270 zł
5	dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	24	2 400 zł
6	dodatek z tyt. nauki poza miejscem zamieszkania i dojazdów	66	4 554 zł
7	dodatek z tytułu wielodzietności	47	4 465 zł
8	zasiłek pielęgnacyjny	90	19 426 zł
9	świadczenie pielęgnacyjne	12	29 496 zł
10	jednorazowa zapomoga (z tyt. urodzenia)	4	4 000 zł
11	świadczenie rodzicielskie	23	21 323 zł
12	składki społeczne	12	8 117 zł
13	składki zdrowotne	3	664 zł
	Razem	733	151 488 zł

Źródło: sprawozdanie z działalności MOPS w Człuchowie za 2023 r.

11. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

W roku 2023 samorząd Miasta Człuchów wydatkował na inwestycje ponad 14,38 mln zł. Wszystkie lata kadencji 2018–2023 wyglądały imponująco pod względem wysokości wydatków inwestycyjnych Człuchowa, co można zaobserwować na poniższym wykresie.

Wykres 7. Wydatki inwestycyjne Gminy Miejskiej Człuchów w latach 2012–2023 (w mln zł).

Źródło: dane UM w Człuchowie.

11.1. Realizacja planu zadań inwestycyjnych w 2023 r.

Szczegółowy wykaz wydatków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów wykonanych w 2022 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Realizacja planu zadań inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów w 2023 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Plan na 1 stycznia 2023 r. [zł]	Plan na 31 grudnia 2023 r. [zł]	Wykonanie [zł]
1.	Dotacja dla Powiatu Człuchowskiego na budowę ścieżki pieszko–rowerowej oraz rowerowej wzdłuż drogi powiatowej nr 2521G – etap I	0,00	150 000,00	150 000,00
2.	Dotacja dla Powiatu Człuchowskiego na przebudowę przejścia dla pieszych przy ul. Średniej	0,00	76 507,00	0,00
3.	Budowa przejścia dla pieszych przy ul. Jerzego z Dąbrowy	0,00	50 000,00	50 000,00
4.	Przebudowa ul. Królewskiej w Człuchowie	0,00	25 000,00	15 530,00
5.	Przebudowa ul. Skrzetuskiego w Człuchowie	260 000,00	921 251,91	921 251,91
6.	Przebudowa ul. Skrzetuskiego w Człuchowie	7 790 000,00	7 790 000,00	7 790 000,00
7.	Budowa domków letniskowych i utwardzeń nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie	0,00	118 450,00	18 450,00
8.	Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej wraz z zagospodarowaniem terenu nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie	2 250 000,00	264 000,00	263 993,00
9.	Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej wraz z zagospodarowaniem terenu nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie (zmiana paragrafu)	2 000 000,00	0,00	0,00
10.	Wykup gruntów	350 000,00	350 000,00	75 620,00
11.	Wniesienie udziałów do spółki SIM KZN – Pomorze Sp. z o.o.	0,00	2 906 852,21	0,00
12.	Rewitalizacja Śródmieścia w Człuchowie	0,00	19 526,15	19 526,15
13.	Zakup kopiarki	0,00	12 000,00	9 249,74
14.	Dostępne Miasto Człuchów	21 070,00	21 070,00	21 070,00
15.	Dostępne Miasto Człuchów	3 930,00	3 930,00	3 930,00

**DZIAŁALNOŚĆ
INWESTYCYJNA**

16.	Opracowanie dokumentacji projektowej dla windy w budynku Urzędu Miejskiego w Człuchowie	0,00	24 600,00	24 600,00
17.	Zwiększenie cyberbezpieczeństwa Gminy Miejskiej Człuchów – Cyfrowa Gmina	380 835,00	391 455,00	362 508,34
18.	Zwrot dotacji z projektu „Zwiększenie cyberbezpieczeństwa...”	0,00	18 327,00	18 327,00
19.	Dofinansowanie do zakupu samochodu dla KPP w Człuchowie	0,00	20 000,00	20 000,00
20.	Rozbudowa monitoringu miejskiego	0,00	36 000,00	36 000,00
21.	Modernizacja budynku SP nr 1 w Człuchowie	0,00	66 000,00	66 000,00
22.	Przebudowa i rozbudowa części istniejącego budynku przy ul. Szkolnej 3 w Człuchowie na przedszkole i żłobek wraz z zagospodarowaniem terenu i wyposażeniem	100 000,00	0,00	0,00
23.	Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie	0,00	405 000,00	404 109,16
24.	Likwidacja barier architektonicznych dla niepełnosprawnych klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie	307 045,29	348 045,29	347 253,14
25.	Opracowanie dokumentacji projektowej dla kanału deszczowego ul. Jagiellońska/Koźłątaja	0,00	18 450,00	18 450,00
26.	Budowa i przebudowa obiektu magazynowania odpadów: PSZOK w Kiełpinie (dokumentacja)	0,00	110 700,00	0,00
27.	Dotacja na dofinansowanie wymiany pieców	0,00	150 000,00	101 105,17
28.	Utylizacja azbestu	6 000,00	10 000,00	1 116,00
29.	Budowa obiektów małej architektury służących do utrzymania czystości i porządku wraz z zagospodarowaniem terenów przy ul. Garbarskiej	0,00	170 000,00	160 768,82
30.	Renowacja krypty grzebalnej umieszczonej pod dawnym prezbiterium Kościoła parafii pw. Św. Jakuba w Człuchowie	0,00	7 752,00	0,00
31.	Renowacja starego cmentarza w Człuchowie	0,00	6 000,00	6 000,00
32.	Zabezpieczenie i konserwacja elementów dziedzińca Zamku w Człuchowie	0,00	54 000,00	0,00

33.	Dokumentacja projektowa dziedzica zamku w Człuchowie	0,00	41 000,00	40 836,00
34.	Opracowanie dokumentacji projektowej termomodernizacji budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie	0,00	60 000,00	57 810,00
35.	Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z rozbudową placów zabaw na terenie miasta Człuchowa	1 250 000,00	1 200 000,00	1 199 988,87
36.	Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z rozbudową placów zabaw na terenie miasta Człuchowa	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
37.	Dotacja dla OSiR na wyposażenie nowych pokoi	0,00	100 000,00	100 000,00
38.	Modernizacja kortów tenisowych – dotacja dla OSiR	0,00	30 000,00	29 992,01
39.	Opracowanie dokumentacji projektowej termomodernizacji budynku OSiR przy ul. Szkolnej w Człuchowie	0,00	50 000,00	49 200,00
Razem wydatki inwestycyjne		16 718 880,29	18 025 916,56	14 382 685,31

Źródło: dane UM.

11.2. Najważniejsze inwestycje infrastrukturalne realizowane w 2023 r.

Wydatki przeznaczone przez Gminę Miejską Człuchów na inwestycje w 2023 r. wyniosły łącznie **14 382 685,10 zł**. Na liście tegorocznych inwestycji, podobnie jak w roku poprzednim, znalazło się prawie 40 zadań. Najbardziej kosztowne to przebudowa ul. Skrzetuskiego oraz budowa boiska wielofunkcyjnego przy stadionie OSiR. Koszty powyżej 100 tys. zł w 2023 r. osiągnęły m.in. następujące zadania inwestycyjne infrastrukturalne:

1) Przebudowa ul. Skrzetuskiego w Człuchowie

Ulica Skrzetuskiego to droga położona w północnej części miasta, utwardzona dotychczas płytami betonowymi. Wykonano tam prace ziemne, wodno–kanalizacyjne, oświetlenie ulicy, kanał technologiczny oraz skablowanie istniejącej napowietrznej linii energetycznej. Ulica będzie utwardzona asfaltem, a drogi dojazdowe – kostką betonową. Długość wyremontowanej ulicy to 1,8 km, natomiast kolejne 1,65 km to ciągi pieszo jezdne i pieszo–rowerowe. Wzdłuż jezdni posadzono 280 drzew. Zadanie zostało dofinansowane ze środków rządowych w ramach Rządowego Programu Polski Ład.

Koszty przebudowy poniesione w 2023 r. wyniosły **7 790 000 zł**.

Fot. 1, 2, 3 i 4. Ulica Skrzetuskiego przed, w trakcie i po przebudowie.

Źródło: archiwum własne UM.

2) Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z rozbudową placów zabaw na terenie miasta Człuchowa

Przy ul. Szkolnej, tuż obok stadionu miejskiego, powstało nowe boisko wielofunkcyjne, jego największą zaletą jest zadaszenie, dzięki temu można niego korzystać niezależnie od pogody. Boisko ma długość 52 m i szerokość 27 m. Wysokość całej konstrukcji wynosi 12 m. Służy ono użytkownikom od sierpnia 2023 r. Budowa obiektu kosztowała **3,2 mln zł**, 2 mln zł to dofinansowanie z rządowego programu Polski Ład. Dodatkowo w ramach tego samego zadania zbudowano trzy nowe place zabaw. Dwa powstały przy SP nr 1, a trzeci zbudowano przy Przedszkolu Miejskim im. Jacka i Agatki.

Fot. 5 i 6. Boisko wielofunkcyjne podczas wykonywania i po zakończeniu prac.

Źródło: archiwum własne UM.

3) Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej wraz z zagospodarowaniem terenu nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie

Jedną z trzech najbardziej kosztownych inwestycji w 2023 r. jest modernizacja kompleksu wypoczynkowego na Jeziorze Rychnowskim. Przy plaży OSiR zbudowano boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią, dwa nowe boiska do piłki siatkowej plażowej, zadaszono amfiteatr i wykonano dojazd dla pojazdów technicznych oraz rozbudowano park linowy, dotychczas funkcjonowały tam 3 trasy, obecnie jest 5. Na terenie ośrodka powstała też nowa recepcja oraz apartamenty na wynajem. Po wakacjach ruszyły prace związane z przebudową i remontem budynku bazy noclegowej, powstało siedem nowych apartamentów, docieplony został dach budynku, wykonano nową elewację i stolarkę oraz instalacje wewnętrzne. Bardzo ważnym elementem tego zadania jest modernizacja Campingu nr 80 oraz rozbudowa bazy noclegowej.

Całość ma kosztować nieco ponad 4,8 mln zł. 2 mln to dofinansowanie z rządowego programu Polski Łąd.

Koszty poniesione w 2023 r. to **263 993 zł.**

Fot. 7 i 8. Modernizacja infrastruktury turystycznej nad Jeziorem Rychnowskim w trakcie prac.

Źródło: archiwum własne UM.

Fot. 9 i 10. Nowo wybudowane boiska w obrębie plaży miejskiej.

Źródło: archiwum własne UM.

4) Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie

Pod koniec września ruszył generalny remont budynku po byłym przedszkolu „Bajka”. Obiekt ma być gotowy na nowy rok szkolny. Przebudowa budynku umożliwi funkcjonowanie w nim trzech grup przedszkolnych na 68 miejsc i jednej żłobkowej na kilkanaście miejsc. Powstaje tam zaplecze techniczne, administracyjne i kuchnia, a cały obiekt zostanie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W budynku prowadzono też prace instalacyjne związane z wykonaniem instalacji wodno-kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania i wentylacyjnych oraz termomodernizację włącznie z wymianą stolarki okiennej, dociepleniem ścian zewnętrznych i fundamentów oraz dachu. Inwestycja obejmuje również prace na zewnątrz obiektu: utwardzenie terenu, budowę chodników, zagospodarowanie zieleni, wyposażenie placu zabaw i ogrodzenie całego terenu.

Całość ma kosztować 7,8 mln zł, z tego 5 mln zł stanowi pozyskane przez miasto dofinansowanie z rządowego programu Polski Ład i dotacja z programu Maluch+.

Koszty poniesione przez miasto w 2023 r. wyniosły **404 109,16 zł**.

Fot. 11 i 12. Przedszkole przy ul. Sobieskiego w trakcie prac.

Źródło: archiwum własne UM.

Fot. 13 i 14. Nowo wyremontowane pomieszczenia przedszkola przy ul. Sobieskiego.

Źródło: archiwum własne UM.

11.3. Dofinansowania ze źródeł zewnętrznych realizowane w 2023 r.

W 2023 r. Gmina Miejska Człuchów pozyskała łącznie **15 334 868,02 zł** dofinansowań z różnych programów. Najwięcej, bo kwotę 12 500 000,00 zł pozyskano z Rządowego Funduszu Inwestycji Strategicznych – Program Polski Ład. Ponadto, w 2023 r. kontynuowano inwestycje, na które miasto pozyskało środki w roku 2022 na łączną kwotę **15 027 993,71 zł**.

Poniżej znajduje się zestawienie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków zewnętrznych w 2023 r.

Tabela 14. Zestawienie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków zewnętrznych w 2023 r.

Nazwa projektu/przedsięwzięcia Zakres	Informacje finansowe	Termin realizacji
Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych – Program Polski Ład		
Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z rozbudową placów zabaw na terenie miasta Człuchowa: budowa zadaszzonego boiska wielofunkcyjnego (hala pneumatyczna) oraz przebudowa 3 placów zabaw przy Przedszkolu Miejskim im. Jacka i Agatki w Człuchowie oraz Szkole Podstawowej im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie	Całkowity koszt zadania 3 263 960,00 zł Koszt zadania w 2023 r. 3 200 000,00 zł Wysokość dofinansowania 2 000 000,00 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2022 r. i zakończone w 2023 r.
Przebudowa ul. Skrzetuskiego w Człuchowie: wykonanie nowych nawierzchni jezdni asfaltowych oraz częściowo z kostki beton. o dł. ok. 1,6 km, nowych ciągów pieszo-jezdnych o dł. ok. 650 m oraz ścieżek pieszo-rollerowych o dł. ok. 1 km, 15 przejść dla pieszych, w tym z wyniesioną powierzchnią), oświetlenia ulic oprawami LED –12 szt., oznakowania i elementów BRD, systemu odwodnienia ulic (kanalizacji deszczowej)	Całkowity koszt zadania 9 191 251,81 zł Koszt zadania w 2023 r. 8 711 251,91 zł Wysokość dofinansowania 7 790 000,00 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2022 r. i zakończone w 2023 r.
Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie: utworzenie w części istniejącego budynku 3 sal dla nowych grup przedszkolnych i 1 sali dla nowej grupy żłobkowej, pomieszczeń administracyjnych, socjalnych i sanitarnych wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu na zewnątrz	Całkowity koszt zadania 8 004 109,00 zł Koszt zadania w 2023 r. 389 349,16 zł Wysokość dofinansowania 5 000 000 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i kontynuowane w 2024 r.

<p>Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej wraz z zagospodarowaniem terenu nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie:</p> <p>remont budynków noclegowych; budowa boiska do piłki siatkowej, plażowej, ręcznej i nożnej; budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni poliuretanowej, stanowisk postojowych dla kamperów wraz z wyposażoną kuchnią polową, elementy małej infrastruktury</p>	<p>Całkowity koszt zadania 4 984 000,00 zł</p> <p>Koszt zadania w 2023 r. 264 000,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 2 000 000 zł</p>	<p>przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i kontynuowane w 2024 r.</p>
<p>Przebudowa i wyposażenie sali widowiskowo–kinowej w budynku Kina w Człuchowie:</p> <p>roboty budowlane części pomieszczeń, w tym sali widowni, sceny i zaplecza (m.in. niezbędne prace rozbiórkowe, roboty konstrukcyjne, prace wykończeniowe, wykonanie instalacji elektrycznej, wodnokanalizacyjnej, p.poż, system wentylacji i ogrzewania); dostawa i montaż urządzeń, systemów na potrzeby sali widowiskowo–kinowej (m.in. elektroakustyki), oświetlenia scenicznego, mechaniki sceny, dostawa i montaż foteli na sali widowiskowo–kinowej</p>	<p>Planowany koszt zadania 6 800 000,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 6 000 000,00 zł</p>	<p>przedsięwzięcie przewidziane do realizacji w 2024 r.</p>
<p>Przebudowa części ulicy Królewskiej w Człuchowie:</p> <p>przebudowa i wymiana nawierzchni i podbudowy; montaż obiektów małej architektury; wymiana starych i budowa nowych przyłączy wodociągowych, poidełko i kurtyny wodne; budowa sieci kanalizacji deszczowej wraz z wymianą starych wpustów deszczowych i przynależną infrastrukturą</p>	<p>Planowany koszt zadania 2 500 000,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 2 000 000,00 zł</p>	<p>przedsięwzięcie przewidziane do realizacji w 2024 r.</p>
<p>Wymiana nieenergooszczędnych opraw świetlnych na terenie miasta Człuchów:</p> <p>wymiana 88 opraw nieenergooszczędnych opraw oświetleniowych LED (certyfikaty: ENEC, ENEC+, ZD4i) z możliwością zdalnego sterowania bez dodatkowej modyfikacji opraw</p>	<p>Planowany koszt zadania 167 200,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 133 760,00 zł</p>	<p>przedsięwzięcie przewidziane do realizacji w 2024 r.</p>
<p>Budowa domków letniskowych i utwardzeń nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie:</p> <p>budowa dwóch drewnianych domków letniskowych wraz niezbędną infrastrukturą towarzyszącą i wyposażeniem; wykonanie ciągów pieszych, parkingów i innych utwardzeń</p>	<p>Planowany koszt zadania 3 220 000,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 2 500 000,00 zł</p>	<p>przedsięwzięcie przewidziane do realizacji w 2024 r.</p>

Rządowy Program Odbudowy Zabytków		
<p>Renowacja krypty grzebalnej, umieszczonej pod dawnym prezbiterium Kościoła parafii pw. Św. Jakuba w Człuchowie: konserwacja techniczna i zabiegi estetyczne, przywracające funkcję krypty rodziny Wejherów</p>	<p>Całkowity koszt zadania 380 000,00 zł</p> <p>Koszt zadania w 2023 r. 380 000,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 370 000,00 zł</p>	<p>zadanie realizowane w 2023 r.</p>
<p>Renowacja starego cmentarza w Człuchowie: wykonanie alei parkowej wraz z oświetleniem i pozostałą infrastrukturą techniczną; pielęgnacja istniejących drzew i nowe nasadzenia, remont ogrodzenia, bram i futryn</p>	<p>Całkowity koszt zadania 306 000,00 zł</p> <p>Koszt zadania w 2023 r. 6 000,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 200 000,00 zł</p>	<p>przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i kontynuowane w 2024 r.</p>
<p>Renowacja zabytkowych nagrobków na cmentarzu przy Placu Bohaterów: prace konserwatorskie zabytkowych nagrobków</p>	<p>Planowany koszt zadania 450 000,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 400 000,00 zł</p>	<p>zadanie będzie realizowane w 2024 r.</p>
<p>Zabezpieczenie i konserwacja elementów dziedzica Zamku w Człuchowie: wykonanie zadaszania nad relikiami krużganków oraz studnią, podświetlenie i wygrodzenie; częściowa wymiana istniejącego zadaszania odkrytych reliktyw piwnic południowego skrzydła; prace konserwatorskie i restauratorskie ceglanej posadzki; częściowa rozbiórka podestu nad wejściem na dziedziniec</p>	<p>Planowany koszt zadania 800 000,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 500 000,00 zł</p>	<p>przedsięwzięcie przewidziane do realizacji w 2024 r.</p>
Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg – poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu		
<p>Remont ulicy Kmicica i Kamiennej w Człuchowie: roboty rozbiórkowe; frezowanie nawierzchni; regulacja krawężników; uzupełnienie nawierzchni warstwą wiążącą i ścieralną; regulacja studni sanitarnych, wpustów i zaworów deszczowych; nowe oznakowanie poziome, itd.</p>	<p>Całkowity koszt zadania 553 472,06 zł</p> <p>Koszt zadania w 2023 r. 553 472,06 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 254 296,00 zł</p>	<p>przedsięwzięcie realizowane w 2023 r.</p>
Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 – środki Unii Europejskiej		
<p>Zwiększenie cyberbezpieczeństwa Gminy Miejskiej Człuchów – Cyfrowa Gmina: zakup nowoczesnych technologii poprawiających bezpieczeństwo systemów komputerowych w komunikacji elektronicznej: komputerów, laptopów, urządzeń wielofunkcyjnych, serwerów wraz z niezbędnym oprogramowaniem, system do elektronicznego zarządzania dokumentacją</p>	<p>Całkowity koszt zadania 386 043,00 zł</p> <p>Koszt zadania w 2023 r. 373 128,00 zł</p> <p>Wysokość dofinansowania 386 043,00 zł</p>	<p>przedsięwzięcie rozpoczęte w 2022 r. i zakończone w 2023 r.</p>

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych / Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014–2020 – środki Unii Europejskiej		
Likwidacja barier architektonicznych dla niepełnosprawnych klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie: budowa szybu i instalacja windy osobowej, wykonanie podestu i podjazdu do windy	Całkowity koszt zadania 521 207,85 zł Koszt zadania w 2023 r. 490 207,85 zł Wysokość dofinansowania 142 954,71 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2022 r. realizowane w 2023 r.
Dostępny samorząd: zakup pętli indukcyjnej, zestawów komputerowych z kamerami przystosowanymi do usług tłumacza migowego on–line, oprogramowanie wspomagające nawigowanie w budynku urzędu, usługa tłumacza migowego, tyflomapy	Całkowity koszt zadania 95 039,00 zł Koszt zadania w 2023 r. 95 039,00 zł Wysokość dofinansowania 95 039,00 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2022 r. i zakończone w 2023 r.
Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 "MALUCH+" – inwestycja A4.2.1 Krajowy Plan Odbudowy		
Utworzenie 24 nowych miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3 w ramach nowej instytucji: Żłobka Miejskiego w Człuchowie w gminie miejskiej Człuchów <i>*zadanie realizowane w montażu z zadaniem „Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie”</i>	Całkowity koszt zadania 8 004 109,00 zł* Koszt zadania w 2023 r. 0,00 zł Wysokość dofinansowania 976 812,02 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i kontynuowane w 2024 r.

Źródło: dane UM.

12. GOSPODARKA KOMUNALNA

12.1. Gospodarowanie mieniem komunalnym

12.1.1. Struktura gruntów miejskich

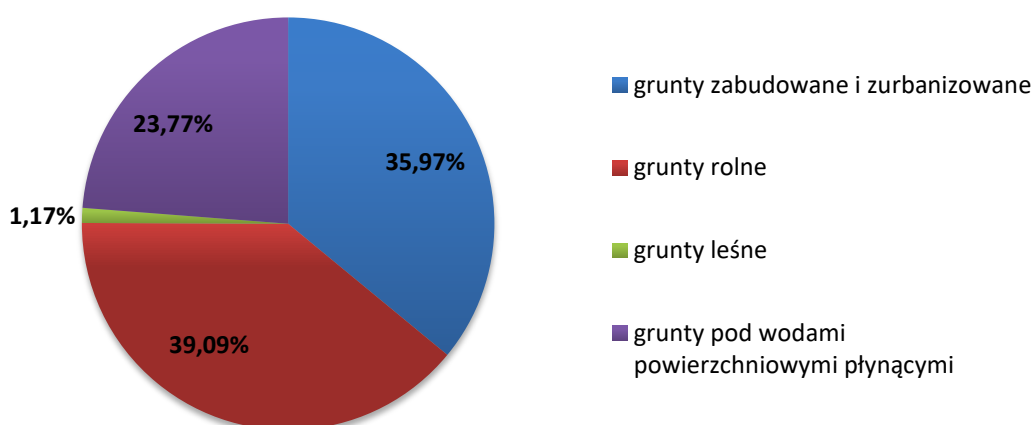
Powierzchnia geodezyjna miasta Człuchów niezmiennie wynosi **1 278 hektarów**. W 2023 r. w **strukturze użytkowania** gruntów można wyróżnić:

- 1) grunty zabudowane i zurbanizowane – 460 ha, w tym:
  - a. tereny mieszkaniowe 126 ha,
  - b. tereny przemysłowe 37 ha,
  - c. inne tereny zabudowane 76 ha,
  - d. zurbanizowane tereny niezabudowane 41 ha,
  - e. tereny rekreacyjno–wypoczynkowe 67 ha,
  - f. tereny komunikacyjne: drogi 97 ha,
  - g. tereny kolejowe 16 ha;

- 2) grunty rolne – 499 ha, w tym:
  - a. grunty orne 402 ha,
  - b. sady 8 ha,
  - c. łąki trwałe 23 ha,
  - d. pastwiska trwałe 26 ha,
  - e. grunty rolne zabudowane 13 ha,
  - f. grunty pod stawami i pod rowami 2 ha,
  - g. grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 1 ha,
  - h. nieużytki: 24 ha;
- 3) grunty leśne – 15 ha, w tym:
  - a. lasy 13 ha,
  - b. grunty zadrzewione i zakrzewione 2 ha;
- 4) grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi: 304 ha.

Wykres 8. Ogólna struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Miejskiej Człuchów w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

Pod względem **własności** gruntów podział wygląda następująco:

- a) grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości – 290,0955 ha, w tym 0,8391 ha stanowiących własność Skarbu Państwa, a będących w użytkowaniu wieczystym Gminy Miejskiej Człuchów,
- b) grunty przekazane w trwałą zarząd – 18,3729 ha,
- c) grunty oddane w użytkowanie wieczyste – 73,1942 ha.

Poza tym Gmina Miejska Człuchów posiada grunty własne położone w granicach administracyjnych Gminy Człuchów o powierzchni 34,9463 ha, są to:

- a) 0,6688 ha zabudowane trzydziestorodzinnym domem mieszkalnym w Głędowie 4d i zespołem garaży murowanych,
- b) 5,8158 ha nieczynne wysypisko śmieci w obrębie wsi Dębница,
- c) 28,4617 ha PSZOK w obrębie wsi Kiełpin.

Tabela 15. Zmiana struktury gruntów wchodzących w skład gminnego zasobu nieruchomości w 2023 r. względem roku poprzedniego.

Lp.	Nazwa użytku gruntowego	Własność [ha]		Zmiana powierzchni	
		Stan na 31.12.2022	Stan na 31.12.2023	[ha]	[%]
1.	grunty rolne	79,9583	80,1177	0,1594	0,19%
2.	sady	3,2376	3,2376	0	0
3.	łąki trwałe	9,4333	9,4333	0	0
4.	pastwiska trwałe	4,8948	4,8948	0	0
5.	rowy	1,9618	2,0407	0,0789	4,02%
6.	lasy	7,3836	7,3836	0	0
7.	grunty zadrzewione i zakrzewione	0,3994	0,3994	0	0
8.	tereny mieszkaniowe	14,5929	14,5583	-0,0346	-0,24%
9.	tereny przemysłowe	1,2818	1,2319	-0,0499	-3,89%
10.	inne tereny zabudowane	14,7787	14,7574	-0,0213	-0,14%
11.	zurbanizowane tereny niezabudowane	14,8277	14,5189	-0,3088	-2,08%
12.	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	57,1041	57,1041	0	0
13.	drogi	64,3965	64,4042	0,0077	0,01%
14.	tereny kolejowe	0,4421	0,4421	0	0
15.	nieużytki	9,1187	9,1187	0	0
16.	użytki ekologiczne	6,4528	6,4528	0	0
RAZEM		290,2641	290,0955	-0,1686	-0,06%

Źródło: wykaz gruntów komunalnych wg stanu na 31 grudnia 2023 r., dane UM.

12.1.2. Stan infrastruktury drogowej

Infrastruktura drogowa miasta obejmowała na dzień 31 grudnia 2023 r. **46,441 km** dróg kategorii gminnej oraz **0,95 km** dróg kategorii wewnętrznej. W ciągu roku długość dróg w mieście uległa zmianie z uwagi na przebudowę ul. Skrzetuskiego oraz utwardzenie ul. Krokusowej.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. po wykonanej aktualizacji ewidencji dróg, ich długość wg rodzaju nawierzchni wynosiła:

- o nawierzchni **ulepszonej** (bitumiczna, betonowa, kostka) wynosiła **40,313 km** – co stanowi **85%** wszystkich dróg;
- o nawierzchni **nieulepszonej** (brukowa, tłuczniowa) wynosiła **3,053 km** – co stanowi **6,5%** wszystkich dróg;
- o nawierzchni **gruntowej** (wzmocniona żwirem, żużlem itp., naturalna z gruntu rodzimego) wynosiła **4,026 km** – co stanowi **8,5%** wszystkich dróg.

Suma powierzchni chodników i ścieżek rowerowych wynosi **78 556,00 m²**. W granicach miasta jest 0,85 km ścieżek rowerowych pod zarządem Starosty Człuchowskiego (ul. Traugutta).

W roku 2023 przebudowano i wyremontowano **2,027 km** dróg gminnych. Przebudowa obejmowała również budowę chodników w ilości **1,703 km**, ścieżek rowerowych w ilości **0,902 km**. Nawierzchnię wykonano z betonowej kostki brukowej.

Stan dróg według Systemu Oceny Stanu Nawierzchni, w podziale na poszczególne kategorie dróg publicznych, był następujący:

- drogi kat. gminne – stan dobry
- drogi kat. wewnętrzne – stan zadowalający.

12.1.3. Gospodarka nieruchomościami

Gmina Miejska Człuchów w 2023 r. dokonała **sprzedaży** następujących nieruchomości:

- 2 działek z przeznaczeniem na cele mieszkaniowe jednorodzinne, położonych przy ulicach Traugutta i gen. Bema,
- 1 działki z przeznaczeniem na cele mieszkaniowe wielorodzinne, położonej przy alei Lawendowej,
- 1 garażu, położonego przy ulicy Ogrodowej,
- 1 lokalu użytkowego – budynku po byłej hydroforni, położonego przy ulicy Przemysłowej,
- 9 lokali mieszkalnych na rzecz najemców,
- 2 wolnych lokali mieszkalnych, położonych przy ulicy Szczecińskiej 35 i Królewskiej nr 5,
- 3 działek na poprawienie warunków wcześniej nabytych nieruchomości, położonych przy ulicach: Jana Skrzetuskiego, Sienkiewicza, Różanej,
- 1 działki z przeznaczeniem pod zabudowę usługową, położonej przy ulicy Kościuszki,
- ustanowienia służebności gruntowej na części działki, położonej przy ulicy Koszalińskiej w Człuchowie,
- uzyskano również dochody z tytułu spłat rat za nieruchomości nabyte w latach poprzednich.

W 2023 r. Gmina Miejska Człuchów wniosła do spółki pod nazwą Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie, **wkład niepieniężny** w postaci prawa własności działki nr 30 o powierzchni 0,0499 ha, zabudowanej budynkami infrastruktury technicznej kanalizacyjnej – przepompownią ścieków, położonej w Człuchowie przy ulicy Garbarskiej, w zamian za objęcie udziałów przez Gminę Miejską Człuchów.

Ponadto w 2023 r. Gmina Miejska Człuchów **nabyła** w drodze cywilno–prawnej (aktem notarialnym) na cele publiczne grunt z przeznaczeniem pod zbiornik retencyjno–odparowujący, przy ul. Towarowej w Człuchowie, a także na podstawie umowy darowizny, od Skarbu Państwa grunt zabudowany częścią chodnika, znajdującego się w pasie drogowym al. Wojska Polskiego.

W 2023 r. obowiązywały umowy **dzierżawy** gruntów miejskich, ich powierzchnię w stosunku do roku poprzedniego z podziałem ze względu na sposób użytkowania przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 16. Zestawienie dzierżawionej powierzchni gruntów miejskich.

Lp.	Sposób użytkowania	Stan na dzień 31.12.2022 [ha]	Stan na dzień 31.12.2023 [ha]	Różnica* [ha]
1.	Garáže	0,5966	0,6030	+0,0064
2.	Działki warzywnicze i inne	10,4486	10,8553	+0,4067
3.	Działki rolne	9,4251	9,4251	0,0000
4.	Działki handlowo–usługowe	0,0494	0,0461	–0,0033

* różnica powierzchni powstała na skutek zmniejszenia lub zwiększenia dzierżawionego terenu

Źródło: dane UM.

12.2. Gospodarka mieszkaniowa

12.2.1. Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Człuchów

W 2023 r. obowiązywał program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2021–2027 (uchwała RM Nr XXV.210.2020 z dnia 14 grudnia 2020 r.), który przewiduje pomniejszenie mieszkaniowego zasobu miasta poprzez wyburzenie czterech budynków mieszkalnych położonych przy: ul. Batorego 4 (5 lokali socjalnych), ul. Batorego 9a (5 lokali socjalnych), ul. Jerzego z Dąbrowy nr 2 (1 lokal mieszkalny) i ul. Sienkiewicza 6b (1 lokal mieszkalny).

Zawarte w tejże uchwale zasady polityki czynszowej określają zastosowanie przez gminę 10 zniżek (w zależności od wyposażenia lokalu) do stawki bazowej czynszu, której wysokość ustala zarządzeniem Burmistrz Miasta. Obecnie stawka bazowa czynszu pozostaje na poziomie 4,58 zł za m² powierzchni lokalu (obowiązuje od 1 lutego 2013 r.).

Ilość lokali w zasobach gminy przypisanych do poszczególnych stawek czynszowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Stawki czynszowe w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Człuchów.

Lp.	Stawka czynszu za 1 m ² [zł]	Ilość lokali	Łączna powierzchnia lokali [m ²]
1	4,58	37	1855,73
2	4,35	10	457,95
3	3,89	83	3849,52
4	3,66	12	538,41
5	3,43	79	4174,33
6	3,21	41	1996,34
7	2,98	7	246,48
8	2,75	4	142,55
9	2,52	1	10,20
10	1,03	71	2552,55
suma		345	15 824,06

Źródło: oprac. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie.

Objęcie w najem lokali mieszkalnych i lokali socjalnych odbywało się zgodnie z kryteriami zawartymi w uchwale Nr XXXI.261.2021 RM z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Człuchów ze zmianami oraz w oparciu o opinię Społecznej Komisji Mieszkaniowej działającej przy Burmistrzu Miasta.

Tabela 18. Gospodarstwa domowe oczekujące na najem lokali mieszkalnych.

Opis		Gospodarstwa domowe		
		OCZEKUJĄCE stan na 31.12.2023	Wpisane na listę osób oczekujących	Skreślone z listy osób oczekujących
Gospodarstwa domowe oczekujące na:	lokale mieszkalne	14	25	11
	w tym najem socjalny lokali	14	5	9
	w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych	2	0	0

Źródło: dane UM.

12.2.2. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów

Gmina Miejska Człuchów na dzień 31 grudnia 2023 r. była właścicielem **19** budynków mieszkalnych, w których ogółem usytuowanych jest **139** lokali, w tym: **70 lokali mieszkalnych** i **69 lokali socjalnych**. Jest również właścicielem jednego lokalu chronionego przy ul. Batorego 7/1a, którego dysponentem jest MOPS.

W samoistnym posiadaniu miasta są niezmiennie następujące budynki przy ul.:

1) Batorego 4;	8) Kusocińskiego 3;	15) Szczecińska 25;
2) Batorego 7;	9) Sienkiewicza 6b;	16) Traugutta 1;
3) Batorego 9a;	10) Słowackiego 4;	17) Traugutta 3;
4) Dworcowej 8;	11) Słowackiego 12;	18) Zamkowej 13;
5) Dworcowej 9;	12) Słowackiego 16;	19) Kraszewskiego 4.
6) Felczaka 1;	13) Słowackiego 24a;	
7) Jerzego z Dąbrowy 2;	14) Szczecińska 11a;	

Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu w budynkach stanowiących własność miasta wynosi **42,10 m²**, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 20,75 m² powierzchni użytkowej lokalu.

Ponadto miasto jest właścicielem ogółem **187** lokali mieszkalnych i **2** lokali socjalnych oraz **4** lokali użytkowych usytuowanych w budynkach stanowiących wspólnoty mieszkaniowe. We wspólnotach będących w zarządzie Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o., w których gmina posiada udziały jest: **187** lokali mieszkalnych i **2** lokale socjalne. W zarządzie innych podmiotów pozostaje **9** wspólnot mieszkaniowych, w których gmina posiada łącznie **20** lokali mieszkalnych.

Ogółem mieszkaniowy zasób gminy tworzy **348** lokali, w tym: **276** lokali mieszkalnych oraz **72** lokale socjalne, które zostały wygospodarowane po przekwalifikowaniu lokali mieszkalnych o obniżonym standardzie usytuowanych w przedwojennych budynkach mieszkalnych.

Tabela 19. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów w 2023 r.

Lokalizacja lokali	Lokale mieszkalne	Lokale socjalne	łącznie
w budynkach stanowiących w 100% własność gminy	69	70 (w tym lokal chroniony)	139
we wspólnotach będących w zarządzie Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o.	187	2	189
we wspólnotach będących w zarządzie innych podmiotów	20	0	20
Mieszkaniowy zasób Gminy Miejskiej Człuchów	276	72	348

Źródło: dane UM.

W 2023 r. wykonano prace remontowe w **12** mieszkaniach, znajdujących się przy ulicach: Dworcowa 9, Zamkowa 7, Kusocińskiego 3, Batorego 7, Szczecińska 25, Słowackiego 24a i os. Witosa 16. Przedmiotem remontów były: wymiana instalacji centralnego ogrzewania, wymiana elementów instalacji wodno–kanalizacyjnych, wymiana okien, remont podłóg, remont mieszkań przed ponownym zasiedleniem, w tym wymianę instalacji w budynkach – 6 mieszkań, wymianę stolarki budowlanej w budynkach – 3 mieszkania.

12.3. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Zadanie własne gminy polegające na zaopatrzeniu w wodę i odprowadzanie ścieków prowadzi spółka miejska – Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., związane jest ono z poborem wód podziemnych do celów pitnych.

Woda dla miasta pobierana jest z **9** studni głębinowych, a jej jakość po uzdatnieniu jest zgodna z obowiązującymi przepisami. Parametry jakościowe wody określa się jako dobre. W 2023 r. pobrano ze studni głębinowych **621,9 dam³** wody, do gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstw rolnych doprowadzono wodę w ilości **381,3 dam³** oraz na cele produkcyjne **120,4 dam³**. W ciągu roku doszło do **3** awarii sieci wodociągowej. Długość sieci wodociągowej na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła **51,9 km**, natomiast ilość przyłączy wodociągowych to **1 862** sztuk, w tym 1 550 sztuk to przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Wszystkie ścieki wpływające do kanalizacji sanitarnej znajdującej się na terenie miasta kierowane są do zmodernizowanej Miejskiej Oczyszczalni Ścieków przy ul. Kamiennej 140 w Człuchowie. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła **42 km**, natomiast ilość przyłączy kanalizacji sanitarnej to 1 692 sztuk, w tym **1 410** sztuk to przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W ciągu całego roku odprowadzono **340,2 dam³** ścieków od gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstw rolnych. W 2022 r. nie było awarii sieci kanalizacyjnej.

12.4. Komunikacja miejska

W ramach funkcjonującej komunikacji miejskiej na terenie Człuchowa świadczone są usługi przewozu osób i bagażu podręcznego w dni robocze, soboty, niedziele i święta. Linia komunikacyjna prowadzi przez następujące ulice: Zagłoby, Poniatowskiego, Kołłątaja, Zieloną, Czarnieckiego, Chrobrego, Leśną, Jerzego z Dąbrowy, Sienkiewicza – cmentarz, Sienkiewicza, al. Wojska Polskiego, Szkolną, Batorego, Koszalińską, Średnią, al. Wszyńskiego, Długosza, Szczecińską, Rataja, Kamienną, Dąbrowskiego, pl. Bohaterów, Zamkową, Dworcową, Kraszewskiego, Słowackiego. Komunikacja miejska cieszy się dużym powodzeniem wśród mieszkańców, a w szczególności u dzieci i młodzieży uczęszczających do miejscowych szkół.

Od 1 lipca 2022 r. na terenie Człuchowa komunikacja miejska jest dla pasażerów bezpłatna w związku z podjęciem przez RM uchwały Nr XL.348.2022 z dnia 26 kwietnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia **bezpłatnej** komunikacji miejskiej na terenie Gminy Miejskiej Człuchów.

Komunikacja miejska nie kursuje w Nowy Rok, pierwszy dzień Świąt Wielkanocnych i w Święta Bożego Narodzenia. Autobus komunikacji miejskiej posiada możliwość przewożenia co najmniej jednej osoby na wózku dla osób niepełnosprawnych czy wózka dziecięcego razem z dzieckiem.

Firmą świadczącą usługi przewozu osób na terenie miasta Człuchów w 2023 r. było nadal Przedsiębiorstwo PKS Gryfice Sp. z o.o.

12.5. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Gmina ustawowo jest zobowiązana do objęcia systemem gospodarowania odpadami wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, gdy rada tak postanowi. W roku 2023 Gmina Miejska Człuchów realizowała to obowiązkowe zadanie własne w następujący sposób:

1. Zapewniła odbiór odpadów od mieszkańców, który na mocy postępowania o zamówienie publiczne z 2020 r. prowadziło Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., z nieruchomości położonych na terenie miasta odebrano: **5 043,00 Mg (ton)** odpadów, w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Kiełpinie zebrano: **183,7 Mg** odpadów. Łącznie w gminnym systemie odpadów komunalnych wytworzono w 2023 r. **5 226,71 Mg** odpadów.
2. Do zagospodarowania w ZZO Nowy Dwór ogółem z terenu miasta trafiło w 2023 r. **5 664,61 Mg** odpadów.

Ilość odpadów komunalnych przekazanych do ZZO z podziałem na ich rodzaje według katalogu odpadów przedstawia tabela.

Tabela 20. Odpady komunalne przekazane do ZZO Nowy Dwór w 2022 i w 2023 r.

Lp.	Kod odpadu	Nazwa wg katalogu odpadów	Masa 2022 r. [Mg]	Masa 2023 r. [Mg]	Uwagi
1.	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 960,52	2 863,52	R12**
2.	20 01 11	Tekstyliia	4,6022	3,155	R12
3.	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	196,7638	129,364	R12
4.	20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach (POPIÓŁ)	209,74	201,489	D5
5.	20 01 99	Inne nie wymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (BIOODPADY)	1 270,8535	1 183,649	R3
6.	20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,83	0,90	zb.

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2023

7.	20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	7,19	4,797	zb.
8.	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, 20 01 35	3,5593	5,486	zb.
9.	20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające składniki niebezpieczne	3,2482	2,31	zb.
10.	20 01 39	Tworzywa sztuczne	23,6522	28,709	R12
11.	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	216,107	194,605	R12
12.	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	301,681	274,252	R12
13.	15 01 07	Opakowania ze szkła	285,0997	254,531	zb.
14.	16 01 03	Zużyte opony	22,7656	20,873	zb.
15.	17 01 01	Odpady z betonu, gruz betonowy z rozbiórek i remontów	7,82	8,50	R5
16.	17 01 02	Drewno		7,0	R5
17.	17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	2,999	3,647	R5
18.	16 01 19	Tworzywa sztuczne	7,84	7,84	D5
19.	17 02 02	Szkło	18,46	12,58	D5
20.	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 06 01	122,44	129,04	R5
21.	17 03 80	Odpadowa papa	0,0	0,86	D5
22.	20 01 02	Szkło	0,0	0,0	
23.	17 01 80	Usunięte tynki, tapety, okleiny	0,0	0,0	D5
24.	17 02 01	Drewno	0,62	0,0	zb.
25.	17 02 03	Tworzywa sztuczne	6,58	4,20	D5
26.	17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	1,14	0,0	D5
27.	19 08 01	Skratki	112,76	82,74	D5
28.	19 08 02	Zawartość piaskowników	45,28	52,30	D5
29.	20 01 01	Papier i tektura	0,0	0,0	R12
30.	20 01 10	Odzież	0,0	0,0	
31.	20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć		0,0001	zb.
32.	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	7,80	6,40	R3
33.	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	171,8577	182,36	D5
34.	10 01 01	Żuźle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	0,11	0,0	D5
Razem:			6 012,35 Mg	5 664,61 Mg	

Mg = tona

*odpad niebezpieczny

**R3 – recykling lub odzysk substancji organicznych

R12 – recykling lub odzysk materiałów nieorganicznych

R5 – recykling lub odzysk materiałów nieorganicznych innych niż metale czy związki chemiczne w tym przygotowanie do ponownego użycia

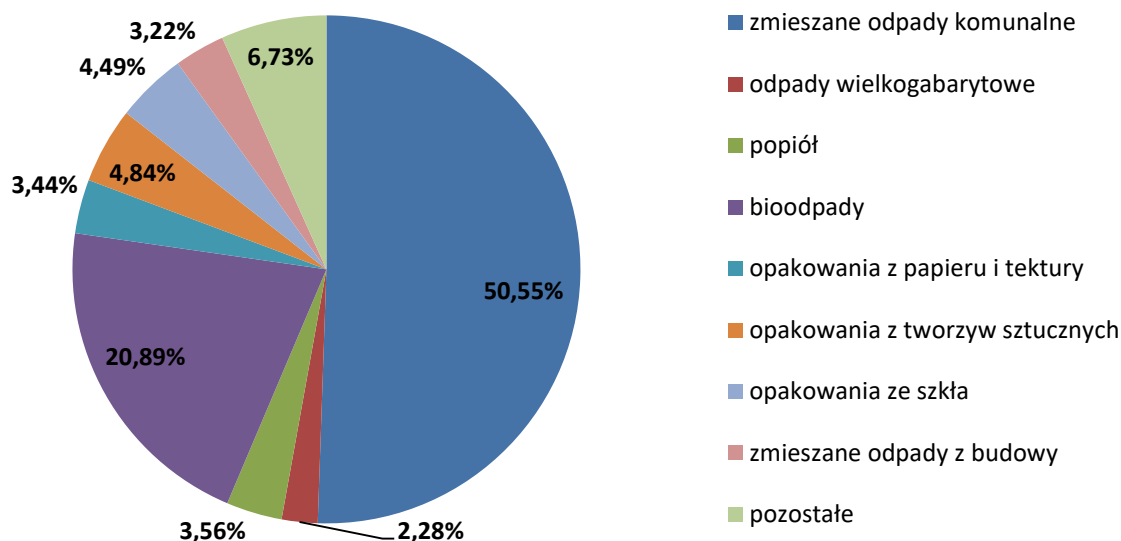
D5 – składowanie na składowiskach

zb. – zbieranie

Źródło: dane UM.

Spośród ww. odpadów **5 664,61 Mg** dostarczone w ramach gminnego systemu, pozostałe tj. **437,90 Mg** pochodzi od pozostałych wytwórców m.in. firm i są to odpady, które nie zaliczają się do komunalnych.

Wykres 9. Struktura odpadów przekazanych do ZZO Nowy Dwór w 2023 r. z terenu miasta Człuchów.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

Koszt odbioru odpadów, który realizowany był zgodnie z zakresem i częstotliwością przyjętą w uchwale RM w sprawie szczegółowych zasad świadczenia usług wyniósł: **2 066 850,27 zł**.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czynny był w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 12:00 do 17:00. W roku 2023 mieszkańcy miasta dostarczyli do PSZOK **183,70 ton** odpadów. Koszt utrzymania punktu ponoszony jest przez miasto i gminę, rozliczanie następuje w stosunku do ilości dostarczonych odpadów. W roku 2023 koszt prowadzenia PSZOK i transportu odpadów dostarczonych przez mieszkańców gminy miejskiej wyniósł **221 278,78 zł**, koszt gminy wiejskiej Człuchów wyniósł 167 545,70 zł.

Dostarczane do ZZO Nowy Dwór w roku 2023 odpady przyjmowane były według cen ustalonych uchwałą nr 19/2022 z dnia 17 listopada 2022 r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników ZZO Nowy Dwór Sp. z o.o. Koszt zagospodarowania odpadów pochodzących z terenu miasta i PSZOK w 2023 r. wyniósł **2 418 512,31 zł**. Wpływy od mieszkańców będące konsekwencją ustalonych stawek, podjętych uchwał dla usług dodatkowych oraz czynności weryfikacyjnych złożonych deklaracji, prowadzonych przez cały rok 2023 wyniosły **5 898 277,09 zł**. Rok 2023 po stronie wydatków zamknął się kwotą **5 287 369,03 zł**, w związku z czym system gospodarki odpadami został sfinansowany

z opłat. Ogółem (wg kwitów wagowych) od mieszkańców miasta oraz firm w ramach gminnego systemu odebrano 5 226,71 ton odpadów komunalnych, w których było 2 847,2 ton odpadów niesegregowanych (zmieszanych) oraz 2 195,8 ton odpadów wysegregowanych „u źródła” – w gospodarstwach domowych oraz firmach i instytucjach wytwarzających tego rodzaju odpady.

Zgodnie z art. 3b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów w wysokości co najmniej 35% za rok 2023. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Przy obliczaniu poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych nie uwzględnia się innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne. W związku z powyższym łączna masa odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi w tonach wyniosła: **2 154,34**, a łączna masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w tonach: **5 226,71**. Masa bioodpadów stanowiących odpady komunalne posegregowanych i poddanych recyklingowi u źródła w tonach: **73,6** (wyliczona na podstawie liczby osób uprawnionych do ulgi za kompostowanie oraz średniej ilości bioodpadów wytworzonych przez mieszkańca oddającego je do gminnego systemu). Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych: **41,63%**.

Poziom składowania oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Dla potrzeb obliczania poziomu składowania do odpadów przekazanych do składowania zalicza się również odpady poddane odzyskowi na składowisku odpadów. Gminy są obowiązane nie przekraczać poziomu składowania w wysokości: 35%. W związku z powyższym:

- 1) masa zmieszanych odpadów komunalnych odebranych przez gminę w roku sprawozdawczym wyniosła: **2 847,19 Mg**;
- 2) ze względu na objęcie gminnym systemem nieruchomości niezamieszkałych w przeważającej części, masa zmieszanych odpadów komunalnych odebranych w gminie w roku sprawozdawczym: **2 863,52 Mg**, do gminnego systemu nie przystąpił nowy obiekt handlowy, do którego należy zatem przyporządkować różnicę 16,32 Mg zmieszanych odpadów komunalnych;
- 3) masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzona w 1995 r. (OUB₁₉₉₅) w tonach: 2 383,28 Mg (wskaźnik przyjmowany do wyliczenia wg rozporządzenia);
- 4) OUB_R – obliczone wg wzoru (wartość stała z systemu BDO).

5) masa odpadów ulegających biodegradacji zebranych, odebranych i przetworzonych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru gminy przekazanych do składowania (M_{OUBR}) wyniosła: 1 190,05 Mg.

Po wyliczeniu osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł: **14,31%**.

Z uwagi na powyższe ustawowy poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz nieprzekraczalny poziom składowania odpadów w roku 2023 zostały **osiągnięte**.

12.6. Opieka nad zabytkami i cmentarzami komunalnymi

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wyróżniamy następujące formy ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków, wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego oraz ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo decyzji administracyjnej. W rejestrze wojewódzkiego konserwatora zabytków znajduje się **5 obiektów** położonych na terenie miasta:

- zespół zamku krzyżackiego wraz z parkiem, fosami, starymi murami kamiennymi,
- kościół parafialny pw. Świętego Jakuba Apostoła,
- układ urbanistyczny miasta,
- dwór z XIX w. położony przy al. Wojska Polskiego 5,
- park miejski „Lasek Luizy” wraz z kładką bagienną.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrona i opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza, bez względu na stan zachowania, nad zabytkami nieruchomymi takimi jak cmentarze. W związku z czym w roku 2023 wydatkowano 6 000,00 zł na sporządzenie projektu budowlanego dla zadania „Renowacja starego cmentarza w Człuchowie”, który figuruje w gminnej ewidencji zabytków.

W 2023 r. zapewniono realizację usług publicznych w zakresie zarządzania cmentarzem komunalnym położonym przy ul. Sienkiewicza w Człuchowie. Z tytułu sprzedaży usług uzyskano przychody w wysokości: **713 345,08 zł netto**. Koszty zarządzania cmentarzem wraz z kosztami gospodarowania odpadami wyniosły **603 991,92 zł brutto**. Zarządzanie cmentarzem prowadzi spółka gminy: Przedsiębiorstwo Komunalne.

Zamknięty cmentarz położony pomiędzy ul. Szczecińską i ulicą Średnią wyłączony jest z eksploatacji, utrzymywany jest jednak jak teren zieleni, koszty ujęte są w „zieleni miejskiej”.

13. OCHRONA ŚRODOWISKA

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2023–2026 przyjętego uchwałą Nr XLVIII.395.2022 RM z dnia 19 grudnia 2022 r. polegała w 2023 r. na prowadzeniu niżej omówionych zadań.

13.1. Zarządzanie zasobami przyrody

Burmistrz wykonywał zadania administracyjne występując w roli organu ochrony przyrody. W 2023 r. wydano:

- **20 decyzji** zezwalających na usunięcie drzew,
- **2 decyzje** umarzające opłaty za usunięcie drzew w zamian za wykonanie obowiązku nasadzeń zastępczych w ramach kompensacji przyrodniczej.

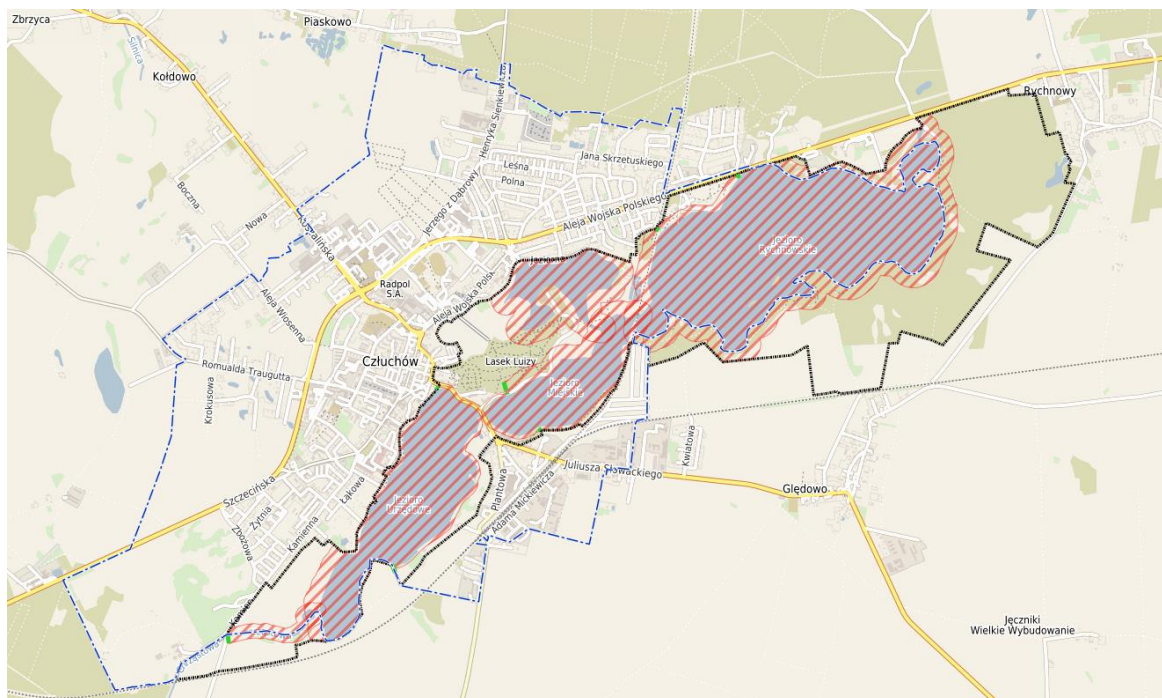
Łącznie w 2023 r. w ramach wydanych decyzji usunięto z terenu miasta **95 sztuk drzew**. Jednocześnie przyjęto **34 zgłoszeń** zamiaru usunięcia drzew z nieruchomości będących własnością osób fizycznych na **123 drzew** i **0,31 ha powierzchni krzewów**. Przyjęto również **3 zgłoszenia** zamiaru usunięcia **4 złomów**. Z terenów stanowiących własność Gminy Miejskiej Człuchów, na podstawie uzyskanych decyzji, łącznie usunięto **39 drzewa**, w tym 2 stanowiły wywroty. W pozostałych przypadkach główną przyczyną usunięcia drzew i krzewów był ich zły stan fitosanitarny oraz zagrożenia, jakie stwarzały dla bezpieczeństwa ludzi i mienia. Natomiast w ramach rekompensaty przyrodniczej wykonano nasadzenia zastępcze w postaci 315 drzew.

Ogółem z terenu Gminy Miejskiej Człuchów, w roku 2023 usunięto **263 drzew** i **0,31 ha krzewów**, natomiast na terenie, którego właścicielem jest Gmina Miejska Człuchów posadzono **315 drzew** w ramach kompensacji przyrodniczej.

Na terenie miasta w 2023 r. nie zmieniła się ilość ustanowionych form ochrony przyrody w stosunku do roku poprzedniego. Nie zniesiono żadnej z tych form. Są to:

- 1) **Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich** – obejmuje powierzchnię 670,19 ha, z czego **437,02 ha** powierzchni znajduje się w granicach administracyjnych miasta, został powołany w 1981 r. w celu ochrony wyróżniającego się krajobrazu i walorów przyrodniczych zespołu jezior polodowcowych, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz pełnione funkcje ekologiczne;

Rysunek 8. Zasięg Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich.

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

- 2) **użytek ekologiczny „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim”** – ma powierzchnię 6,41 ha, został powołany 1 stycznia 2000 r. w celu ochrony ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk, znajduje się we wschodniej części miasta: pomiędzy Jeziorem Miejskim Dużym (Łazienkowskim), a zabytkowym parkiem „Laskiem Luizy”;
- 3) 29 obiektów zaliczanych do **pomników przyrody** – są to głównie ponad stuletnie drzewa z gatunku buk zwyczajny, lecz najstarsze drzewa, których wiek szacowany jest na 265 i 245 lat to dęby szypułkowe, wiek najstarszego buka zwyczajnego szacowany jest na 215 lat, wśród pomników przyrody znajduje się również modrzew europejski o szacowanym wieku 185 lat i klon zwyczajny w wieku ok. 173 lata.

13.2. Kąpieliska

W sezonie kąpielowym w 2023 r. na terenie Miasta Człuchów funkcjonowały, zgodnie z wykazem, **dwa** kąpieliska położone nad Jeziorem Rychnowskim:

- 1) Kąpielisko Ośrodka Sportu i Rekreacji w Człuchowie (OSiR) znajdujące się na terenie obiektu OSiR Camping nr 80 przy al. Wojska Polskiego 62 oraz
- 2) Kąpielisko Ośrodka Szkoleniowego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (WOPR) z siedzibą pod adresem Głędowo 3W.

Zgodnie z wnioskami, sezon kąpielowy trwał dla poszczególnych kąpielisk następująco:

- 1) OSiR w okresie od 23.06.2023 r. do 31.08.2023 r.,
- 2) WOPR w okresie od 24.06.2023 r. do 31.08.2023 r.

Oba kąpieliska we wskazanych okresach były czynne. Woda w kąpieliskach była przydatna do kąpeli. Zgodnie z oceną sezonową jakości wody w kąpieliskach, sporządzanej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Człuchowie, w sezonie 2023 nie wystąpiły zmiany mające wpływ na jakość wody.

13.3. Ochrona powietrza atmosferycznego

Gmina Miejska Człuchów, na bazie uchwalonej w dniu 22 listopada 2021 r. uchwały RM w sprawie regulaminu udzielania dotacji celowej na realizację zadań z zakresu wymiany i likwidacji źródeł ciepła na paliwo stałe z obszaru Gminy Miejskiej Człuchów, udzieliła w 2023 r. **16 dotacji** na wymianę tzw. „kopciuchów” na łączną kwotę **101 105,17 zł**. Rodzaje źródła ciepła, na które wypłacono dotacje to: instalacja gazowa wewnętrzna, piec gazowy – 10 szt., przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej – 5 szt., piec na biomase – 1 szt.

Dodatkowo Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. – Zakład Energetyki Ciepłej w Człuchowie w 2023 r. podłączyło do miejskiej sieci ciepłowniczej 2 budynki. łączny koszt wyniósł 74 006,78 zł.

Ponadto Gmina Miejska Człuchów od 2019 roku, na podstawie zawartego porozumienia z WFOŚiGW, wspiera mieszkańców w procesie składania wniosków i uzyskiwania dofinansowania z programu „Czyste Powietrze”, którego założeniem jest wymiana starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne spełniające najwyższe normy oraz termomodernizacja budynków jednorodzinnych. Gminny punkt konsultacyjno-informacyjny działa w budynku dworca PKP przy ul. Kraszewskiego 4, w każdy roboczy poniedziałek w godzinach: 8.00–18.00. W tym czasie pracownicy punktu przedstawiali mieszkańcom miasta informacje o programie „Czyste powietrze” i zasadach składania wniosków o dofinansowanie, a także pomagali w przygotowywaniu i złożeniu wniosku o dofinansowanie oraz przy rozliczeniu przyznanego dofinansowania. W 2023 r. udzielono łącznie **263 konsultacje**. Rodzaje źródła ciepła, na które WFOŚiGW w 2023 r. wypłacił dofinansowanie to: kocioł gazowy – 34 szt., kocioł na pellet drzewny – 2 szt., pompa ciepła – 12 szt. Natomiast od początku funkcjonowania punktu zrealizowane łącznie zostały **163 przedsięwzięcia**, a na realizację tych przedsięwzięć została wypłacona kwota w wysokości **2 200 287,27 zł**.

W 2023 r. pracownicy gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego „Czyste Powietrze” przeprowadzili 3 spotkania z mieszkańcami, podczas których prezentowali założenia programu, omówili rodzaje przedsięwzięć, na które można uzyskać

dofinansowanie, jak również przedstawili sposób składania wniosków o dofinansowanie oraz zasady realizacji i rozliczania przedsięwzięć. Na spotkaniach zwrócono również uwagę na obowiązującą uchwałę antysmogową, a także rozdano ulotki dotyczące uchwały i programu.

Na podstawie uchwały Nr XXXV.193.2021 RM w sprawie regulaminu udzielania dotacji celowej na realizację zadań z zakresu wymiany i likwidacji źródeł ciepła na paliwo stałe z obszaru Gminy Miejskiej Człuchów w roku 2023 udzielono **16 dotacji**. Zgodnie z regulaminem dofinansowanie przeznaczone jest dla wnioskodawców, którzy nie kwalifikują się do rządowego programu „Czyste powietrze”. W ramach wykonania uchwały RM w 2023 r. wydatkowano **101 105,17 zł**.

13.4. Opieka nad zwierzętami

Realizacja Gminnego programu opieki nad zwierzętami w roku 2023 polegała na następujących działaniach:

1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt poprzez zawarcie umowy na realizację tej usługi z Chojnickim Stowarzyszeniem Miłośników Zwierząt, KRS 0000026755, z siedzibą w Chojnicach przy ul. Igielskiej 24;

2) wyłapywanie bezdomnych zwierząt na podstawie umowy zawartej z P.P.H.U. „KAMIR” Karol Krasienkiewicz z siedzibą w Jaromierzu, w ciągu roku wyłapano **35 psów** bezpańskich, z których zdecydowana większość powróciła do swoich właścicieli;

3) świadczenie usług weterynaryjnych dla zwierząt bezdomnych oraz zwierząt rannych w przypadkach zdarzeń drogowych na terenie miasta przez Przychodnię Weterynaryjną lek. wet. Anna, Józef Spieszny, ul. Sienkiewicza 1m w Człuchowie, z którą Gmina Miejska Człuchów zawarła stosowną umowę, w tym również na zabiegi sterylizacji i kastracji kotów wolno żyjących,

- niezbędnej pomocy weterynaryjnej w postaci: badań, lekarstw itp. udzielono **2 psom** oraz **162** razy kotom wolno żyjącym,
- zabiegom sterylizacji i kastracji poddanych zostało łącznie **81** kotów oraz **2** suki;

4) współpraca z organizacją społeczną w celu zwiększenia ilości adopcji bezdomnych zwierząt;

5) zapewnienie miejsca dla bezdomnych zwierząt gospodarskich znalezionych na terenie miasta Człuchów poprzez zawarcie umowy z właścicielami gospodarstwa rolnego w Dębniczy;

6) dokarmianie przez opiekunów społecznych **201** kotów wolno żyjących.

Koszt realizacji całego zadania związanego z ochroną zwierząt wyniósł **45 580,00 zł**, a na zakup karmy dla kotów wolno żyjących przeznaczono **9 192,77 zł**.

13.5. Utrzymanie czystości i porządku, urządzeń sanitarnych, wysypisk i zieleni miejskiej oraz unieszkodliwianie odpadów komunalnych i azbestu

Burmistrz Miasta Człuchów zapewnił w roku 2023 czystość i porządek w granicach miasta w stopniu wynikającym z częstotliwości wykonywanych prac. Zakres ten obejmował oczyszczanie chodników, placów, parkingów zlokalizowanych na gruntach stanowiących własność gminy, oczyszczanie jezdni dróg gminnych, dla których burmistrz jest zarządcą drogi. Oczyszczanie ograniczone tj. zbieranie luźnych zanieczyszczeń z całego obszaru, oczyszczanie „starego” cmentarza wraz z wywozem odpadów, wywóz z koszy ulicznych oraz pojemników przy garażach i kontenerów z działek dzierżawionych od miasta wraz z dzierżawą tych urządzeń. Do zakresu przyjęto również mycie wiat przystankowych, mycie i dezynfekcję koszy ulicznych oraz tzw. „oczyszczanie na żądanie” tzn. oczyszczanie wyznaczonych miejsc w okresie zimy. Koszt wykonanych prac w roku 2023 wyniósł **537989,92 zł**, prace realizowała spółka gminna.

Zobowiązania ustawowe w stosunku do zamkniętych składowisk odpadów w Dębnicy i Kiełpinie również realizuje spółka gminna: Przedsiębiorstwo Komunalne, która jest zarządcą składowisk pozostających w fazie poeksploatacyjnej. Koszt utrzymania składowisk w fazie poeksploatacyjnej w roku 2023 wyniósł **271 285,63 zł**.

Do zieleni miejskiej należą tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności park, zieleńce, promenada, bulwary – zieleń przyjeziorna na gruntach własnych, cmentarz, zieleń towarzysząca drogom, placom, będące własnością gminy oraz tereny przeznaczone pod inne cele, niezainwestowane, a stanowiące własność gminy.

Zadanie to realizowane było poprzez systematyczne utrzymanie 25,89 ha terenów. Wykonywane prace polegały na grabieniu, koszeniu, ukwiecaniu, utrzymaniu elementów małej architektury, zakupie i sadzeniu nowych drzewek i krzewów, prace w drzewostanie itp. Koszt tych prac w roku 2023 wyniósł **694 987,92 zł**.

Unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest prowadzono w 2023 r. w ramach realizacji uchwały Nr XXX.251.2021 RM z dnia 19 kwietnia 2021 r. w sprawie regulaminu dofinansowania zadań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy Miejskiej Człuchów pod hasłem „Miasto Człuchów bez azbestu”, wydając na ten cel **1 116,00 zł**.

13.6. Edukacja ekologiczna

Edukację ekologiczną w 2023 r. realizowały miejskie placówki oświatowe, tj. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki oraz Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Przedszkole kontynuowało projekt „Kubusiowi przyjaciele natury”. Szkoła przeprowadziła działania mające na celu uświadomienie potrzeby ochrony środowiska naturalnego.

Przedsięwzięcia realizowane były poprzez liczne akcje ekologiczne, tj. „Ekologiczny Dzień Dziecka w zgodzie z naturą”, „Światowy Dzień Wody” – pogadanki o oszczędzaniu wody, „Święto Drzewa”, „Z ekologią za pan brat” – przeprowadzono zajęcia dotyczące segregacji śmieci, oszczędzania wody i energii elektrycznej oraz ochrony przyrody, „Tydzień Edukacji Globalnej” – zorganizowano wystawę ekologiczną „Stop smog” oraz „Nie dla smogu”, „Ekomisja w podstawówce”, tworzenie lapbooków o tematyce ekologicznej, zajęcia ekologiczne realizowane w ramach programu „Laboratoria Przyszłości”, ekologiczne spotkania świąteczne bez plastiku, a także warsztaty edukacyjne dotyczące m.in. tematyki związanej z zanieczyszczaniem powietrza.

Edukacja ekologiczna była finansowana ze środków pochodzących z opłat i kar środowiskowych. Środki, które wpłynęły z Urzędu Marszałkowskiego w kwocie 21 556,00 zł wydatkowano na: ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu 2 673,00 zł, na gospodarkę odpadami 5 670,00 zł, na pozostałe dziedziny, w tym edukację ekologiczną – 3 996,00 zł.

14. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

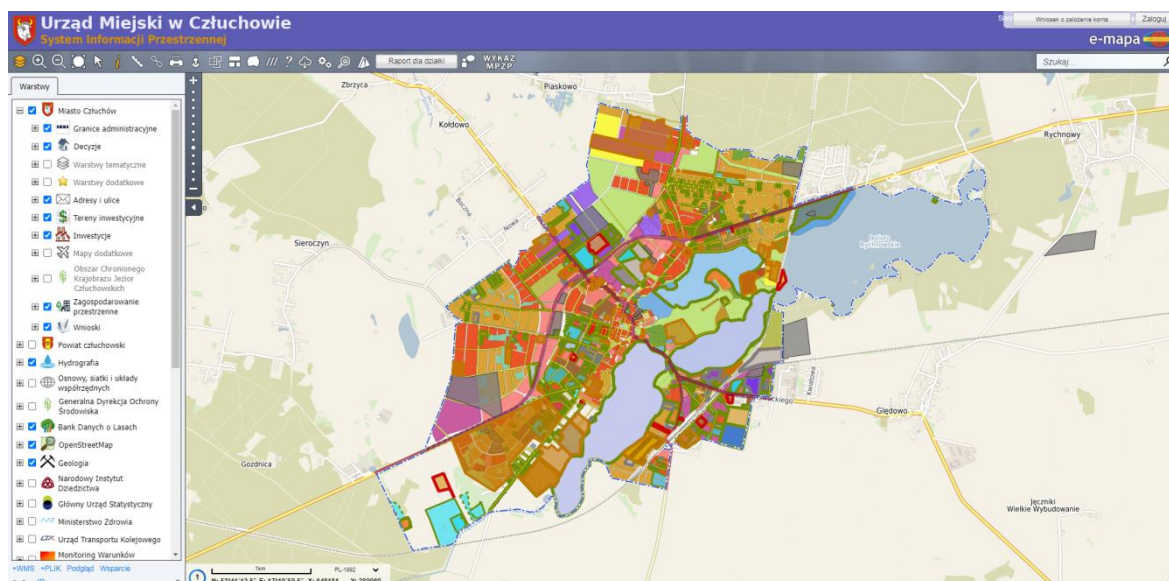
Polityka planistyczna miasta Człuchów oparta jest na obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów – uchwałą Nr LIII/306/2009 RM z dnia 25 listopada 2009 r.

Bieżący dostęp do najbardziej aktualnego stanu prawa miejscowego miasta Człuchów w zakresie planowania przestrzennego oraz innych ważnych informacji przestrzennych zapewniony został poprzez ogólnodostępny portal mapowy zlokalizowany pod adresem <http://mczluchow.e-mapa.net>. W systemie informacji przestrzennej zwizualizowany jest aktualny stan: wszystkich obowiązujących i projektowanych planów miejscowych, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz wniosków w zakresie sporządzania planów oraz studium. Portal jest ogólnodostępny, posiada możliwość przeglądania i pobierania treści powyższych dokumentów oraz zapoznania się z częścią graficzną określającą przeznaczenie oraz warunki zabudowy i zagospodarowania terenu.

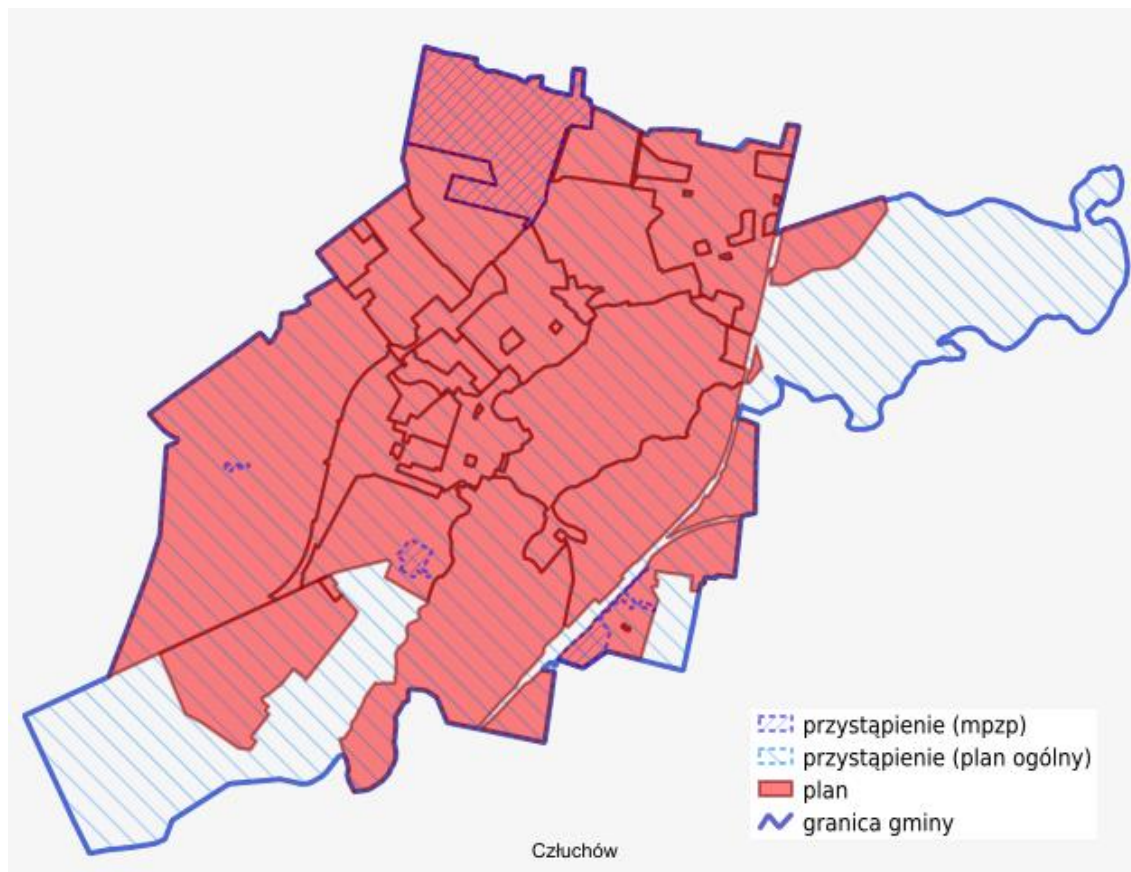
Rysunek 9. Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

Źródło: Geosystem, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

Na terenie Człuchowa obowiązują obecnie **32** miejscowe **plany** zagospodarowania przestrzennego. Pokrywają one ok. 76% obszaru miasta Człuchów wraz z jeziorami.

Rysunek 10. Zasięgi miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Człuchowie na dzień 31 grudnia 2023 r.

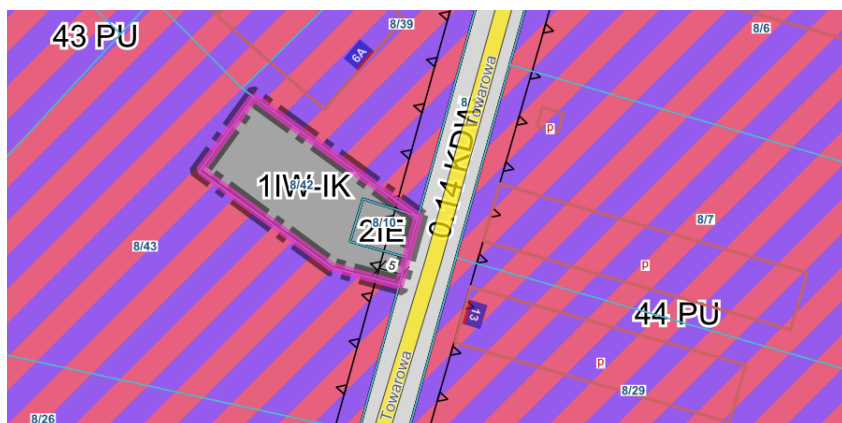
Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

W roku 2023 uchwalono dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 164,3 ha:

- a) mpzp dla terenu położonego przy ul. Towarowej w Człuchowie – uchwała Nr LI.419.2023 z dnia 6 lutego 2023 r., opublikowana w Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 28 lutego 2023 r. pod poz. 1062;

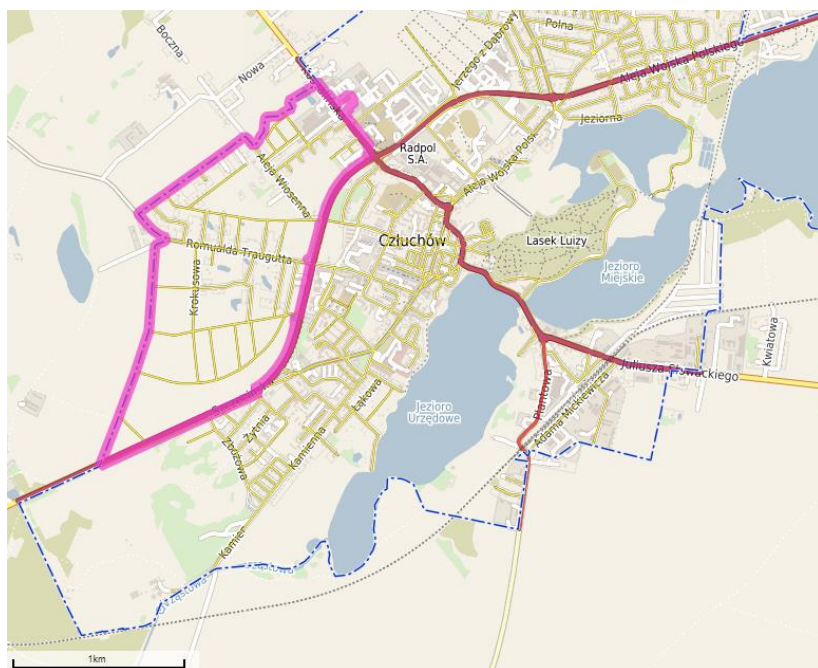
Rysunek 11. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Towarowej w Człuchowie.

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

- b) mpzp dla terenu położonego od ul. Koszalińskiej do drogi krajowej nr 22 w Człuchowie – uchwała Nr LI.425.2023 RM z dnia 20 marca 2023 r., Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 24 kwietnia 2023 r. pod poz. 1867.

Rysunek 12. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego od ul. Koszalińskiej do drogi krajowej 22 w Człuchowie

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

W roku 2023 rozpoczęto procedowanie następujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, o łącznej powierzchni ok. 67,7 ha:

- a) mpzp dla terenu położonego przy ul. Sienkiewicza w Człuchowie na podstawie uchwały Nr LIII.434.2023 RM z dnia 14 czerwca 2023 r.;
- b) mpzp dla terenu położonego przy ul. Traugutta w Człuchowie na podstawie uchwały Nr LIII.433.2023RM z dnia 14 czerwca 2023 r.;
- c) mpzp dla terenu położonego pomiędzy ul. Mickiewicza a ul. Towarową w Człuchowie na podstawie uchwały Nr LIII.432.2023 RM z dnia 14 czerwca 2023 r.;
- d) mpzp dla terenu szpitala w Człuchowie na podst. uchwały Nr LVIII.463.2023 RM z dnia 20 listopada 2023 r.

Poniżej przedstawiono powierzchniowy i procentowy udział poszczególnych terenów w obowiązujących mpzp na terenie miasta Człuchów.

Tabela 21. Rodzaje terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie Człuchowa.

Lp.	Rodzaj terenu	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1	Tereny zabudowy mieszkaniowej ogółem	295,92	31,13
	<i>w tym: zabudowy wielorodzinnej</i>	35,33	3,72
2	Tereny zabudowy usługowej ogółem	108,86	11,45
	<i>w tym: usług publicznych</i>	45,37	4,77
3	Tereny użytkowane rolniczo	11,42	1,20
4	Tereny zabudowy techniczno–produkcyjnej	101,00	10,63
5	Tereny zieleni i wód	288,90	30,39
6	Tereny komunikacji	137,09	14,42
7	Tereny infrastruktury technicznej	4,71	0,50
8	Tereny zabudowy zagrodowej	2,62	0,28
razem		950,52	100,00
Powierzchnia łączna terenów objętych mpzp: 950,52 ha			

Źródło: dane UM.

15. EDUKACJA

Zadania gminy związane z edukacją określone są przede wszystkim w ustawie Prawo oświatowe oraz w ustawie Karta Nauczyciela. Należy do nich m.in.:

- 1) zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli i szkół podstawowych,
- 2) zabezpieczenie bazy lokalowej i sprawności technicznej obiektów oświatowych oraz środków rzeczowych i finansowych dla ich działalności,
- 3) zabezpieczenie kadry pracowniczej, w tym administracyjno–obsługowej,

- 4) zapewnienie średniego wynagrodzenia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego,
- 5) zapewnienie podstawowych warunków do realizacji przez nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,
- 6) zapewnienie środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Ponadto na gminy nałożony został obowiązek:

- 1) kontroli spełniania przez uczniów obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- 2) realizacji zadań wspierających uczniów w nauce,
- 3) zapewnienia warunków umożliwiających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym,
- 4) zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i nauki,
- 5) dbałości o bazę lokalową i dydaktyczną przedszkoli i szkół podstawowych.

Wydatki na oświatę określone w budżecie miasta wynosiły ok. **19 696 007,00 zł**, z czego: **8 527 953,00 zł** tj. 43% pokryte zostało z subwencji oświatowej, przekazanej z budżetu państwa.

Środki zewnętrzne otrzymane z budżetu państwa to również:

- dotacja celowa na zakup podręczników i ćwiczeń – 99 440,00 zł – wykorzystane 87 083,00 zł;
- dotacja celowa na zakup podręczników dla uczniów niepełnosprawnych – 15 719,35 zł;
- dotacja celowa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego – 655 799,00 zł;
- dotacja z Funduszu Pracy na doksztalcanie młodocianych – 136 943,72 zł.

15.1. Szkoły, przedszkola i żłobki funkcjonujące w mieście

W Gminie Miejskiej Człuchów w 2023 r. funkcjonowały **3** szkoły podstawowe ogólnodostępne, tj.:

- 1) Szkoła Podstawowa nr 1 – ul. Średnia 4a;
- 2) Szkoła Podstawowa Sportowa w Zespole Szkół Sportowych – ul. Koszalińska;
- 3) Niepubliczna Szkoła Podstawowa PIANO – ul. Szkolna 3.

w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno–Wychowawczego, ul. Batorego 24, działa również Szkoła Podstawowa nr 2 (specjalna).

Ponadto w mieście funkcjonuje **5** szkół średnich, tj.:

- 1) Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Czarnieckiego – ul. Kusocińskiego 1;
- 2) Zespół Szkół Sportowych im. Polskich Olimpijczyków – ul. Koszalińska 2B;

- 3) Zespół Szkół Agrobiznesu – ul. Parkowa 2;
- 4) Zespół Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka – ul. Koszalińska 2;
- 5) Zespół Szkół Społecznych STO im. Jana Nowaka–Jeźiorańskiego – ul. Sobieskiego 7A;

w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno–Wychowawczego przy ul. Batorego 24 funkcjonuje branżowa szkoła I stopnia oraz szkoła przysposabiająca do pracy.

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej, tj. Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Gmina dotowała w 2023 r. również jedną szkołę niepubliczną wpisaną do rejestru szkół tj. Niepubliczną Szkołę Podstawową PIANO, do której uczęszczało **115 uczniów**.

Ponadto w Gminie Miejskiej Człuchów w 2023 r. funkcjonowało **7 przedszkoli niepublicznych**, tj.:

1. Niepubliczne Przedszkole BAJKA z grupą żłobkową (do sierpnia 2023 r.) – ul. Sobieskiego 7,
2. Centrum Edukacyjne Niepubliczne Przedszkole MOTYLEK z oddziałem integracyjnym– ul. Słowackiego 2,
3. Niepubliczne Przedszkole PIANO – pl. Bohaterów 2,
4. Niepubliczne Przedszkole PIANO+ – os. W. Witosa 20,
5. Niepubliczne Przedszkole SMYK – os. Sikorskiego 13,
6. Niepubliczne Przedszkole PRZY JEZIORZE – al. Wojska Polskiego 32e,
7. Niepubliczne Przedszkole NASZE ELDORADO – pl. Wolności 3/12.

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla Przedszkola im. Jacka i Agatki. Do przedszkola uczęszczało w roku 2022/2023 – **189 dzieci**, w **7 oddziałach**. Od września 2023 r. do przedszkola uczęszcza **210 dzieci**. Z dniem 1 września 2023 r. utworzono dodatkowy oddział dla 6–latków w SP nr 1.

W zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście funkcjonowało **5 niepublicznych żłobków**, tj.:

1. Niepubliczne Przedszkole BAJKA z grupą żłobkową – ul. Sobieskiego 7,
2. Niepubliczny Żłobek DELFINEK BIS – os. Piastowskie 10,
3. Niepubliczny Żłobek NA GÓRCE – ul. Jagiellońska 30,
4. Niepubliczny Żłobek BOBOLANDIA – ul. Sobieskiego 5c,
5. Niepubliczny Żłobek NASZE ELDORADO – pl. Wolności 3/12.

15.2. Działalność Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie

W roku szkolnym 2022/2023 według SIO na dzień 30 września 2022 r. do szkoły uczęszczało **613 uczniów** (w tym 26 dzieci do oddziału przedszkolnego). W roku szkolnym

2023/2024 wg stanu na 30 września 2023 r. – 576 uczniów (w tym 17 dzieci do oddziału przedszkolnego).

Realizacja zadań szkoły w drugim semestrze roku szkolnego 2022/23 przebiegała harmonijnie, zgodnie z opracowanym planem i przyjętymi założeniami. We wrześniu przeprowadzono diagnozy edukacyjne uczniów. Na bieżąco, sprawdzana była także efektywność nauczania, poprzez kontrolę poziomu wiedzy i umiejętności uczniów. Dokonano analizy zaleceń zawartych w opiniach uczniów klas VIII i sporządzono dokumentację potrzebną do dostosowania warunków egzaminów zewnętrznych, stosownie do ich potrzeb. Przeprowadzono próbny egzamin ósmoklasisty z matematyki, języka polskiego i języka obcego. W styczniu dokonano okresowej oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów. Przygotowano i przeprowadzono diagnozę potrzeb szkoły w zakresie edukacji włączającej oraz zbadano zapotrzebowanie uczniów i rodziców na dodatkowe zajęcia edukacyjne, aby na tej podstawie zbudować projekt edukacyjny dofinansowany ze środków unijnych.

15.2.1. Dodatkowe wsparcie działań edukacyjnych

Na podstawie wyników przeprowadzonych we wrześniu r.szk. 2022/23 i 2023/24 diagnoz edukacyjnych uczniów, dla uczniów wykazujących problemy w przyswajaniu wiadomości i umiejętności szkolnych zorganizowano zajęcia dydaktyczno–wyrównawcze. Liczbę uczniów wymagających dodatkowego wsparcia działań edukacyjnych w latach szkolnych objętych niniejszym opracowaniem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Liczba uczniów wymagających dodatkowego wsparcia działań edukacyjnych w r.szk. 2022/23 i 2023/24.

Uczniowie	liczba	
	2022/23	2023/24
Objęci nauczaniem indywidualnym	9	9 (2 czasowo)
Objęci zindywidualizowaną ścieżką kształcenia	9	8
Posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	22	31
Posiadający opinię z zaleceniami dotyczącymi dostosowania wymagań edukacyjnych	127	258

Źródło: opracowanie UM na podst. danych SP nr 1.

Liczbę uczniów SP nr 1 z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego oraz objętych pomocą psychologiczno–pedagogiczną w r.szk. 2023/24 ujęto w tabelach zamieszczonych poniżej.

Tabela 23. Liczba dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w r.szk. 2023/24.

Dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego		
Dzieci:	liczba	w tym dziewczynek
objęte indywidualnym nauczaniem na podstawie orzeczenia	8	3
z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	30	7
Liczba dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego wydanym ze względu na powód:		
niepełnosprawność sprzężona	2	1
autyzm lub Zespół Aspergera	3	0
niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	13	5
niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym	0	0
słabe słyszenie	1	0
słabowidzenie	3	0
niepełnosprawność ruchową w tym afazję	5	1

Źródło: opracowanie UM na podst. danych SP nr 1.

Tabela 24. Liczba dzieci objętych pomocą psychologiczno–pedagogiczną w r.szk. 2023/24.

Dzieci objęte pomocą psychologiczno–pedagogiczną		
Wynikające z:	liczba dzieci	w tym dziewczynek
z niepełnosprawności;	27	7
z niedostosowania społecznego;	0	0
z zagrożenia niedostosowaniem społecznym;	3	0
z zaburzeń zachowania lub emocji;	58	22
ze szczególnych uzdolnień;	89	46
ze specyficznych trudności w uczeniu się;	12	2
z deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;	17	4
z choroby przewlekłej;	0	0
z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych	0	0
z niepowodzeń edukacyjnych;	146	84
z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;	0	0
trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.	25	15

Źródło: opracowanie UM na podst. danych SP nr 1.

15.2.2. Wspieranie działań pedagogiczno-wychowawczych

Wszystkie podejmowane w szkole działania miały na celu wspomaganie wychowawczej roli rodziny. Nauczyciele utrzymywali systematyczny kontakt z rodzicami, wspierali ich, słuchali i motywowali do podejmowania korzystnych dla ich dzieci działań. Organizowano liczne zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów. Między innymi, kontynuowano zajęcia w ramach programu „Laboratoria przyszłości”, „Ekomisja w Podstawówce”, „Orzeł Edukacji Wczesnoszkolnej”. Podczas codziennej pracy wzmacniano pozytywne cechy uczniów, motywowano ich do podejmowania różnorodnych działań.

Zgodnie ze stworzonym we wrześniu harmonogramem odbywały się imprezy i uroczystości szkolne, które dawały uczniom możliwość nabycia nowych umiejętności, wyzwały w nich działania twórcze, umożliwiały pokazanie ich mocnych stron, podnosiły samoocenę, zaspokajały potrzebę sukcesu. Do uroczystości obejmujących swym zakresem najliczniejszą grupę społeczności szkolnej należały: akcja „Przytul się do drzew”, Dzień Drzewa, Światowy Dzień Uśmiechu, Dzień Chłopaka, Dzień Dziewczyny, Międzynarodowy Dzień Kropki, Ślubowanie uczniów klas pierwszych, Dzień Komisji Edukacji Narodowej, Dzień Dyni, Dzień Pluszowego Misia, Dzień Postaci z Bajek, Narodowe Święto Niepodległości, Światowy Dzień Tabliczki Mnożenia, Góra Grosza, Andrzejki szkolne, Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, Dzień Świątecznego Swetra, Mikołajki szkolne, Koncert świąteczny, wigilie klasowe, „I Ty możesz zostać św. Mikołajem”, Dzień Babci i Dziadka, Bal karnawałowy, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy. Wielu tym akcjom towarzyszyło dążenie do osiągnięcia dojrzałości uczniów, wzmacnianie zaangażowania społecznego, poczucia tożsamości narodowej, przynależności do szkolnej, lokalnej i regionalnej społeczności.

Uczniowie mieli też możliwość prezentowania swojej wiedzy i umiejętności poprzez udział w licznych konkursach wiedzy i artystycznych. Odbyły się szkolne etapy konkursów wojewódzkich: z języka angielskiego, języka niemieckiego, języka polskiego, geografii, fizyki, historii, biologii, chemii, informatyki, matematyki. Ponadto uczniowie mogli spróbować swych sił w Konkursie Biblijnym Diecezji Pelplińskiej, Miejskim konkursie wiedzy historycznej „Dzieje Człuchowa”, konkursie wiedzy regionalnej „Historia i zabytki Człuchowa”, konkursie recytatorskim poezji i prozy obcojęzycznej. Zachęcaniu do działania i pracy nad rozwojem w sferze artystycznej sprzyjały konkursy plastyczne: „Gdy się Chrystus rodzi”, „Akwarea”, konkurs na kartkę bożonarodzeniową, „Najstynniejsze sylwetki polskich chemików”, „Znaczek baśniowy na przygodę gotowy”.

Również nauczyciele poszerzali swoją wiedzę uczestnicząc w szkoleniach i kursach: „Ocenianie kształtujące jest OK”, „Czar GPT – praktyczne wykorzystanie sztucznej inteligencji w pracy nauczyciela”, „Standardy ochrony małoletnich”.

Realizowano również zadania z zakresu edukacji czytelniczo–medialnej, często przy współpracy z MBP. Dzieci i młodzież uczestniczyli m.in. w warsztatach o książce – książka tunelowa, warsztatach "Jesienne grzybobranie". Zorganizowano dla nich warsztaty i spotkania tematyczne w szkolnej bibliotece związane z obchodami: Międzynarodowego miesiąca bibliotek szkolnych, Międzynarodowego dnia postaci z bajek. Włączono się również do ogólnopolskiej akcji Dzień Głośnego Czytania. Dla uczniów klas VI–VIII prowadzono lekcje biblioteczne pod hasłem „To oczywiste, że znam te książki ...”. Dbano o rozwój emocjonalny uczniów, uwrażliwiano na sztukę i kształtowano w nich prawidłowe nawyki w zakresie kultury języka. Uczniowie poszczególnych klas uczestniczyli w spektaklach „Alicja w Krainie Czarów”, „Opowieść wigilijna”, „Brzechwolandia”, „Feliks, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi”.

Dbając o integrację środowiska szkolnego, prawidłowy przebieg procesów adaptacyjnych i kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole sprzyjającego nauce i zabawie prowadzono różnorodne zajęcia warsztatowe, lekcje z wykorzystaniem nowoczesnych metod pracy. Odbyły się zajęcia kreatywne: „W Figurolandii”, „Wakacyjne wspomnienia”, „Wakacyjne podróże małe i duże”, „Las w słoiku”, „Biologia manualnie”, „Tort dla M. Skłodowskiej–Curie”, „Patriotyczny pokaz mody”, „Chemiczna choinka”, warsztaty: „Święto ziemniaka”, „Na kartoflisko”, „Zdrowie na talerzu”, „W spiżarni”, „Jesienne spotkanie w Kuchcikowie”, „Leśne potyczki”, programowanie w języku Photona, „W pracowni św. Mikołaja”, „W klimacie magii świąt”, „O czym szumi las” oraz lekcje w plenerze. Realizacja tych zadań pozwalała angażować i uaktywniać również rodziców. Prowadzono również zajęcia warsztatowe na temat efektywnych sposobów uczenia się: „Mapy myśli na lekcjach przyrody”, „Myślenie wizualne”, „Kreatywne zabawy językiem”. Uczniów wdrażano do stosowania nowych atrakcyjnych form pracy jakimi jest np. tworzenie lapbooków i plakatów, zachęcano do pracy w grupie.

Z ogromnym zaangażowaniem nauczycieli i uczniów realizowane były zadania z zakresu edukacji ekologicznej. Dzieci i młodzież podczas zajęć szukała odpowiedzi na trudne pytania związane z bezpieczeństwem żywności, zanieczyszczeniem powietrza, oszczędzaniem wody w ramach realizacji programu EKOMISJA w podstawówce. Bardzo liczna grupa społeczności szkolnej włączyła się do akcji: przytul się do drzewa, zbiórka kasztanów i żołędzi, zimowe dokarmianie ptaków.

Budowaniu prawidłowych relacji rówieśniczych oraz wzmacnianiu więzi z rówieśnikami i nauczycielami sprzyjały wyjazdy i wycieczki edukacyjne. Odbyły się wycieczki edukacyjne do: szkółki leśnej w Marysinie, Centrum Edukacji Przyrodniczej, Chojnickiego Centrum Kultury, Trójmiasta, Torunia, Biskupina, piknik w parku miejskim, wycieczki rowerowe oraz wieczory filmowe.

Na bieżąco, nauczyciele i wychowawcy, monitorowali przestrzeganie przez uczniów obowiązujących w szkole regulaminów, wyciągali konsekwencje wobec tych osób które łamią przyjęte zasady a także dbali o bezpieczeństwo ucznia w przestrzeni, w której

przebywa. We wrześniu wszystkich uczniów zapoznano w obowiązującą w szkole dokumentacją, zasadami korzystania z pomieszczeń szkolnych oraz zasadami bhp. Dla uczniów klas młodszych przeprowadzona została zajęcia "Bezpiecznie na drogach", „Bezpieczny przejazd”. Nie zapomniano również o podejmowaniu działań wspierających innych, często słabszych, starszych, chorych, ofiarach działań wojennych, o tych którzy odeszli oraz o zwierzętach. Międzyszkolny Klub Wolontariatu zorganizował akcję „Pamiętamy” oraz włączył się do zbiórki żywności i zbiórki funduszy dla Franka.

Kształtowaniu właściwego zachowania prozdrowotnego, wzmacnianiu postaw przeciwnych używaniu substancji zmieniających świadomość oraz podejmowaniu zachowań ryzykownych sprzyjały prowadzone podczas godzin z wychowawcą pogadanki. Uczniowie klas siódmych i ósmych uczestniczyli w spotkaniach z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji na których zapoznano ich z ich podstawowymi obowiązkami oraz odpowiedzialnością za popełniane czyny i naruszenia przepisów. Zachęcono do udziału w konkursie „Bezpieczny nastolatek w świecie cyfrowym”. Chętnych uczniów klas ósmych przygotowano do udziału Powiatowej Olimpiady Wiedzy o Uzależnieniach „Uzależnienia wokół mnie”. Praca opiekuńczo-wychowawcza prowadzona była również podczas zajęć w świetlicy szkolnej. W oparciu o zatwierdzony we wrześniu plan roczny, realizowano cele wychowawcze kształtujące osobowość i zainteresowania uczniów.

Na bieżąco realizowano zadania z zakresu doradztwa zawodowego. W ramach programu „Z siłą aktywności ku przyszłości” odbyły się wycieczki i spotkania zawodoznawcze m.in. wizyta w salonie fryzjerskim, lecznicy weterynaryjnej, Powiatowej Komendzie Straży Pożarnej.

Zachęcano i wspierano uczniów do rozwijania aktywności fizycznej organizując pozalekcyjne zajęcia sportowe oraz liczne zawody i uroczystości sportowe: event sportowy „Zacznij od lekkiej”, mistrzostwa szkoły w indywidualnych biegach przełajowych, Czwartki lekkoatletyczne, Igrzyska dzieci, Mistrzostwa Województwa w sztafetowych biegach przełajowych, Bieg Niepodległości Mistrzostwa klas czwartych w dwa ognie, Mistrzostwa Człuchowa w skoku wzwyż, Bieg Mikołajkowy, Mistrzostwa szkoły w piłce nożnej chłopców.

Tabela 25. Wyniki egzaminu klas VIII na tle kraju, województwa i powiatu w latach 2022 i 2023 (w %).

	język polski		matematyka		język angielski		język niemiecki	
	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.
kraj	60	66	57	53	67	66	50	53
województwo	59	67	56	52	67	66	50	56
powiat	54	58	49	41	60	56	43	49
średnia szkoły	53	59	50	45	64	64	27	35

Źródło: opracowanie UM na podst. danych SP nr 1.

15.3. Działalność Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki

Działalność opiekuńcza przedszkola skupiała się na obszarach takich jak:

- dbałość o przestrzeganie procedur bezpieczeństwa obowiązujących w przedszkolu,
- organizacja wycieczek przedszkolnych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa (zgodnie z ich regulaminem),
- diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci,
- diagnozowanie i eliminowanie zagrożeń poczucia bezpieczeństwa dzieci w przedszkolu,
- świadczenie pomocy psychologiczno–pedagogicznej w bieżącej pracy z dzieckiem.

15.3.1. Zadania realizowane w przedszkolu

Zagadnienia główne do pracy dydaktyczno–wychowawczo–opiekuńczej w r.szk. 2022/2023, które przyjęto do realizacji i uwzględniono w rocznym planie pracy skupiały się wokół tematów:

- Matematyka na wesoło
- Zdrowo jemy i zdrowo rośniemy.

Ponadto na uwagę zasługują szczególnie działania związane z promocją zdrowia i ekologią, jak np. udział w *Akademii Zdrowego Przedszkolaka*, realizacja projektu ekologicznego „SSS – segregujemy, sprzątamy, szanujemy”.

W przedszkolu wprowadzono System bezpieczeństwa. Nadal funkcjonują następujące procedury:

- Procedura przyprowadzania i odbierania dzieci z przedszkola,
- Procedura postępowania w przypadku wystąpienia u dzieci objawów chorobowych
- Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy w przedszkolu.

Uroczystości przedszkolne odbyły się zgodnie z planem pracy i harmonogramem uroczystości na r.szk. 2022/23 i cieszyły się dużym zainteresowaniem oraz sprawiły wiele radości dzieciom i rodzicom. Na wyróżnienie zasługują: Święto Przedszkolaka, Święto Edukacji Narodowej, Pasowanie na Przedszkolaka, Święto jesiennego drzewa, Dzień Pluszowego Misia, Święto kota, Mikołajki na sportowo, Bal karnawałowy, Wierszykarnia, Międzyprzedszkolny koncert piosenki ekologicznej, Dzień Dziecka, Dzień słonka, i inne.

Realizowano i kontynuowano następujące projekty zewnętrzne:

- Akademia Zdrowego Przedszkolaka
- Projekt logopedyczny – Dbamy o język polski
- Kolorowy świat – realizacja projektu edukacyjnego

- Kubusiowi przyjaciele natury
- Autorskie programy adaptacyjne
- Poznajemy zawody naszych rodziców
- Oto Hałabała zna go Polska cała
- Magiczna moc bajek
- Wyzwania Teodora
- Zdrowo i sportowo
- Kolorowe dni w przedszkolu.

15.3.2. Sygnalizowane problemy edukacyjne oraz działania podnoszące efekty kształcenia

Pomocą psychologiczno–pedagogiczną objętych było 5 dzieci. Zajęcia te odbywały się w dwóch grupach: dla dzieci wymagających usprawnienia w zakresie grafomotoryki oraz koncentracji uwagi. Zajęcia specjalistyczne odbywały się według programów indywidualnych lub grupowych. Na zajęcia logopedyczne zostało zakwalifikowanych 30 dzieci. Ze względu na dużą liczbę dzieci zajęcia odbywały się w grupach.

Pomoc psychologiczno–pedagogiczna i logopedyczna udzielana przez nauczycieli specjalistów tj. logopedę, terapeutę i pedagoga specjalnego odbywała się w toku bieżącej pracy według grupowych programów terapii. Były one na bieżąco modyfikowane i dostosowywane do możliwości dzieci. Zatrudniony był pedagog specjalny, który prowadził zajęcia z dziećmi wymagającymi dodatkowej pracy korekcyjno–wyrównawczej.

Aby podnieść efekty kształcenia, nauczyciele stosowali dodatkowe metody wspierające rozwój dzieci i metody aktywizujące dzieci: pedagogika zabawy Klanza, edukacja E. Gruszczyk – Kolczyńskiej, kinezylogia edukacyjna Denisona, muzykoterapia, bajkoterapia, metody Zofii Tomaszewskiej, drama, pedagogika zabawy, zabawy badawcze, doświadczenia, edukacja przez ruch, burza mózgów, dziecięca matematyka prof., Gruszczyk – Kolczyńskiej, metoda dobrego startu i inne.

Ponadto nauczyciele brali udział w szkoleniach on–line rady pedagogicznej m.in. na poniższe tematy:

- Odpowiedzialność dyscyplinarna i prawna nauczyciela,
- Metody wychowawcze w przedszkolu i inne.

Wszelkie formy doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli wszyscy nauczyciele, oprócz podbudowy teoretycznej, pomogły również w rozwiązywaniu problemów, z którymi spotykali się w codziennej pracy.

Jeden z istotnych czynników prawidłowego funkcjonowania przedszkola i rodziny stanowi współpraca nauczycieli z rodzicami. Warunkuje harmonijny i wszechstronny rozwój dzieci, wpływa zarówno na ich postępy w edukacji, jak i zachowaniu. Dlatego też

kadra pedagogiczna przedszkola zachęca rodziców do współpracy i postrzega ich jako cennych partnerów w doskonaleniu działań wychowawczych poprzez:

- systematyczną informację o zadaniach realizowanych w przedszkolu (zamierzenia dydaktyczno–wychowawcze, wiersze, piosenki) wywieszane są na tablicach grupowych i umieszczane na stronie internetowej przedszkola oraz na fb,
- kontakt za pośrednictwem komunikatorów,
- zebrania grupowe dla rodziców (w miarę potrzeb),
- spotkania Rady Rodziców,
- konkursy plastyczne,
- czytanie dzieciom bajek przez rodziców,
- zajęcia otwarte dla rodziców,
- uroczystości grupowe.

Ważną rolę odgrywają również akcje charytatywne, podczas których zbieramy np. karmę dla psów, zbieramy nakrętki, kasztany i żołędzie dla leśnych zwierząt, artykuły pierwszej potrzeby dla pacjentów hospicjum, itp. Działalność plastyczna, muzyczna i literacko–teatralna dziecka w wieku przedszkolnym to główne formy wychowania estetycznego w przedszkolu. Wyraża się w aktywności, ekspresji i zabawie dziecka. Wychowanie plastyczne, muzyczne i edukacja teatralna w przedszkolu odgrywają szczególną rolę, ponieważ rozwijają i wzbogacają możliwości twórcze dziecka. Z tego też względu przedszkole zwraca szczególną uwagę na te formy ekspresji. Wytwory plastyczne dzieci są eksponowane na wystawach o różnorodnej tematyce. Dzieci i rodzice chętnie biorą udział w konkursach plastycznych organizowanych w naszej placówce oraz w muzeum i MBP. Dzieci z przedszkola miejskiego brały również udział w obchodach Dni Człuchowa organizowanych na terenie miasta. Wszelkie te formy aktywności dzieci, przy dużym zaangażowaniu nauczycieli i rodziców, nie tylko wpłynęły pozytywnie na rozwój dzieci, ale miały również pozytywny wpływ na promocję naszej placówki w środowisku lokalnym.

15.4. Wsparcie finansowe związane z edukacją

15.4.1. Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych

Człuchowscy pracodawcy, którzy zawarli umowę o pracę z młodocianymi pracownikami w celu przygotowania zawodowego, po zakończeniu nauki zawodu lub przyuczeniu do wykonywania określonej pracy i zdaniu przez młodocianego egzaminu, mogą otrzymać pomoc w formie dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników. Środki te samorząd pozyskuje z Funduszu Pracy, a następnie przekazuje je pracodawcom. W 2023 r. środki te otrzymało **14** pracodawców na kwotę **136 943,77 zł**. Pracodawcy najczęściej kształcili w zawodach: sprzedawca, fryzjer, mechanik, stolarz i kucharz.

15.4.2. Dowóz uczniów do szkół

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo oświatowe droga dziecka do szkoły nie powinna przekraczać 3 km – w przypadku uczniów klas I–IV szkół podstawowych oraz 4 km w przypadku uczniów klas V–VIII. Ponadto gmina musi zapewnić: dojazd do najbliższej szkoły podstawowej oraz ponadpodstawowej dla dzieci niepełnosprawnych albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna na podstawie umowy między burmistrzem a rodzicami. Na rok szkolny 2022/2023 oraz 2023/2024 roku burmistrz zawarł jedną umowę na dowóz dwójki niepełnosprawnych uczniów (bracia) do Zespołu Szkół Specjalnych oraz drugą na dowóz niepełnosprawnego ucznia do Ośrodka Szkolno–Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niestyszącej w Bydgoszcy. Na ten cel w 2023 r. ze wydatkowano kwotę **27 989,64 zł.**

15.4.3. Nagrody dla uczniów

Cyklicznie od 2019 r. w Gminie Miejskiej Człuchów realizowany jest Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży. Są nim objęci uczniowie klas IV–VIII, uczęszczający do Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Program ten przewiduje nagradzanie uczniów zdolnych i aktywnych społecznie. Oceniana jest nie tylko średnia ocen, ale także udział w konkursach przedmiotowych, interdyscyplinarnych, zawodach sportowych oraz aktywna działalność na rzecz społeczności szkolnej. Na koniec roku szkolnego 2022/2023 Burmistrz przyznał **18** nagród finansowych na łączną kwotę **10 950,00 zł.** Najwyższa nagroda to 1 000,00 zł, najniższa 400,00 zł. Nagrody te są wręczane zna zakończenie roku szkolnego.

16. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Działalność kulturalna Gminy Miejskiej Człuchów kształtowana jest przede wszystkim przez podległe miastu instytucje kultury: Miejski Dom Kultury, Miejską Bibliotekę Publiczną oraz Muzeum Regionalne we współpracy z szeroko pojętym środowiskiem kulturalnym, złożonym m.in. z organizacji pozarządowych i instytucji publicznych.

16.1. Działalność Miejskiego Domu Kultury w 2023 r.

Działalność merytoryczna Miejskiego Domu Kultury skupiała się w pracowniach merytorycznych: teatralnej, modelarskiej, muzycznej, plastycznej, tanecznej, gier i zabaw oraz haftu kaszubskiego. Były one prowadzone przez niżej wymienionych pracowników:

- pracownia teatralna – instr. Adam Gawroński,
- pracownia modelarska – instr. Robert Wielandt,

- pracownia muzyczna:
  - instr. Klaudia Kaczyńska,
  - instr. Magdalena Czurejno
  - instr. Miłosz Gawroński,
  - instr. Andrzej Zieliński,
- pracownia plastyczna – instr. Joanna Bondarenko,
- pracownia taneczna – Marzena Jodłowska–Przyszlak,
- pracownia gier i zabaw – instr. Elżbieta Gawrońska,
- pracownia haftu kaszubskiego – instr. Józefa Sitarz.

16.1.1. Działalność pracowni merytorycznych

Pracownia **muzyczna** prowadzi zajęcia wokalne z podziałem na grupy wiekowe oraz zajęcia indywidualne. Uczestnicy występowali podczas imprez organizowanych przez MDK, m.in.: Majówka Człuchowska, XIX Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej, IX Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej, Piknik integracyjny, Dzień Dziecka z koleją, Dni Człuchowa, Mikołajki Miejskie, Spotkanie z kolędą.

Pracownia **plastyczna** pracuje w dwóch grupach wiekowych:

- grupa młodsza 7–11 lat liczy 12 osób,
- grupa starsza od 12 lat – 10 osób.

Grupa młodsza pracuje przy użyciu różnych materiałów plastycznych, jak np.: farby plakatowe, akwarelowe, akrylowe, kredki, ołówki, pastele, mazaki, węgiel. W ciągu roku realizowała poniższą tematykę:

- Rysunek studyjny – but,
- Zakładka do książki – technika mieszana,
- Kartka na Święta Bożego Narodzenia,
- Łąka – akwarela,
- Czarno–biały kolaż,
- Kula – cieniowanie,
- Martwa natura “Wazon” – kompozycja centralna, proporcje, światłocien,
- Pejzaż zimowy – malarstwo.

Tematyka realizowana przez grupę starszą przedstawiała się następująco:

- Rysunek studyjny,
- Martwa natura – duży format, światłocien,

- Zakładka do książki,
- Kula – cieniowanie Malarstwa – podobrazie format 50/60, farby akrylowe,
- Kartka na Święta Bożego Narodzenia,
- „Spalam się” kolaż – duży format.

Zajęcia w tej grupie pozwalają na:

- stymulowanie i rozwijanie wrażliwości wzrokowej,
- rozwijanie spostrzegawczości i kształtowania umiejętności świadomej obserwacji zjawisk i ludzi,
- rozwijanie umiejętności odkrywania, formułowania problemów,
- rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi,
- stymulowanie wyobraźni,
- kształtowanie podstawowych operacji umysłowych czyli syntezy, analizy, uogólnienia,
- pogłębianie wiedzy o zjawiskach, ludziach i rzeczach.

Pracownia **modelarska** w ciągu roku realizowała podczas zajęć następujące zagadnienia:

- styczeń – budowa prostych modeli zwierząt – kartkowce papier,
- luty – budowa prostych modeli zwierząt – kartkowce papier,
- marzec – budowa modeli papierowych – figurki – kartonowce papier,
- kwiecień – budowa modeli pojazdów – kartonowce papier,
- maj – budowanie modeli kwiatów – kartonowce papier,
- czerwiec – budowa modeli budynków – kartonowce papier,
- lipiec – budowanie patyczaków z rolek od papieru,
- sierpień – budowanie pająków z papieru,
- wrzesień – budowanie modeli zwierząt – kartonowce papier,
- październik – budowanie modeli zwierząt – kartonowce papier,
- listopad – budowanie modeli zwierząt – kartonowce papier,
- grudzień – budowanie modeli zwierząt – kartonowce papier.

W ramach pracowni **teatralnej** funkcjonuje kilka amatorskich grup teatralnych: scena dziecięca, scena młodzieżowa i scena dorosłych. Podstawowym celem pracowni jest realizacja zajęć warsztatowych zmierzająca do wypracowania metod gry aktorskiej wykorzystywanych w sztukach teatralnych. Aktorzy – amatorzy uczą się poprawnej wymowy, wykonują ćwiczenia z emisji głosu, pracują nad tekstem, realizują scenki warsztatowe. Teatr przygotował i zaprezentował publiczności kilka premierowych przedstawień.

Głównym celem spotkań w pracowni **gier i zabaw** jest rozwijanie kreatywności w myśleniu i w działaniu: zabawy pobudzające ekspresję twórczą, ruchowo

pantomimiczną, muzyczną, plastyczną i teatralną. Repertuar obejmuje zarówno klasykę poezji polskiej, jak i współczesną literaturę dziecięcą. Inspiracją są również scenariusze sztuk dla dzieci.

Uczestniczki zajęć w pracowni **haftu regionalnego** wzięły udział w dwóch konkursach, w obu zdobyły główne nagrody:

- w 28. Ogólnopolskim Konkursie Haftu Kaszubskiego im. Edmunda Szymikowskiego w Lini – pierwsze nagrody otrzymały: Bożena Treszczyńska, Bogumiła Gregorczyk i Halina Prądyńska–Wieżel;
- w XVIII Konkursie Sztuki i Rękodziela w Słupsku – cztery główne nagrody otrzymały: Anna Czurejno, Bogumiła Gregorczyk, Zbigniewa Mysłek i Bożena Treszczyńska.

Wydarzenia realizowane przez wszystkie pracownie MDK, poza pracą merytoryczną w pracowniach, zawarte są w tabelarycznym, chronologicznym wykazie działań publicznych w podrozdziale 16.1.4.

16.1.2. Organizacje współpracujące z MDK

Realizacja działań MDK jest często możliwa lub prowadzona na wysokim poziomie dzięki współpracy z licznymi instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi, a często kadra i sprzęt jakim dysponuje MDK warunkuje odpowiedni poziom inicjatyw podejmowanych przez organizacje działające w mieście.

Do **organizacji pozarządowych** współpracujących z MDK należą przede wszystkim:

- Stowarzyszenie „PRO KULTURA”,
- Stowarzyszenie „Obudź w sobie potencjał”,
- Towarzystwo Kultury Teatralnej w Warszawie,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Człuchowskiej,
- Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta Koło w Człuchowie,
- Stowarzyszenie „Podaj dalej”,
- Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami,
- Stowarzyszenie Człuchowskie Forum Samorządowe,
- Stowarzyszenie Sabat Szefowych.

Do najczęściej współpracujących z MDK **instytucji publicznych** należą:

- Urząd Marszałkowski w Gdańsku,
- Urząd Miejski w Człuchowie i Rada Miejska w Człuchowie,
- Urząd Gminy Człuchów,
- Starostwo Powiatowe w Człuchowie,
- Społeczne Ognisko Muzyczne w Człuchowie,

- OSiR,
- człuchowskie instytucje kultury,
- MKRPAiPN,
- szkoły, przedszkola, placówki wychowawczo–opiekuńcze,
- ośrodki kultury w regionie,
- Powiatowa Stacja Sanitarno–Epidemiologiczna w Człuchowie,
- Teatr Lalki „Tęcza” w Słupsku,
- Teatr Miniatura w Gdańsku.

MDK współpracuje również z **mediami**, nie tylko lokalnymi, są wśród nich:

- prasa: „Gazeta Pomorska” – redakcja w Chojnicach, „Express Bydgoski”, „Dziennik Bałtycki”;
- stacje radiowe: Polskie Radio Program 3, Polskie Radio Program 1, Radio Weekend Chojnice, Radio Koszalin;
- telewizja: TVP1, TVP2, TVP 3 oddział Gdańsk.

16.1.3. Działania kulturalne, artystyczne i rozrywkowe o charakterze publicznym

Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zrealizowanych przez MDK lub we współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zorganizowanych przez MDK w 2023 r.

Data	Działanie	Miejsce	Liczba uczestników / widzów
7 stycznia	Koncert kolęd w wykonaniu Chóru EUFORIA	Sala widowiskowa	210
20 stycznia	Dzień Babci – Przedszkole SMYK	Sala widowiskowa	100
21 stycznia	Koncert Narodowej Kapeli Bandurzystów Ukrainy	Sala widowiskowa	200
29 stycznia	31. Finał WOŚP	MDK	500
2 lutego	Koncert – Daryl Strodes	Sala widowiskowa	30
4 lutego	Warsztaty taneczne – dancehall	Sala widowiskowa pracownia taneczna	40
12 lutego	Koncert zespołu Nowy Ślad	Sala widowiskowa	110
17 lutego	Koncert zespołu Cztery Pory Miłowania	Sala widowiskowa	120
25–26 lutego	Mistrzostwa wybrzeża w boksie olimpijskim – nagłośnienie i występy wokalne i taneczne	Hala sportowa ZST	
26 lutego	78. rocznica powrotu Człuchowa do Polski – koncert pn. „Muzyka dla Ciebie”	Sala widowiskowa	100

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2023

6 marca	Konkurs piosenki Bursa	Sala widowiskowa	60
8 marca	Koncert z okazji Dnia Kobiet – kwartet muzyczny Classic	Sala widowiskowa	150
10 marca	Premiera sceny młodzieżowej pracowni teatralnej MDK pt. „To nie jest takie straszne jak się wydaje” – dwa spektakle	Sala widowiskowa	280
11 marca	Warsztaty akrobatyczne i tańca współczesnego	Sala widowiskowa pracownia taneczna	50
11 marca	Stand Up – Sebastian Rejent	Sala widowiskowa	180
12 marca	Koncert Lord Bishop Rocks	Sala widowiskowa	40
15 kwietnia	Koncert metalowy SANCT VALLEY FEST	Sala widowiskowa	70
21 kwietnia	Stand Up – Adam Van Bendler – „Zło konieczne”	Sala widowiskowa	180
22 kwietnia	Koncert pt. „Obywatel Ciechowski”	Sala widowiskowa	100
30 kwietnia	Wystawa samochodów tuningowych – nagłośnienie	Rynek miejski	
1 maja	Człuchowska Majówka	Amfiteatr na plaży	200
12 maja	Koncert Trzech Tenorów	Sala widowiskowa	150
13 maja	Spektakl teatralny Kompani Teatralnej Piotra Szwedesa pt. „Pół na pół”	Sala widowiskowa	150
19 maja	Człuchowski Konkurs Recytatorski	Sala widowiskowa	70
20 – 21 maja	Udział w Ogólnopolskim Konkursie Recytatorskim w Kwidzynie	Kwidzyn	
21 maja	Udział w zawodach tanecznych w Bydgoszczy	Bydgoszcz	
26 maja	Dzień Mamy – Przedszkole SMYK	Sala widowiskowa	100
27 maja	XXIX Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej oraz IX Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej	Sala widowiskowa Rynek Miejski	300
29 i 30 maja	Koncert wiosenny PIANO – nagłośnienie	Sala widowiskowa	
31 maja	Podsumowanie UTW	MDK	120
2 czerwca	Przegląd Twórczości Przedszkolnej DEBIUTEK	Sala widowiskowa	150
3 czerwca	Dzień Dziecka z Koleją	Teren przy dworcu	500
4 czerwca	Udział pracowni tanecznej w zawodach	Koszalin	
13 czerwca	Koncert PIANO	Sala widowiskowa	150
15 czerwca	Udział pracowni haftu kaszubskiego w konkursie w Linii	Linia	
18 czerwca	Koncert Studia Piosenki pt. „Wieczór z piosenkami Starszych Panów – Jeremiego Przybory i Jerzego Wasowskiego”	Sala widowiskowa	100
20 czerwca	Premiera sceny dziecięcej pracowni teatralnej pt. „Karmelek”	Sala widowiskowa	180
21 czerwca	Przedstawienie sceny dziecięcej pracowni teatralnej pt. „Karmelek”	Sala widowiskowa	180

**DZIAŁALNOŚĆ
KULTURALNA**

22 czerwca	Zakończenie sezonu tanecznego – pracownia taneczna	Sala widowiskowa	230
23 czerwca	Dni Człuchowa – koncert Grzegorza Hyżego	Stadion OSiR	1800
24 czerwca	Yoga Day	Polana Rodzinna w Lasku Luizy	600
25 czerwca	Koncert Chóru Euforia pt. „Polska muzyka rozrywkowa na nowo”	Sala widowiskowa	180
15 lipca	Śródkowopomorska Giełda Birofilska	Sala widowiskowa	200
22 lipca	Piknik Rodzinny – koncert Aktorów Scen Muzycznych	Amfiteatr na plaży OSiR	300
23 lipca	Pokaz podsumowujący wakacyjny warsztat teatralny pt. „Shirley Valentine”	Sala widowiskowa	40
27–29 lipca	19. Polish Boogie Festival	Kompleks CANPOL oraz Polana Rodzinna w Lasku Luizy	5000
31 lipca – 04 sierpnia	Warsztaty tańca teatralnego	Pracownia taneczna	20
19 sierpnia	CZW Rap Night	Stadion OSiR	900
10 września	Spektakl teatralny pt. „Beton” – Teatr Miniatura z Gdańska	Sala widowiskowa	120
15 września	„Dziki Ballady Adama M.” – Joanna Szczepkowska	Sala widowiskowa	140
16 września	Benefis Polskich Mistrzów Świata w boksie zawodowym – nagłościenie	Hala sportowa	
16 września	II Pomorski Konkurs Piosenki Żeglarskiej – nagłościenie	Yacht Club	200
27 października	Koncert musicalowy z okazji Dnia Seniora	Sala widowiskowa	140
21 października	Dni Kultury Francuskiej oraz Konkurs Piosenki Francuskiej	Sala widowiskowa	180
4 listopada	Koncert pt. „Złota polska jesień”	Sala widowiskowa	50
8 listopada	Konferencja Leśników	MDK	
12 listopada	Koncert Niepodległościowy Chóru EUFORIA	Sala widowiskowa	250
22 listopada	Jubileusz Towarzystwa Miłośników Ziemi Człuchowskiej	Sala widowiskowa	100
25 listopada	25–lecie Stowarzyszenia KROKUS	Sala widowiskowa	140
25 listopada	Nocowanko w MDK – noc Andrzejkowa	MDK	50
26 listopada	Koncert Darek MALEO Malejonek	Sala widowiskowa	120
3 grudnia	Mikołajki Miejskie	Rynek Miejski	500
15 grudnia	Jubileusz 50–lecia pracowni haftu kaszubskiego	Muzeum Regionalne	100
17 grudnia	Spotkanie z kolędą	Sala widowiskowa	200

Źródło: sprawozdanie z działalności MDK w Człuchowie w 2023 r.

16.2. Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2023 r.

16.2.1. Czytelnicy, użytkownicy i księgozbiór biblioteki

W 2023 r. Miejska Biblioteka Publiczna zarejestrowała w wypożyczalniach **2 318** czytelników (w tym 208 w Filii nr 1). W MBP największą grupę czytelników, niezmiennie od kilku lat, stanowią dzieci w wieku 6–12 lat (519 osób) oraz osoby powyżej 60. r.ż. (421 osób). W filii najwięcej czytelników jest w przedziale wiekowym 25–44 lata (61 osób) oraz powyżej 60. roku życia (27 osób).

Tabela 27. Struktura czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Człuchowie wg wieku.

Przedział wiekowy	MBP	Filia nr 1
do lat 5	115	9
6–12 lat	519	24
13–15 lat	283	15
16–19 lat	193	9
20–24 lata	67	7
25–44 lata	256	61
45–60 lat	256	25
powyżej 60. roku życia	421	58
suma	2 110	208

Źródło: sprawozdanie MBP w Człuchowie za rok 2023.

Wypożyczenia książek ogółem to **38 256** woluminów (w tym filia – 5 567 woluminów). Łącznie w 2023 r. w bibliotece zarejestrowano **23 653** odwiedziny podczas spotkań autorskich, wystaw, szkoleń, lekcji bibliotecznych, warsztatów, teatrzyków itp., udzielono **2 024** informacje. Na miejscu zostało udostępnionych **1 709** książek, **1 132** czasopisma (w tym w filii – 82). Za pośrednictwem MBP z bibliotecznej platformy internetowej Legimi w ramach pomorskiego konsorcjum bibliotek w ciągu roku zanotowano **222** logowań na platformie, co zaowocowało pobraniem **1 428** książek.

Tabela 28. Wypożyczenia książek w 2023 r.

Rodzaj literatury	MBP	Filia nr 1
Literatura piękna dla dorosłych	21 200	4 139
Literatura piękna dla dzieci	8 332	1 005
Literatura popularno–naukowa (w tym literatura regionalna)	3 159	423
Kody Legimi (e–booki, audiobooki)	20	0

Źródło: sprawozdanie MBP w Człuchowie za rok 2023.

Stan księgozbioru na 31 grudnia 2023 r. wyniósł **65 965** książek (MBP – 58 324, filia – 7 641). Biblioteka posiada w swoich zbiorach **20** oprawionych czasopism. W 2023 r. biblioteka udostępniała miesięcznie 20 darmowych kodów do platformy Legimi w ramach Pomorskiego Konsorcjum Bibliotek, dysponuje również jednym terminalem do darmowej wypożyczalni Academica, a w Czytelnii Internetowej można skorzystać z cyfrowych zbiorów Biblioteki Narodowej. Biblioteka prenumerowała 17 tytułów czasopism, (w tym 1 tytuł w filii). Na ubytek w 2023 r. przekazano **3 407** woluminów (książki zacytane, zniszczone, zdezaktualizowane).

Tabela 29. Zmiany stanu księgozbioru Miejskiej Biblioteki Publicznej w ciągu 2023 r.

	Suma		Kupno		Dary		Kupno z dotacji MKiDN	
	Ilość książek [egz.]	Wartość [zł]	Ilość książek [egz.]	Wartość [zł]	Ilość książek [egz.]	Wartość [zł]	Ilość książek [egz.]	Wartość [zł]
MBP	1 773	45 835,63	992	28 450,00	262	2 196,01	519	15 189,62
Filia	562	11 137,46	300	6 550,08	126	931,00	136	3 656,38
Ogółem	2 335	56 973,09	1 292	35 000,08	388	3 127,01	655	18 846,00

Źródło: sprawozdanie MBP w Człuchowie za rok 2023.

16.2.2. Działalność popularyzatorska i kulturalna skierowana do czytelników i użytkowników

W ramach własnej działalności kulturalnej biblioteka zorganizowała szereg wydarzeń i akcji skierowanych do swoich czytelników i użytkowników, są to m.in.:

1) dla dorosłych:

- spotkania autorskie – **7** (Przemek Pawelec, Marek Brunka, Piotr Strzeżysz, Agnieszka Pietrzyk, Dominika Caddick, Lewszek Sawicki, Tomasz Słomczyński) – udział **198** osób,
- wernisaże i wystawy – **12** (m.in. Renata Ambrożkiewicz–Sulik, Stanisława Sierant, Mirosław Meger, Paweł Kędzierski, Wiesława Kurowska, Bernadeta Pewniak, Ewa Gruzewska, Janina Andrzejewska) – udział **404** osoby,
- warsztaty – **19** w których wzięło udział **338** osób (neurobik, rękodzielnicze, kulinarne, e-booki),
- kursy komputerowe – **22** zajęcia – udział wzięło **135** osób,
- rajd pieszy „Śladami człuchowskich pomników i cmentarzy” – **30** osób,
- spotkanie „Człuchowanie w dziejach miasta Człuchowa” – **75** osób,
- kiermasze świąteczne – **2** wzięło udział **95** osób,
- koncerty – **2** – wzięło udział **96** osób (Anna Maria Adamiak, Ad Hock Band),
- spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki – **8**, wzięły udział **45** osób,
- konkursy – **2**:

- fotograficzny „Pochwal się swoim pupilem” – na konkurs wpłynęło **85** zdjęć
  - I miejsce – Daniela Żak
  - II miejsce – Żaneta Kolter
  - III miejsce – Katarzyna Kilkiewicz
- recytatorski – „Nic dwa razy się nie zdarza” adresowany był do młodzieży licealnej:
  - I miejsce Klaudia Wróblewska
  - II miejsce Blanka Prondzinska
  - III miejsce Ewelina Wegner

2) dla dzieci:

- ferie zimowe w bibliotece – (16–27.01.) – uczestniczyło **268** dzieci,
- spotkania autorskie – **3** (Łukasz Wierzbicki, Adam Satro i Anna Koprowska–Głowacka, Anna Czerwińska–Rydel) – **188 osób**,
- warsztaty **24** spotkania, w których wzięło udział **743 osoby**,
- lekcje biblioteczne – **29**, udział wzięło **400 osób**,
- spotkania dla przedszkolaków (animacje, teatryki, pogadanki, głośne czytanie bajek) – **102 spotkań**, w których udział wzięło **1817 osób**.

Część działań realizowanych przez bibliotekę doszła do skutku dzięki dobrej współpracy z organizacjami i instytucjami, są to np.:

- jst z Człuchowa i okolicznych gmin,
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku – szkolenia dla bibliotekarzy, wizyty studyjne, pomoc instruktażowa, spotkanie autorskie,
- biblioteki publiczne, szkolne i pedagogiczne z powiatu człuchowskiego – szkolenia, spotkania, współorganizacja życia kulturalnego mieszkańców, promocja czytelnictwa w regionie,
- MDK – partnerstwo w projekcie „Bibliotekę mam po drodze – wchodzę”, współorganizacja kosmicznego pikniku z książką,
- Muzeum Regionalne w Człuchowie – szkolenia,
- lokalni artyści i rękodzielnicy, pisarze i poeci, muzycy,
- Pomorski Oddział Stowarzyszenia Marynistów Polskich w Ustce – organizacja wystaw i warsztatów,
- SP nr 1 – partnerstwo w projekcie „Bibliotekę mam po drodze – wchodzę”, warsztaty, spotkania,
- ZSS – warsztaty, Narodowe Czytanie,
- LO – partnerstwo w projekcie „Bibliotekę mam po drodze – wchodzę”, Narodowe Czytanie, udział młodzieży w cyklu warsztatów organizowanych

w ramach programu BLISKO, konkurs recytatorski „Nic dwa razy się nie zdarza”,

- ZSA – Narodowe Czytanie, warsztaty kulinarne z Marzeną Żurek,
- Zespół Szkół Społecznych STO – konkurs recytatorski „Nic dwa razy się nie zdarza”,
- Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy – konkurs pięknego czytania,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Debrznie – warsztaty wielkanocne, Narodowe Czytanie, warsztaty – „Świąteczne lampiony”,
- Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie – partnerstwo w projekcie „Bibliotekę mam po drodze – wchodzę”, udział w warsztatach, spotkaniach,
- przedszkola, żłobki niepubliczne – głośne czytanie, teatryki, animacje,
- ŚDS – spotkania w bibliotece (gry planszowe, warsztaty plastyczne),
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Człuchowskiej – partnerstwo w projekcie „Bibliotekę mam po drodze – wchodzę”, współorganizacja spotkań historycznych oraz rajdu pieszego,
- kluby seniora przy Centrum Rodzin w Człuchowie – Narodowe Czytanie, warsztaty neurobiku,
- Klub Seniora „Sympatycy” – spotkanie z Małgorzata Kreft, neurobik,
- Powiatowa Stacja Sanitarno–Epidemiologiczna w Człuchowie – konkurs powiatowy dla młodzieży o uzależnieniach, współorganizacja wystawy grzybów i pogadank dla dzieci, pogadanka profilaktyczna dla kobiet dotycząca raka piersi,
- Komenda Powiatowa Policji – pogadanka podczas ferii zimowych,
- Człuchowskie Stowarzyszenie Honorowych dawców Krwi – pogadanka podczas ferii zimowych,
- Nadleśnictwo Człuchów – pogadanka podczas ferii zimowych,
- Dzienny Odział Psychiatryczny – kiermasz kartek świątecznych,
- Klub Abstynenta „Krokus” – współorganizacja pikniku z okazji Dnia Dziecka, pomoc przy organizacji kosmicznego pikniku z książką i rajdu pieszego.

MBP pełni w coraz większym stopniu funkcję „trzeciego miejsca” – miejsca spotkań – przyjaznego, otwartego dla wszystkich, łączącego w sobie zalety przestrzeni prywatnej i publicznej. Biblioteka jest miejscem wspierającym, bezpiecznym i przyjaznym. Ścieżka rozwoju zakłada budowanie szerokiej oferty kulturalnej w oparciu o potrzeby mieszkańców i naszych czytelników przy zaangażowaniu partnerów lokalnych. Człuchowska biblioteka w okresie od sierpnia do października 2023 r. przeprowadziła diagnozę potrzeb lokalnej społeczności co pozwoliło poznać oczekiwania mieszkańców Człuchowa dotyczące działalności biblioteki, jej funkcjonowania i podejmowanych działań. Wyniki badań pozwoliły zidentyfikować najważniejsze kierunki rozwoju i doskonalenia

instytucji kultury. Biblioteka ma być docelowo miejscem integracji, konsumpcji nowych technologii, miejscem rozwijania pasji i różnych zainteresowań, a przede wszystkim przestrzenią na oddolne inicjatywy. MBP ma aspiracje, by biblioteka kojarzyła się jako miejsce przyjazne, w którym można przyjemnie spędzić czas, w kameralnym gronie spotkać się ze znajomymi przy filiżance kawy, posłuchać muzyki, bądź uczestniczyć w klubach dyskusyjnych. Ważne jest również pielęgnowanie tradycji i popularyzacja wiedzy o regionie, a także upowszechnianie wiedzy o naszych przodkach i miejscach ważnych dla miasta. Dalszy rozwój biblioteki ukierunkowany będzie na budowanie i wzmacnianie relacji z obecnymi i nowymi partnerami, ważne jest otwarcie na nowe grupy odbiorców, w szczególności na młodzież i osoby dorosłe (aktywne zawodowo) oraz dążenie do większego zaangażowania społeczności lokalnej w życie biblioteki.

MBP prowadzi liczne akcje społeczne propagujące czytelnictwo, literaturę, obcowanie z książką, integrację lokalnego środowiska, są to np.:

- Tydzień bibliotek – spotkanie autorskie dla dzieci z Łukaszem Wierzbickim, lekcja biblioteczna „Smok opowiada o książkach” dla klasy I ZSS, zajęcia dla przedszkolaków – Przedszkole Miejskie i „Piano”, wizyta z teatrykiem w żłobku Delfinek. Nie brakowało również atrakcji dla młodzieży i osób dorosłych – spotkanie z podróżnikiem Piotrem Strzeżyszem, spotkanie autorskie z Agnieszką Pietrzyk,
- Rodzinny Dzień Dziecka przy Filii nr 1 na Os. Młodych pod patronatem Burmistrza Miasta, piknik organizowany jest we współpracy ze Stowarzyszeniem Klub Abstynenta Krokus oraz radnymi – Henrykiem Krusińskim i Markiem Marcinowskim. W samych warsztatach wzięło udział **120 osób**,
- Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba – makramowe breloki, malowanie kamieni, bookcrossing, gra „Człuchów – zagraj, by pokochać” – **111 osób**,
- Kosmiczny piknik z książką – wydarzenie w plenerze (Polana Rodzinna), w ramach tego działania odbyło się spotkanie z pisarką literatury dziecięcej Anną Czerwińską-Rydel, można było skorzystać z seansów w mobilnym planetarium, najmłodszy odkrywcy wzięli udział w warsztatach plastycznych, gdzie tworzyli makietę Układu Słonecznego i robili kosmiczny pył w słoiku, starsi mogli wziąć udział w quizie o Mikołaju Koperniku – **200 osób**,
- Narodowe Czytanie – lekturą tegorocznej akcji była powieść „Nad Niemnem”, czytanie fragmentów książki uświetnił występ Małgorzaty Chołuj i Tadeusza Grubińskiego, w wydarzeniu wzięła udział młodzież: LO, ZSA, ZSS, Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego z Debrzna, Klub Seniora przy Centrum Rodzin w Człuchowie, mieszkańcy – łącznie **64 osoby**,
- Noc Bibliotek pod hasłem „Absurd nie czytać” – warsztaty dla dzieci „Na ludowo” – udział **42 osób**, warsztaty dla dorosłych – „Sznurkowe plecionki” – **13 osób**,

- Akcja „Książka pod choinkę” – **55 paczek** trafiło do osób starszych, samotnych i chorych.

Procytelnicze działania edukacyjno–animacyjne kierowane były do konkretnych grup wiekowych. Dla **seniorów** zorganizowano:

- neurobik – trening pamięci i koncentracji dla seniorów, pierwsze spotkanie we współpracy z Towarzystwem Miłośników Ziemi Człuchowskiej odbyło się 7 września. Warsztaty poprowadziła Aleksandra Kopczyńska. Osoby starsze poznały ćwiczenia pamięciowe, skojarzeniowe a także ruchowe, które stymulują pracę mózgu i zapobiegają rutynie. Kolejne spotkania prowadziły bibliotekarki z człuchowskiej biblioteki. Grupa spotykała się w każdą środę, przez kolejnych 7 tygodni.
- e-czytanie dla seniorów to kolejne działanie w ramach cyklu spotkań dla osób starszych pod hasłem „Książka na receptę”. Dnia 15 września pod okiem Romana Wojciechowskiego grupa seniorów odkrywała tajniki czytników e-booków. Głównym celem spotkania było podniesienie kompetencji cyfrowych osób starszych, seniorzy uczyli się obsługi tych urządzeń oraz poruszania się po platformie Legimi.
- warsztaty kulinarne dla seniorów (16.10.) – odbyło się spotkanie z dietetyczką autorką m.in. książki „Dieta dorosłego człowieka” – Marzeną Żurek. Wstępem do warsztatów kulinarnych była prezentacja oraz pogadanka o zdrowym odżywianiu. Dyskutowali o tym, jak zmienić nawyki żywieniowe i zadbać o swoją odporność.

Do **młodzieży** skierowano następujące inicjatywy:

- podcasty od P do Y (02.10.) – warsztaty o podcastach rozpoczęły cykl zajęć dla młodzieży pod hasłem „Książka jest cool”, młodzież dowiedziała się, czym są podcasty, jakie dają możliwości, jak stworzyć swój podcast od pomysłu, przez nagranie, po publikację i promocję. Przewodniczką w tym temacie była Marta Kostecka. Warsztaty te są wstępem do podjęcia działań w kolejnym roku, gdzie młodzież będzie nagrywać podcasty o Ziemi Człuchowskiej.
- warsztat z wykorzystania narzędzi opartych na sztucznej inteligencji (26 października)-młodzież poznała historię rozwoju sztucznej inteligencji oraz szereg przydatnych narzędzi. Uczestnicy mieli okazję nauczyć się tworzyć skuteczne komendy w ChatGPT oraz poznać narzędzia do tworzenia grafik i muzyki.
- pokój zagadek (27.10) -uczestnicy mieli okazję zapoznać się z fascynującym światem projektowania escape roomów. Najważniejszym elementem warsztatu było tworzenie scenariuszy pokojów zagadek. Uczestnicy pracowali w grupach, gdzie wymyślali bohaterów graczy, opracowywali fabułę oraz tworzyli sekwencje zagadek.

Dla **dzieci** zorganizowano:

- Kosmiczny piknik z książką – 10 sierpnia przy współpracy z MDK i Przedszkolem Miejskim im. Jacka i Agatki w Człuchowie odbył się piknik na Polanie Rodzinnej gdzie tematem wiodącym był kosmos. Celem tego działania było popularyzowanie i inspirowanie kultury literackiej oraz czytelnictwa i promowanie literatury popularno-naukowej dla dzieci. Działanie skierowane było do wszystkich mieszkańców Człuchowa i okolic. W ramach tego zadania odbyło się spotkanie z autorką literatury dziecięcej Anną Czerwińską-Rydel. Każdy miał możliwość skorzystania z edukacyjnych seansów w mobilnym planetarium. Zarówno dzieci jak i osoby dorosłe wzięły udział w quizie o Mikołaju Koperniku. Dzięki współpracy z Urzędem Miasta w Człuchowie przygotowaliśmy drobne upominki. Fani kosmosu wzięli udział w przygotowaniu przestrzennej makiety Układu Słonecznego, młodszy odkrywali kosmiczny pył w słoiku. Wydarzeniu towarzyszyła akcja bookcrossingu, można było wypełnić również ankietę dotyczącą potrzeb lokalnej społeczności.
- warsztaty książki tunelowej dla dzieci (20.09.) poprowadziła Paulina Stolecka, udział wzięli uczniowie klasy IV SP nr 1 w Człuchowie. Wprowadzeniem do warsztatów była baśń pt. „Wdzięczne krasnoludki” ze zbioru Marii Niklewiczowej „Bajarka opowiada. Zbiór baśni całego świata”. Dzieci pracowały w grupach, były bardzo kreatywne i zaangażowane. Powstało 5 książek tunelowych o różnorodnej tematyce. Prace dzieci można było podziwiać na wystawie w wypożyczalni dla dzieci i w bibliotece szkolnej.
- Porozmawiajmy o emocjach – cykl spotkań dla dzieci w wieku od 6-12 lat, które realizowaliśmy przy współpracy ze szkołą podstawową i przedszkolem. W ramach tego działania odbyły się warsztaty z psycholożką i instruktorką tańca Bożeną Czerwińską. Dzieci uczestniczyły w czterech spotkaniach. Głównym celem zajęć było wspieranie rozwoju emocjonalnego i społecznego dzieci oraz rozwijanie inteligencji emocjonalnej. Dodatkowo zabawy ruchowe pozwoliły na wyrażanie i wyładowywanie emocji. Natomiast warsztaty pod hasłem "Piosenki pozytywne", które poprowadził Tomasz Klaman skierowane były do dzieci w wieku 6-8 lat. Zabawy z muzyką pozwoliły dzieciom przełamać nieśmiałość, dodały otuchy i dużo pozytywnej energii. Dzieci wspólnie powtarzały słowa piosenek i włączały się w zabawy przy akompaniamencie gitary.

16.2.3. Projekty realizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną

MBP otrzymała dotację w wysokości 105 800 zł na realizację dwuletnich działań w ramach konkursu BLISKO będącego częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021–2025. Organizatorem konkursu było Narodowe Centrum Kultury. Projekt pn. „Bibliotekę mam po drodze – wchodzę” zakłada stworzenie w człuchowskiej bibliotece przestrzeni dla społeczności lokalnej na oddolne inicjatywy.

Uwzględniając potrzeby i oczekiwania mieszkańców biblioteka ma być miejscem łączącym pokolenia, przyjaznym ośrodkiem do nauki, rozwijania zainteresowań i różnych form aktywności. W pierwszym roku realizacji projektu (lipiec-listopad 2023) dofinansowanie działań wyniosło 53 800 zł, a wkład własny – 6 000 zł. W ramach tych działań podnoszono kompetencje bibliotekarzy poprzez udział w szkoleniach i wizycie studyjnej oraz budowano i wzmacniano partnerstwo z placówkami edukacyjnymi i organizacjami społecznymi.

Z MKiDN bibliotece udało się pozyskać dotację na zakup nowości wydawniczych – kwotę 18 846,00 zł, za którą zakupiliśmy 655 woluminów.

Kolejny raz MPB zakwalifikowała się do ogólnopolskiego projektu „Mała Książka – Wielki Człowiek”, w ramach którego biblioteka otrzyma wyprawki czytelnicze dla dzieci. Projekt dla dzieci w wieku przedszkolnym realizowany jest w ramach ogólnopolskiej kampanii we współpracy z bibliotekami publicznymi. Akcja ma zachęcić rodziców do odwiedzania bibliotek i codziennego czytania z dzieckiem.

16.3. Działalność Muzeum Regionalnego w 2023 r.

16.3.1. Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów

W 2023 r. zbiory Muzeum Regionalnego powiększyły się przede wszystkim o zabytki o charakterze militarnym oraz obiekty kartograficzne. Wśród pozyskanych do zbiorów muzeum obiektów znalazły się m.in.:

- kusza o naciągu korbowym, Europa Zachodnia, XVII/ XVIII w.,
- karabinek skałkowy, morski, typu tromblon, Anglia, XVIII w.,
- rapier, Niemcy, Solingen, II poł. XVI w.,
- pistolet skałkowy, francuski, oficerski, wz. 1763/66.

Do 31 grudnia 2023 r. opracowano blisko 20 kart katalogu naukowego muzealiów w dziale artystyczno–historycznym. Do działu biblioteczno–dokumentacyjnego, do części kartograficznej, zakupiono **40 map** na kwotę **70 860,00 zł** (m.in. Mapa Polski, Pomorza i Litwy z 1788 r., wyd. F. A. Schrämbl, Wiedeń; Mapa Prus Królewskich i Książęcych, oprac. D. Funck, Norymberga, ok. 1696 r., Mapa pocztowa z okresu wojen napoleońskich Księstwo Warszawskie i zabór pruski, wyd. Tranquillo Mollo, Wiedeń 1810 r.; Mapa Prus Królewskich i Książęcych, wyd. Giacomo Rossi, Rzym, 1689).

16.3.2. Działalność wystawiennicza

W 2023 r. w Muzeum Regionalnym eksponowane były niezmiennie następujące wystawy **stałe**:

- „Badania archeologiczne na człuchowskim wzgórzu zamkowym”,

- „Kultura materialna Ziemi Człuchowskiej”, „Obróbka Inu”, „Współczesny haft ludowy i rzeźba z regionu”,
- „Sztuka i rzemiosło artystyczne XV–XX w.”,
- „Pradzieje ziemi człuchowskiej”,
- „Z dziejów miasta i regionu”.

W roku 2023 na stałych ekspozycjach Muzeum Regionalnego w Człuchowie prezentowane były również muzealia wypożyczone z:

- Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku,
- Muzeum Ziemi Złotowskiej w Złotowie,
- Muzeum w Koszalinie,
- Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie.

W 2023 r. zaprezentowano następujące wystawy **czasowe**:

- **„Człuchowska warownia oczami uczniów Zespołu Szkolno–Przedszkolnego w Wierchowiu Dworcu”**, na której było prezentowane około 30 prac uczniów klas VI–VIII (18 marca – 30 czerwca 2022 r.)
- **„Kątem oka”** (6 marca – 5 maja 2023 r.) – wystawa składała się z kilkunastu interaktywnych stanowisk, które przez zabawę uczą. Ekspozycja stworzona przez firmę Logic Gate skupiała się na tematyce z dziedziny optyki, natury światła, neurologii człowieka. Na wystawie zobaczyć można było m.in. kalejdoskop XXL, wielki kran, studnię nieskończoności czy stanowisko z wymazywaniem twarzy.
- **„Nabytki kartograficzne Muzeum Regionalnego w Człuchowie w latach 2020–2022”** (31 marca – 11 czerwca 2023 r.) – wystawa prezentowała 35 zabytków kartograficznych, które trafiły do zbiorów muzeum w ostatnich trzech latach. Są one różnorodne pod względem chronologicznym, tematycznym, jak i terytorialnym. Wszystkie łączy fakt umieszczenia na nich Człuchowa. Mapy pochodzą z szerokiego przedziału czasowego, od XVI w. do lat czterdziestych XX w. Najstarsze z nich to drzeworytowe mapy tekstowe. Większość jednak map pochodzi z okresu nowożytnego. Główną pozycję zajmują mapy atlasowe, wśród których najbogaciej są reprezentowane mapy Prus Królewskich i Książęcych, oraz Pomorza Zachodniego. Pewną część map atlasowych nowożytnych stanowią mapy ukazujące całość ziem polskich, zarówno przed rozbiorami, jak i tuż po rozbiorach. Bardzo ciekawą jest mapa przedstawiająca Rzeczpospolitą Obojga Narodów z czasów saskich.
- **Janusz Zigmanski MALARSTWO** (12 maja – 11 lipca 2023 r.) – wystawa prezentowała 50 prac, co nawiązywało do 50. urodzin artysty. Prace powstawały w latach 2017–2023. Na wystawie można było zobaczyć m.in. cykl prac Siedem grzechów głównych oraz Dekalog/materia ducha. Wystawę dopełniają portrety

wykonane w technice olejnej na płótnie. Kompozycje abstrakcyjne realizowane były przy użyciu własnych technik z wykorzystaniem różnych materiałów malarskich, w celu uzyskania niekonwencjonalnych struktur.

Janusz Zigmanski – urodził się w 1973 r. w Człuchowie. Absolwent Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Koszalinie. Studiował na Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusz Gepperta we Wrocławiu na Wydziale Malarstwa i Rzeźby. Malarstwem zajmuje się od 1987 r., uczestniczył w wielu wystawach indywidualnych, jak i zbiorowych zarówno w Polsce jak i za granicą. Uczestnik Międzynarodowych Plenerów Malarskich w Osiekach organizowanych przez ZPAP Okręg Koszalin–Słupsk.

- **„Broń biała Wojska Polskiego 1914–1945 ze zbiorów pilskich kolekcjonerów”** (23 czerwca – 22 października 2023 r.) – wystawa prezentowała obiekty z trzech pilskich prywatnych kolekcji oraz z Muzeum Okręgowego w Pile. Na wystawie można było zobaczyć broń białą, która znajdowała się na uzbrojeniu polskich jednostek w latach 1914–1945.
- **Marcin Sauter FOTOGRAFIA** (7 lipca – 17 września 2023 r.) – wystawa powstała ze zdjęć wykonanych w latach 2006–21, w Polsce i wielu krajach świata. W Polsce była już prezentowana m.in. w: Warszawie, Legnicy, Bydgoszczy i Olsztynie. Ekspozycja w Muzeum Regionalnym prezentowała 50 fotografii i została zorganizowana we współpracy z Agencją Zegart.

Marcin Sauter – fotograf, reżyser, operator filmowy, mieszkaniec Bydgoszczy. Członek Związku Polskich Artystów Fotografików i Polskiej Akademii Filmowej. Studiował fotografię w PWSFTviT w Łodzi. Absolwent i wykładowca Mistrzowskiej Szkoły Reżyserii Filmowej Andrzeja Wajdy. Autor ok. 20 indywidualnych wystaw fotograficznych. Reżyser i operator ponad 20 filmów dokumentalnych, za które otrzymał ok. 40 nagród na festiwalach filmowych. W 2017 r., na 25. Międzynarodowym Festiwalu Operatorów Filmowych CAMERIMAGE, jego film „Żalanasz” zdobył główną nagrodę, wśród dzieł krótkometrażowych. W 2021 r. wszedł na ekrany jego pierwszy – jako reżysera – film fabularny „Miasto”.

- **Prezydenci Rzeczypospolitej w kolekcji Dariusza Odalanowskiego** (23 grudnia 2022 r. – 13 stycznia 2024 listopada 2023 r. – 29 lutego 2024 r.) – wystawa tematycznie jest związana z postaciami i działalnością Prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej, poczynając od Gabriela Narutowicza na Andrzeju Dudzie skończywszy. Oprócz prezydentów sprawujących swój urząd w kraju, zaznaczono także obecność tych, którzy, często jedynie w sposób symboliczny, sprawowali swój urząd na uchodźstwie w latach 1939–1989. Na wystawę składają się współczesne oraz historyczne portrety prezydentów, dokumenty, fotografie, różnego rodzaju przedmioty upamiętniające poszczególne prezydentury, a także książki i prasa, karty pocztowe, znaczki itp.

- **Złote igły** (17 grudnia 2023 r. – 29 lutego 2024 r.) – wystawa powstała z okazji 50-lecia Zespołu Haftu Kaszubskiego przy Miejskim Domu Kultury w Człuchowie. Na ekspozycji prezentowane są prace kilkunastu członkiń Zespołu Haftu Kaszubskiego, które były wielokrotnie nagradzane i wyróżniane w konkursach na współczesną sztukę ludową. Wystawa ukazuje bogactwo i różnorodność haftu kaszubskiego, ale także kunszt jego wykonania. Otwarcie wystawy towarzyszyła promocja albumu „Złote igły”, wydanego z okazji jubileuszu 50-lecia Zespołu Haftu Kaszubskiego.

16.3.3. Działalność edukacyjna, popularyzatorska i wydawnicza

W roku 2023 przeprowadzono 61 lekcji muzealnych i warsztatów, w których brało udział 1261 uczestników. W ramach działalności edukacyjnej w muzeum odbyły się:

- **Ferie w Muzeum** (16–27 stycznia 2023 r.) – w czasie ferii zimowych muzeum zaproponowało dzieciom i młodzieży zajęcia plastyczne w związku z ogłoszeniem przez Muzeum kolejnej, XIX edycji konkursu Architektura zamku w Człuchowie oraz takie zajęcia plastyczne jak: Zamek na szkle malowany; Stwórz własne puzzle. Podczas ferii zorganizowano również zajęcia tematyczne: warsztaty haftu – Z przybornika babci; Od nitki do książkowej zakładki – warsztaty tkackie;
- **Warsztaty świąteczne** (6–22 grudnia 2023 r.) – były to warsztaty piernikarskie, podczas których uczestnicy przygotowywali i zdobili pierniki dekoracyjne oraz warsztaty tworzenia tradycyjnych ozdób choinkowych i świątecznych z użyciem naturalnych materiałów takich jak: gałązki świerkowe, orzechy, szyszki itp.;
- IX edycja **konkursu „Architektura zamku w Człuchowie”** – na konkurs zgłoszono 35 prac od 34 uczestników. Nagrodzone i wyróżnione prace prezentowane są przez cały rok na kolejnych kondygnacjach przejazdu bramnego, aż do rozstrzygnięcia następnej edycji konkursu.

Działalność popularyzatorska i wydawnicza placówki opierała się przede wszystkim na realizacji następujących przedsięwzięć i wydarzeń:

- **„Noc Muzeów”** (20 maja 2023 r.) – tematem przewodnim było życie codzienne w okresie PRL. Podczas tego wydarzenia odbył się m.in. pokaz zabytkowych pojazdów okresu PRL, zaprezentowano kawiarenkę z tamtego okresu, jak również stanowisko poświęcone turystyce II połowy XX w. Można było także zwiedzić wystawę czasową „Było minęło. Życie codzienne w PRL”. Dużym zainteresowaniem cieszyła się gra muzealna „Wspomnień czar”. Podczas Nocy Muzeów bezpłatnie zostały udostępnione wystawy stałe oraz czasowe, dziedziniec zamkowy oraz wieża, tego dnia muzeum odwiedziło około 2100 osób;
- **„Zamkowy Piknik Historyczny”** (12 sierpnia 2023 r.) – nawiązywała, podobnie jak Noc Muzeów, do historii XX wieku. Podczas pikniku uczestnicy mieli okazję brać udział m.in. w pokazie uzbrojenia i wyposażenia milicji i wojska z lat 50. ubiegłego

wieku. Prezentowano także zabytkowe pojazdy, zaś dzieci świetnie bawiły się grając w piłkę retro czy w „petankę”. Podczas pikniku udostępniona była również wystawa: „Z życia osadników na ziemi człuchowskiej po 1945 r.”; podczas pikniku muzeum zwiedziło 1030 osób.

- **koncert „Ach, jak przyjemnie”** w wykonaniu Zespołu ARTE CON BRIO (19 października 2023 r.) – cieszył się ogromnym zainteresowaniem słuchaczy, w programie znalazły się największe przeboje H. Warsa, J. Petersburskiego, Z. Wodeckiego, S. Krajewskiego, W. Houston, S. Wondera, E. Presleya, zespołowi ARTE CON BRIO pod dyrekcją Mirosława Przybyła towarzyszyli wspaniali wokaliści: Adela Konop oraz Filip Czarnecki.
- **pokaz filmów Marcina Sautera** (30 listopada 2023 r.) – muzeum ponownie gościło reżysera i fotografa – Marcina Sautera, młodzież z Zespołu Szkół Społecznych STO w Człuchowie uczestniczyła wówczas w pokazie filmów dokumentalnych jego autorstwa, po pokazie mogła również porozmawiać z reżyserem i poznać tajniki jego pracy.

Ponadto w ramach działalności wydawniczej muzeum podjęło następujące inicjatywy:

- wydanie kolejnego numeru „Merkurium Człuchowskie”, jest to kwartalnik redagowany przez Klub Przyjaciół Muzeum, w kwietniu 2023 r. ukazał się Nr (110 – 113) 2023 r.,
- projektowanie przez pracowników i wydanie składanek i plakatów towarzyszących wystawom czasowym,
- współtworzenie albumu „Złote igły” wydanego z okazji 50-lecia Zespołu Haftu Kaszubskiego działającego przy MDK, opracowaniem i redakcją tego wydawnictwa zajęł się pracownik muzeum dr Marian Fryda,
- 21 kwietnia 2023 r. w muzeum odbyła się promocja książki „Legendy ziemi człuchowskiej” autorstwa Anny Koprowskiej-Głowackiej i Adama Satro.

Siedziba muzeum była również miejscem organizacji innych wydarzeń, jak np.:

- Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 5 marca 2023 r.,
- Bieg Krzyżaka – 20 sierpnia 2023 r.,
- 30 sierpnia 2023 r. – koncert charytatywny na rzecz 15-letniej Marii z Wierzchowa,
- koncert „Czas wspomnień polskich kompozytorów” – 28 października 2023 r.

17. WSPÓŁPRACA ZEWNĘTRZNA

17.1. Działalność promocyjna

Zadania promocji miasta w ramach działalności Urzędu Miejskiego wykonywane są głównie przez Referat Organizacyjny i Promocji Miasta, w którego strukturze znajduje się stanowisko ds. promocji miasta. Niezmiennie celem tych działań jest wzmocnienie wizerunku Człuchowa jako miasta atrakcyjnego turystycznie i gospodarczo. Wśród najważniejszych zadań promocji zaplanowanych do realizacji w 2023 r. znalazło się m.in.: wydanie drugiego tomu albumu „Człuchowianie...”, kalendarzy miejskich na rok 2024, biuletynów informacyjnych pt. „Prosto z Ratusza”, a także wykonanie materiałów promocyjnych, organizacja Lawendowego Jarmarku Świętego Jakuba oraz dekoracja świąteczno–noworoczna miasta.

17.1.1. Wydawnictwa własne i inne publikacje

W 2023 r. Urząd Miejski w Człuchowie był wydawcą **dwóch własnych publikacji** książkowych:

- album „Złote igły. Jubileusz 50–lecia Zespołu Haftu Kaszubskiego przy Miejskim Domu Kultury w Człuchowie”, opracowanie i redakcja Marian Fryda,
- album „Człuchowianie 1945–2020” – drugi tom albumu ze zdjęciami pochodzącymi ze zbiorów mieszkańców i organizacji, przedstawiającymi mieszkańców miasta w różnych sytuacjach.

Tabela 30. Wydawnictwa własne Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2023 r.

Lp.	Tytuł	ISBN	Okladka	Liczba stron	Nakład [egz.]	Termin wydania
1	album „Złote igły. Jubileusz 50–lecia Zespołu Haftu Kaszubskiego przy Miejskim Domu Kultury w Człuchowie”	978-83-951205-4-1		220	500	grudzień 2023 r.

2	album „Człuchowianie 1945 – 2020”	978-83- 951205-5-8		208	1000	grudzień 2023 r.
---	---	-----------------------	--	-----	------	---------------------

Źródło: dane UM.

Tradycyjnie już, **dwukrotnie** – w czerwcu i grudniu, wydane zostały 2 kolejne numery biuletynu informacyjnego pt. „Prosto z Ratusza” – nr 1 (33)/2023 i 2 (34)/2023, które w formie druku bezadresowego trafiły do gospodarstw domowych w mieście za pośrednictwem Poczty Polskiej S.A. W 2023 r. biuletyn ukazywał się w formacie A4. Obydwa numery miały po 8 stron i nakład 5600 egz.

Rysunek 13. Informatory Burmistrza i Rady Miejskiej w Człuchowie pt. „Prosto z Ratusza” wydane w 2023 r.

Źródło: dane UM.

Na przełomie roku mieszkańcy otrzymali jako druk bezadresowy również kalendarz biurkowy na rok 2024, tym razem pt. „Człuchów i okolice w malarstwie Eugeniusza Jana Kozłowskiego”, znalazły się w nim reprodukcje obrazów tego znanego, człuchowskiego artysty. Kalendarz o wymiarach 21,5 x 13 cm, składał się z 14 stron, został wydrukowany w nakładzie 5500 egz.

Rysunek 14. Kalendarz miejski biurkowy na rok 2024 wydany w 2023 r.

Źródło: dane UM.

Oprócz kalendarza biurkowego wykonane zostały również trójdzielne kalendarze ścienne w ilości 400 szt., książkowe w ilości 200 szt. w formatach A5 i B5 i podkłady biurkowe w formacie A2 w ilości 100 szt. Kalendarz ścienny również zdobią reprodukcje dzieł Eugeniusza Jana Kozłowskiego.

Rysunek 15. Kalendarz ścienny na rok 2024.

Źródło: dane UM.

Wizytówka miasta znalazła się również w kilku obcych wydawnictwach:

- 1) w publikacji pt. „Liderzy samorządów 1990–2023”, której wydawcą była firma Temida z siedzibą w Gdańsku, czasopismo opatrzone jest numerem ISSN 2084–0942,
- 2) w albumie „Pomorskie – nowoczesne i otwarte na świat” o numerze ISBN 978–83–64231–67–4 wydanym przez wydawnictwo Negatyw z siedzibą w Bydgoszczy,
- 3) w dodatku specjalnym Dziennika Bałtyckiego pt. „Raport powiatów”, w którym dnia 31 stycznia 2023 r. został opublikowany materiał pt. „Człuchów – inwestujemy odważnie i rozważnie” jako podsumowanie inwestycji zrealizowanych w 2022 r.

Miasto wzięło również udział w promocji miasta w wydawnictwach obcych w drodze zakupu publikacji, były to:

- 1) „Legendy ziemi człuchowskiej” autorstwa Anny Koprowskiej–Głowackiej i Adama Satro wydane przez Wydawnictwo Region z Gdyni – zakupiono 25 książek
- 2) „Wierszownik” Anny Sokołowskiej, człuchowianki, laureatki Nagrody Specjalnej Burmistrza w 2022 roku – zakupiono 24 egz.
- 3) album „Kaszuby” z artystycznymi zdjęciami przyrody i architektury Roberta Sikory – zakupiono 10 egz.

17.1.2. Promocja w mediach

Aktualne informacje z miasta na bieżąco ukazywały się w lokalnej prasie, na miejskiej stronie internetowej www.czluchow.eu oraz na profilu Urzędu Miejskiego na Facebooku, publikowane były także na stronie www.serwissamorzadowy.eu. W sumie w 2023 r. umieszczono **253** informacje w serwisie internetowym miasta, dodatkowo na wnioski innych organów i organizacji, na stronę trafiło **78** komunikatów m.in. ostrzeżenia meteorologiczne. Do lokalnych mediów: prasy lokalnej, rozgłośni radiowych z Polski Północnej oraz regionalnych nadawców telewizyjnych regularnie przesyłane były gotowe materiały informacyjno–promocyjne wraz z fotografiami i z nagraniami głosowymi. W sumie w 2023 r. rozesłano **133** takie materiały informacyjne. Były one wykorzystywane m.in. na łamach „Dziennika Człuchowskiego” oraz na antenie Radia Weekend. Z ostatnim medium miasto miało w 2023 r. podpisaną umowę roczną na wykorzystanie płatnych sekund antenowych.

W mediach społecznościowych oficjalne profile miasta istnieją:

- na Facebooku – od października 2010 r., w 2023 r. liczba użytkowników obserwujących nasz profil zwiększyła się o kolejne 344 osoby i na koniec roku wyniosła **2 906** użytkowników,
- w serwisie internetowym YouTube – od września 2013 r., w 2023 r. kanał miał 310 subskrybentów (od czasu założenia, o 33 więcej niż przed rokiem) i prawie

143 016 tys. wyświetleń (przy 130 tys. przed rokiem), w serwisie opublikowano 91 filmów okolicznościowych i informacyjnych skierowanych do mieszkańców i turystów; za pośrednictwem tego medium również w 2023 r. prowadzone były bezpośrednie transmisje z sesji Rady Miejskiej w Człuchowie, które następnie udostępniane są na platformie alfa.tv–polska.eu.

17.1.3. Materiały i wydarzenia promocyjne

Jak co roku, również w roku 2023, przygotowane zostały materiały promocyjne opatrzone herbem, logiem lub hasłem promocyjnym miasta, wykonano m.in.: zestawy piśmiennicze, maskotki odblaskowe, smycze, dziecięce koszulki polo, notesy w oprawie skóropodobnej, koszulki, czapki z daszkiem dla dzieci, odblaskowe torby na zakupy. Część materiałów promocyjnych można było kupić w kasie UM oraz w sklepie Muzeum Regionalnego, a także co było nowością, w automacie sprzedażowym zlokalizowanym w Muzeum Regionalnym, który jest jednym z elementów marki lokalnej ziemi człuchowskiej funkcjonującej od kilku miesięcy pod nazwą Komturia Natury. Znaczna część materiałów promocyjnych została przekazana na upominki i nagrody wręczane podczas imprez współorganizowanych przez burmistrza i pod jego patronatem, a także w pakietach powitalnych dla pierwszoklasistów i jako upominki dla jubilatów.

W 2023 r. wpłynęły do UM **trzy** wnioski o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie **imprezy masowej**. Zezwolenie wydaje organ właściwy ze względu na miejsce przeprowadzenia imprezy masowej. Wszystkie wnioski dotyczyły imprez artystyczno – rozrywkowych, były to, tak jak w roku 2022: Dni Człuchowa, Polish Boogie Festival i CZW Rap Night. Wszystkie spełniły wymogi określone w ustawie z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 616) więc wydano pozytywne decyzje na ich organizację. Wzięło w nich łącznie udział 6 tys. osób, z tego wstęp wolny dotyczył 2 tys. osób, a 4 tys. – wstęp płatny.

W 2023 r. wpłynęło do UM **10 wniosków** z prośbą o objęcie **patronatem honorowym** Burmistrza Miasta Człuchów różnych wydarzeń o charakterze sportowym, kulturalnym i edukacyjnym, wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie. W związku z powyższym Burmistrz objął patronatem m.in. następujące wydarzenia:

- 1) coroczny konkurs plastyczny dla uczniów klas I–III „Człuchów moje miasto” organizowanego przez SP nr 1,
- 2) obchody 25. Rocznicy działalności Stowarzyszenia „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”,
- 3) Konkurs Plastyczny „Światowy Dzień bez Tytoniu 2023” organizowany przez Powiatową Stację Sanitarno–Epidemiologiczną w Człuchowie,
- 4) Mistrzostwa Województwa Pomorskiego i Mistrzostwa Człuchowa w biegach przełajowych na wniosek Człuchowskiego Międzyszkolnego Klubu Lekkoatletycznego,

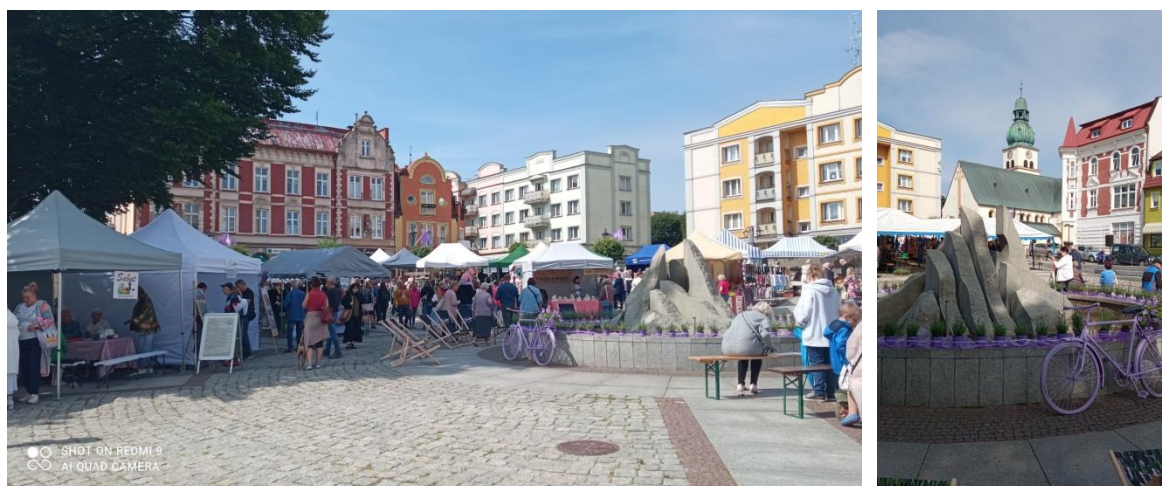

- 5) XIX Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej i IX Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej na wniosek MDK,
- 6) coroczny Powiatowy Konkurs Ortograficzny na wniosek LO.

Po raz drugi **Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba** został zorganizowany w niedzielę najbliższą imieninom patrona miasta, tym razem 23 lipca. W organizację imprezy włączyły się: Stowarzyszenie Sabat Szefowych oraz MDK i MBP. W XI jarmarku wzięło udział aż 50 wystawców. Większość stanowili przyjezdni m.in. spod Koszalina, Trójmiasta, czy z sąsiedniego powiatu chojnickiego. Znów dopisali człuchowianie, którzy zagospodarowali 14 stanowisk. Nie brakowało ozdób, dekoracji wnętrz, biżuterii, przetworów i kosmetyków, a także wypieków wzbogaconych nutą lawendy. Imprezie towarzyszyły dodatkowe atrakcje, jak np. warsztaty: garncarskie, plecenia wianków, czy wykonywania lawendowych wrzecion zapachowych, a także:

- wystawa zdjęć uczestników Ekspresowego Konkursu Fotograficznego „Człuchów lawendą malowany”,
- animacje przygotowane przez MBP,
- koncert szlagierów polskiej muzyki rozrywkowej w wykonaniu Wiktora Sasa,
- konkursy: malowania kredą na asfalcie, na produkt lawendowego jarmarku i na najbardziej inspirujące stoisko.

Fot. 15 i 16. XI Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba, dn. 23 lipca 2023 r.

Źródło: archiwum UM.

17.1.4. Nagrody Specjalne Burmistrza

W roku 2023 po raz piąty zostały przyznane nagrody specjalne Burmistrza dla osób, które w sposób szczególny przyczyniły się do kształtowania pozytywnego wizerunku Człuchowa. Przyznawanie tego typu wyróżnień nadal reguluje uchwała Nr XIII.108.2019 RM z dnia 4 listopada 2019 r. w sprawie nagród specjalnych Burmistrza. W 2023 r. do Urzędu Miejskiego trafiło 25 wniosków, na podstawie prawa do nominacji własnej

burmistrz miasta wskazał 4 kolejne osoby. Ostatecznie w 2023 r. wydatkowano na ten cel łącznie **13 400 zł**. Nagrody finansowe otrzymały:

- 1) 2 organizacje pozarządowe:
  - a. **Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów** – klub sportowy z 35–letnią tradycją w szkoleniu w kajakarstwie, a ostatnio także w smoczych łodziach, na arenie ogólnopolskiej w roku 2023 klub zdobył łącznie aż 87 medali złotych, srebrnych i brązowych, klub posiada w swych szeregach ośmiu zawodników, którzy są członkami kadry województwa pomorskiego,
  - b. **Człuchowski Auto Moto Klub** – klub z długoletnią tradycją i licznymi tytułami mistrzowskimi na koncie, obecnie liczy 42 zawodników w tym 19 juniorów, rok 2023 zaowocował podwójnym klubowym wicemistrzostwem Polski w motocrossie oraz sześcioma medalami, w tym dwoma złotymi;
- 2) 6 młodych sportowców:
  - a. **Michał Marczak** – lekkoatleta specjalizujący się w chodzie sportowym, szósty zawodnik Mistrzostw Polski Młodzików w chodzie sportowym na dystansie 5 000 metrów oraz międzynarodowych zawodów w chodzie pod patronatem mistrza olimpijskiego Roberta Korzeniowskiego,
  - b. **Dominik Mroziejewicz** – lekkoatleta specjalizujący się w biegach średnich, zwycięzca XXX Biegu Tura im. Henryka Pliszki na dystansie 5 km, Ogólnopolskiego Biegu Wilczym Tropem na dystansie 1963 metrów, uczestnik zawodów rangi mistrzostw Polski,
  - c. **Krzysztof Chmurzyński** – perspektywiczny zawodnik kajakarstwa klasycznego, członek kadry woj. pomorskiego w kajakarstwie, zdobywca wielu medali w mistrzostwach województwa, międzywojewódzkich, a także m.in. mistrz Polski w mikście na 200 metrów i zespołowo mistrz Polski w wyścigach smoczych łodzi,
  - d. **Konrad Klimek** – zawodnik kajakarstwa klasycznego, członek kadry woj. pomorskiego w kajakarstwie, reprezentant woj. pomorskiego w zawodach ogólnopolskich, zespołowo mistrz Polski w wyścigach smoczych łodzi,
  - e. **Julia Kowalczyk** – zawodniczka kajakarstwa klasycznego, członkini kadry woj. pomorskiego w kajakarstwie, reprezentant woj. pomorskiego w zawodach ogólnopolskich, zespołowo mistrzyni Polski w wyścigach smoczych łodzi,
  - f. **Kamil Kowalczyk** – wielokrotny mistrz Polski w wyścigach smoczych łodzi, reprezentant klubu w kajakarstwie klasycznym podczas mistrzostw Polski i mistrzostw woj. Pomorskiego;
- 3) 2 triathlonistów, którzy ukończyli zawody triathlonowe na dystansie podwójnego Iron–mana, czyli 7 kilometrów 600 metrów pływania, 360 kilometrów jazdy na rowerze i podwójny maraton na koniec – 84 kilometry 400 metrów biegu, zawody

odbyły się po raz pierwszy w Polsce w Bolesławcu nad Prosną: **Dariusz Ławecki i Maciej Kosiński**

- 4) 4 osoby za działalność w dziedzinie kultury:
  - a. **Tadeusz Grubiński** – autor piosenek o Człuchowie, prowadzący warsztaty śpiewu dla seniorów, muzyk–amator uświetniający swoim talentem wiele imprez w Człuchowie
  - b. **Mikołaj Mazur** – laureat konkursu dla młodych dyrygentów 2023, założyciel i prezes Stowarzyszenia Promyk Nadziei, dyrygent dziecięcego chóru „Miłosierni”, organizator wydarzeń kulturalnych
  - c. **Dariusz Odalanowski** – kolekcjoner i inicjator wystaw patriotycznych
  - d. **Wiktor Zybajło** (uhonorowany nagrodą w ciągu roku) – prezes obchodzącego w roku 2023 jubileusz 60–lecia istnienia Towarzystwa Miłośników Ziemi Człuchowskiej, autor licznych publikacji, inicjator wielu wydarzeń społecznych i kulturalnych odbywających się w Człuchowie
- 5) młodzież osiągająca sukcesy naukowe, sportowe i artystyczne (2 osoby):
  - a. **Gabriela Hapka** – skrzypaczka i tancerka, zdobywczyni m.in. pierwszej nagrody w II Ogólnopolskim Konkursie „Muzyczny Koryfeusz” w Poznaniu, trzeciego miejsca w ogólnopolskim konkursie „Potyczki na smyczki” w Świdniku, pierwszego miejsca w Mistrzostwach Województwa Pomorskiego w Tańcu Towarzyskim w swojej kategorii wiekowej
  - b. **Oliwia Gryka** – stypendystka Prezesa Rady Ministrów w roku szk. 2023/24, siatkarka, drużynowa brązowa medalistka finału wojewódzkiej licealiady w tej dyscyplinie, zdobywczyni tytułu „Powiatowy Mistrz Ortografii”

Ponadto wzorem lat wcześniejszych przyznane zostały wyróżnienia za ponadprzeciętne promowanie miasta dla:

- **Człuchowskiego Towarzystwa Polsko – Francuskie** – za działalność kulturalną i społeczną oraz rozwijanie współpracy międzynarodowej
- **Oliwia Przyszlak i Marcel Wincenciak** – zawodnicy MKS Piast Człuchów rocznika 2012 za uplasowanie się w pierwszej ósemce pierwszego ogólnopolskiego Turnieju Gry 1x1 organizowanego przez PZPN.

17.1.5. Wyróżnienia i nagrody dla miasta

Rok 2023 znów zapisał się wysokimi lokatami Człuchowa w różnych rankingach i plebiscytach, które opierają się na osiągniętych przez jst wskaźnikach rozwoju. Są to np.:

1. 31. miejsce w **rankingu** oceniającym **kondycję finansową** samorządów
  - ranking opracował dla niemalże wszystkich samorządów w Polsce portal „Wspólnota”,

- w rankingu za lata 2017–2019 Człuchów zajmował 87. miejsce, zanotował więc bardzo duży awans.
2. **Certyfikat Brązowy Samorządowy Lider Inwestycji**
- ogólnopolski ranking, którego zadaniem jest niezależna, obiektywna i wiarygodna ocena poziomu oddziaływania samorządów i jednostek samorządowych na aktywność inwestycyjną całego kraju prowadzi Ogólnopolska Wyszukiwarka Gospodarcza,
  - proces certyfikacji odbywa się w trybie miesięcznym, Gmina Miejska Człuchów otrzymała certyfikat dwa miesiące pod rząd – we wrześniu i w październiku 2023 r.
3. **II miejsce dla Campingu nr 80 w konkursie Mister Camping 2023**
- jest to konkurs na najlepszy camping w Polsce, organizowany przez zrzeszenie PFCC we współpracy z Departamentem Turystyki MSiT oraz Polską Organizacją Turystyczną,
  - Camping nr 80 w Człuchowie utrzymał wysokie drugie miejsce z 2022 r.,
  - Camping w Człuchowie otrzymał także certyfikat „Bezpieczny Camping”,
  - nagroda ma charakter prestiżowy, wyróżnione obiekty są rekomendowane przez PFCC jako najlepiej prowadzone i najbardziej atrakcyjne w Polsce.
4. Tytuł „**Gmina na 5!**” (raport 2022/23) za wysoki poziom obsługi interesanta biznesowego
- wyróżnienie przyznała Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, na podstawie badania przeprowadzanego przez studentów wcielających się w rolę tajemniczego klienta,
  - badanie polega na ocenie strony internetowej i korespondencji z pracownikami Urzędu, również w języku angielskim,
  - Człuchów w tym rankingu wyróżniany jest od ośmiu lat, w 2023 r. utrzymał najlepszy wynik w Polsce uzyskany w roku 2022.
5. Tytuł „**Złota Gmina na 5!**” za utrzymywanie wysokiego poziomu obsługi interesanta biznesowego
- wyróżnienie zostało przyznane miastu po raz siódmy z rzędu,
  - tytuł otrzymują gminy, które przez trzy kolejne lata utrzymują dobry wynik w raporcie „Gmina na 5!”.
6. Tytuł „**Lidera Powiatu Człuchowskiego**” w rankingu gmin
- organizatorem rankingu jest Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej,
  - miasto Człuchów sklasyfikowano na 24. w województwie i pierwszym w powiecie miejscu, oceniono 119 samorządów
  - ranking określa jakość życia mieszkańców, ocenia on gminy zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej,
  - badanie prowadzone jest w oparciu o szesnaście wskaźników GUS-u.

7. Nominacja do tytułu **Gmina Przyjazna Rowerzystom**

- konkurs ma rangę ogólnopolskiego,
- organizowany był już po raz dwunasty przez Polskie Towarzystwo Turystyczno–Krajoznawcze,
- Człuchów został zgłoszony do konkursu po raz pierwszy, znalazł się tym samym wśród 79 gmin z całej Polski.

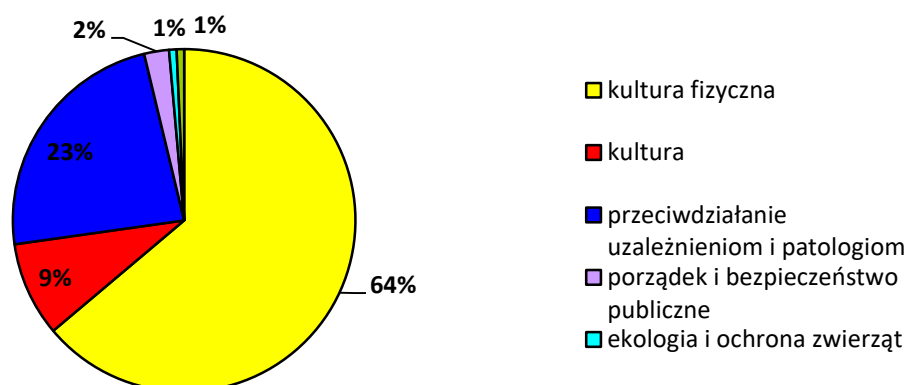
17.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W roku 2023 Gmina Miejska Człuchów realizowała zadania publiczne na rzecz swoich mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w różnych formach finansowych i pozafinansowych.

17.2.1. Współpraca finansowa

Finansowe wsparcie organizacji pozarządowych odbywało się poprzez wspieranie i powierzenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, po przeprowadzeniu **otwartych konkursów ofert** ogłaszanych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 571). W 2023 r. z powodu rozdysponowania wszystkich środków w trybie konkursowym, nie planowano naboru na małe dotacje. Jednak w wyniku zwrotu niewykorzystanych środków z dotacji na zajęcia z pływania spowodowanych zamknięciem basenu i chęci stowarzyszeń organizacji dodatkowych działań – przyznano 2 małe dotacje. Dodatkowym mechanizmem wspierającym działalność organizacji pozarządowych była **możliwość zaciągania pożyczek**, stanowiących refundowany później wkład własny.

Wykres 10. Środki przeznaczone w 2023 r. na dotacje dla organizacji pozarządowych w podziale na zadania.

Źródło: opracowanie własne UM.

Na dotacje na realizację zadań publicznych w 2023 r. zaplanowano kwotę w wysokości **426 000,00 zł** z podziałem na następujące rodzaje zadań:

- 1) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – 272 000 zł;
- 2) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej – 38 000 zł;
- 3) ochrona i promocja zdrowia – 3 000 zł;
- 4) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – 100 000 zł;
- 5) porządek i bezpieczeństwo publiczne – 10 000 zł;
- 6) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego – 3 000 zł.

17.2.1.1. Tryb konkursowy

W ramach trybu konkursowego ogłoszono 2 konkursy z podstawowych obszarów priorytetowych.

17.2.1.1.1. Konkurs I

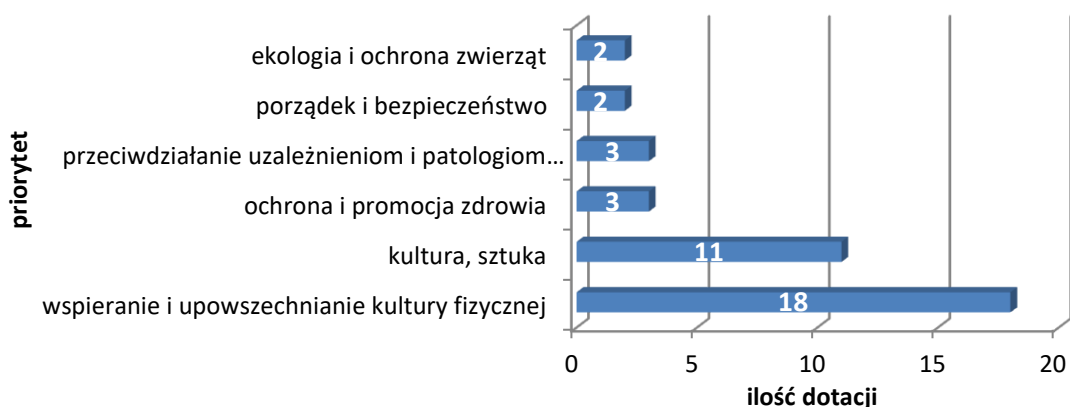
Zarządzeniem Nr 0050.173.2022 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 9 grudnia 2022 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów. Zgodnie z zapisami ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, zarządzeniem Nr 0050.195.2022 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 27 grudnia 2022 r. ogłoszono nabór do Komisji Konkursowych, a zarządzeniem Nr 0050.4.2023 z dnia 12 stycznia 2023 r. powołano Komisję Konkursową do opiniowania ofert. W skład komisji weszło trzech przedstawicieli Gminy Miejskiej i jedna osoba posiadająca doświadczenie z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Na konkurs wpłynęło **44 oferty**, najwięcej na wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – 18 ofert oraz na kulturę, sztukę oraz ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej – 14, na przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – 4, na ochronę i promocję zdrowia – 3, na przestrzeganie porządku i bezpieczeństwa publicznego – 2, na ekologię i ochronę zwierząt oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego – 2. Jedna oferta dotyczyła wszystkich zadań jednocześnie.

Po ocenie formalnej, następnie merytorycznej dokonanej przez Komisję ds. opiniowania ofert, zarządzeniem Nr 0050.17.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 27 stycznia 2023 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert. Przyznano 40 dotacji, z czego podpisano **39 umów** na realizację zadań publicznych: z zakresu kultury fizycznej – 18, kultury i sztuki – 11, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – 3, ochrony i promocji zdrowia – 3, przestrzegania porządku i bezpieczeństwa publicznego – 2, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego – 2. Przyznana łączna kwota dotacji to: **354 894,00 zł**.

Wykres 11. Ilość podpisanych umów na realizację zadań publicznych w poszczególnych priorytetach w Konkursie I w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne UM.

Większość zaplanowanych zadań zostało zrealizowanych i rozliczonych, co przedstawiają poniższe tabele. Jedno zadanie pt. „Nauka pływania dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Człuchowie uczęszczających do klas I–III” z przyczyn niezależnych, tj. zamknięcia człuchowskiego basenu musiało zostać przerwane, a pozostałe środki z dotacji zwrócone. Jedną organizacją Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Człuchowie zrezygnowała z otrzymania dotacji przed podpisaniem umowy.

Wszystkie zaplanowane zadania zostały zrealizowane i rozliczone, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Dotacje na realizację zadań publicznych w 2023 r.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja [zł]	wykorzystana dotacja [zł]	udział własny finansowy [zł]	udział własny osobowy [zł]	całkowity koszt zadania [zł]	zwrot niewykorzystanej dotacji [zł]
w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej							
1	Boks drogą do wartości i nadania kierunku życia Stowarzyszenie „OBUDŹ W SOBIE POTENCJAŁ”	10000,00	10000,00	0,00	6200,00	16200,00	0,00
2	Szkolenie i współzawodnictwo dzieci i młodzieży w żeglarskim KŻ „VI-KING” Człuchów	6000,00	6000,00	28231,57	3340,00	37571,57	0,00
3	Regaty Żeglarskie o Puchar Burmistrza Człuchowa KŻ „VI-KING” Człuchów	3000,00	3000,00	2501,40	1950,00	7451,40	0,00

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2023

4	Promocja i popularyzacja wędkarstwa PZW Okręg Słupski Koło w Człuchowie	5000,00	5000,00	8987,19	5580,00	19567,19	0,00
5	Strzelectwo sportowe dla młodzieży LOK Zarząd Powiatowy w Człuchowie	2000,00	2000,00	220,52	600,00	2820,52	0,00
6	Morsy są wśród nas Klub Morsów Człuchowskich	3000,00	3000,00	3035,43	0,00	6035,43	0,00
7	Nauka pływania dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Człuchowie uczęszcz. do klas I–III Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	20000,00	10750,00	12500,00	0,00	23250,00	9250,00
8	Sport szkołą charakteru – turnieje i zawody sportowo–rekreacyjne UKS ZSS w Człuchowie	2000,00	2000,00	258,30	3600,00	5858,30	0,00
9	Lekkaatletyka dla każdego! CMKL	30000,00	30000,00	4000,00	9980,00	43980,00	0,00
10	Szukamy olimpijczyka Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	12000,00	12000,00	2170,00	12000,00	26170,00	0,00
11	I Memoriał Kajakowy im. Ryszarda Jękota Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	3000,00	3000,00	8,60	12000,00	15008,60	0,00
12	Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci UKS „Olimp” przy SP nr 1	8000,00	8000,00	0,00	2100,00	10100,00	0,00
13	Organizacja Spartakiady Człuchowskie Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi	2000,00	2000,00	824,00	390,00	3214,00	0,00

**WSPÓLPRACA
ZEWNETRZNA**

14	III Turniej Szachowy o Puchar Kierownika Ośrodka Szkolenia i Wychowania OHP w Człuchowie UKS Junak	1000,00	1000,00	0,00	1200,00	2200,00	0,00
15	Żeglarstwo bezpieczny sport i rekreacja dla mieszkańców Człuchowa 2023 Yacht Klub Człuchów	9000,00	9000,00	4600,00	0,00	13600,00	0,00
16	Motocross w najlepszym krajowym wydaniu CzAMK	38000,00	38000,00	50395,86	0,00	88395,86	0,00
17	Bezpieczna Akrobatyka/Zdolni Zawodnicy Stowarzyszenie Sparta Sport Squad	8000,00	8000,00	2100,00	0,00	10100,00	0,00
18	Prowadzenie regularnych zajęć sportowych oraz udział w rozgrywkach i turniejach piłki nożnej drużyn juniorów i seniorów MKS Piast Człuchów	110 000,00	110 000,00	40000,00	5200,00	155 200,00	0,00
19	Centrum Zrównoważonego Rozwoju „Okragły Stół dla Puszczy Białowieskiej” www.FestivalPuszczyBialowieckiej.pl www.FestiwalBialowieski.pl www.FestiwalZubra.pl www.ForestFestival.eu Fundacja Instytut Białowieski	negatywna ocena formalna					
Razem:		272 000,00	262 750,00	159 832,87	64 140,00	486 722,87	9 250,00
w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej							
1	Przygotowanie i wydanie publikacji pod nazwą roboczą „Historia wędkarstwa na ziemi człuchowskiej” PZW Okręg Słupski Koło w Człuchowie	2000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2000,00
2	Poznajemy swój kraj PSD Oddział Wojewódzki	1000,00	1000,00	2658,20	0,00	3658,20	0,00

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2023

3	Lawendowy Jarmark św. Jakuba Stowarzyszenie Sabat Szefowych	3000,00	3000,00	0,00	2800,00	5800,00	0,00
4	Słodkości na Dzień Niepodległości Samodzielne Koło Terenowe STO Nr 131 w Człuchowie	1000,00	561,00	0,00	850,00	1411,00	439,00
5	Polska muzyka rozrywkowa na nowo Stowarzyszenie Chór Euforia	3430,00	3430,00	1010,38	0,00	4440,38	0,00
6	KLUB FILMOWY "PRO KULTURA" Stowarzyszenie "Pro Kultura"	2350,00	2350,00	287,69	600,00	3237,69	0,00
7	XIX Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej oraz IX Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej Stowarzyszenie "Pro Kultura"	1220,00	1220,00	1,41	800,00	2021,41	0,00
8	XIX Polish Boogie Festival Stowarzyszenie "Pro Kultura"	17000,00	17000,00	191708,04	47500,00	256208,04	0,00
9	Obchody XX Dni Kultury Francuskiej w Człuchowie oraz zorganizowanie VIII Konkursu Piosenki Francuskiej im. Jagody Loroch w Człuchowie Człuchowskie Towarzystwo Polsko – Francuskie	3000,00	3000,00	4183,93	1000,00	8183,93	0,00
10	Prowadzenie Sali Tradycji Kolejnictwa w Człuchowie Chojnickie Stowarzyszenie Miłośników Kolei	1000,00	1000,00	25,18	4000,00	5025,18	0,00
11	Warsztaty muzyczno – wokalne "Muzycznie przez świat" Stowarzyszenie Promyk Nadziei	3000,00	3000,00	21,00	900,00	3921,00	0,00
12	Lata 20., lata 30. na WYNOS! Operetka Wrocławska	0,00	–	–	–	–	–

**WSPÓLPRACA
ZEWNETRZNA**

13	Śladami pańszczyzny – spektakl edukacyjny Syn Chama Teatr Ludyczny	0,00	–	–	–	–	–
14	Jacek Bublewicz – „Pamięć ziemi: koczalskie wspominki” – wydanie audiobooka Europejska Fundacja Promocji Kultury Wyspa Artystów	negatywna ocena formalna					
15	Centrum Zrównoważonego... Fundacja Instytut ...	negatywna ocena formalna					
Razem		38 000,00	35 561,00	199 895,83	58 450,00	293 906,83	2439,00
z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym							
1	Wzmocnienie zachowań abstynenckich, pogłębienie integracji rodzinnych i promowanie zdrowego trybu życia Stowarzyszenie Klub Abstynenta KROKUS	23000,00	23000,00	8072,78	2350,00	33422,78	0,00
2	Aktywnie, wspólnie, dla innych Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Człuchowie	1894,00	0,00 rezygnacja przed podpisaniem umowy	0,00	0,00	0,00	1894,00
3	Świat w innym wymiarze LOK Zarząd Powiatowy w Człuchowie	2000,00	2000,00	0,00	500,00	2500,00	0,00
4	Każdy może morsować Klub Morsów Człuchowskich	2000,00	2000,00	1991,39	0,00	3991,39	0,00
5	Centrum Zrównoważonego... Fundacja Instytut ...	negatywna ocena formalna					
Razem		28 894,00	27 000,00	10 064,17	2 850,00	39 914,17	1894,00
z zakresu ochrony i promocji zdrowia							
1	Zrozumieć cukrzycę – Powiatowe Obchody Dni Walki z Cukrzycą – Edukacja zdrowotna chroni nasze jutro PSD Oddział Wojewódzki	1000,00	1000,00	1632,02	0,00	2632,02	0,00

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2023

2	Międzynarodowy Dzień Białej Laski 2023 PZN Okręg Pomorski	1000,00	1000,00	171,05	250,00	1421,05	0,00
3	Propagowanie honorowego krwiodawstwa wśród mieszkańców Miasta Człuchowa Człuchowskie Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi	1000,00	1000,00	160,04	800,00	1960,04	0,00
4	Centrum Zrównoważonego Rozwoju... Fundacja Instytut...	negatywna ocena formalna					
Razem		3 000,00	3 000,00	1 963,11	1050,00	6 013,11	0,00
z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego							
1	Patrowanie akwenów wodnych na terenie Człuchowa PZW Okręg Słupski Koło w Człuchowie	2300,00	2300,00	765,16	12500,00	15565,16	0,00
2	Zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających na sprzęcie i kąpiących się nad Jeziorem Rychnowskim Człuchowskie WOPR	7700,00	7700,00	9600,00	0,00	17300,00	0,00
3	Centrum Zrównoważonego... Fundacja Instytut...	negatywna ocena formalna					
Razem		10 000,00	10 000,00	10 365,16	12 500,00	32 865,16	0
z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrody							
1	Ziemia człuchowska dla czystego Pomorza Stowarzyszenie „Rodzice dla Piano”	1500,00	1500,00	21,27	360,00	1881,27	0,00
2	Utrzymanie szpitala dla chorych kotów wolno żyjących z terenu miasta Człuchów Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Człuchowie	1500,00	1500,00	556,12	0,00	2056,12	0,00
3	Centrum Zrównoważonego... Fundacja Instytut ...	negatywna ocena formalna					

Razem	3 000,00	3 000,00	577,39	360,00	3 937,39	0,00
-------	-----------------	-----------------	---------------	---------------	-----------------	-------------

Źródło: oprac. wł. UM.

Dzięki wykorzystaniu dotacji w wysokości **341 311,00 zł** zrealizowano zadania o wartości łącznej **863 359,53 zł**. Najwięcej z nich dotyczyło kultury fizycznej, m.in. sportowego zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz rozwijania ich zainteresowań w różnych dziedzinach: piłce nożnej, kajakarstwie, lekkiej atletyce, żeglarstwie, akrobatyce, itd.

Tabela 32. Podsumowanie Konkursu I.

Lp.	Zadanie priorytetowe	przyznana dotacja [zł]	wykorzystana dotacja [zł]	udział własny finansowy [zł]	udział własny osobowy [zł]	całkowity koszt zadania [zł]	zwrot niewykorzystanej dotacji [zł]
1	wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	272 000,00	262 750,00	159 832,87	64 140,00	486 722,87	9 250,00
2	kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (...)	38 000,00	35 561,00	199 895,83	58 450,00	293 906,83	2 439,00
3	przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym	28 894,00	27 000,00	10 064,17	2 850,00	39 914,17	1 894,00
4	ochrony i promocji zdrowia	3 000,00	3 000,00	1 963,11	1 050,00	6 013,11	0
5	porządku i bezpieczeństwa publicznego	10 000,00	10 000,00	10 365,16	12 500,00	32 865,16	0
6	ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrody	3 000,00	3 000,00	577,39	360,00	3 937,39	0
RAZEM		354 894,00	341 311,00	382 698,53	139 350,00	863 359,53	13 583,0

Źródło: oprac. wł. UM.

Fot. 17. Dni Kultury Francuskiej.

Źródło: archiwum UM.

Fot. 18. 19. Polish Boogie Festival.

Źródło: archiwum UM.

Fot. 19. Regaty na Jeziorze Rychnowskim.

Źródło: archiwum UM.

Fot. 20. Zawody wędkarskie.

Źródło: archiwum UM.

17.2.1.1.2. Konkurs II

Zarządzeniem Nr 0050.52.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 23 maja 2023 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów z zakresu organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Zgodnie z zapisami ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, zarządzeniem Nr 0050.53.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 23 maja 2023 r. ogłoszono nabór do Komisji Konkursowej, a zarządzeniem Nr 0050.66.2023 z dnia 15 czerwca 2023 r. powołano Komisję Konkursową do opiniowania ofert. W skład komisji weszło trzech przedstawicieli Gminy Miejskiej i jedna osoba posiadająca doświadczenie z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Na konkurs wpłynęło **12 ofert**. Dwie z nich zostały negatywnie ocenione pod względem formalnym. Zarządzeniem Nr 0050.68.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia

22 czerwca 2023 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert. Podpisano 10 umów na realizację zadania publicznego z zakresu organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Przyznana łączna kwota dotacji to: **70 000,00 zł**.

Zadania zostały zrealizowane i rozliczone, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Dotacje na realizację zadań z zakresu organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja [zł]	wykorzysta na dotacja [zł]	udział własny finans. [zł]	udział własny osob. [zł]	całkowity koszt zadania [zł]	zwrot niewykorzystanej dotacji [zł]
1	Sportowe wakacje CMKL	6700,00	6700,00	1006,60	1500,00	9206,60	0
2	Półkolonie nad jeziorem Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	7500,00	7500,00	0,99	3000,00	10500,99	0
3	Letnie półkolonie z Piastem Człuchów MKS Piast Człuchów	9000,00	9000,00	2000,00	1800,00	12800,00	0
4	Półkolonie na sportowo UKS ZSS w Człuchowie	5450,00	5450,00	50,00	2000,00	7500,00	0
5	Półkolonia żeglarska KŻ „VI-KING” Człuchów	14000,00	14000,00	3145,96	9030,00	26175,96	0
6	Sportowe wakacje na powietrzu Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	2350,00	2350,00	0,23	650,00	3000,23	0
7	Sportowe Lato w mieście 2023 – 1 turnus Yacht Klub Człuchów	5000,00	5000,00	5001,00	4000,00	14001,00	0
8	Sportowe Lato w mieście 2023 – 2 turnus Yacht Klub Człuchów	5000,00	5000,00	5001,00	4000,00	14001,00	0
9	Ze strażakami na sportowo OSP w Rychnowach	10000,00	10000,00	49307,20	1500,00	60807,20	0
10	Półkolonie akrobatyczno-taneczne w lipcu oraz sierpniu 2023 Stowarzyszenie Sparta Sport Squad	5000,00	4960,00	1200,00	0,00	6200,00	40,00
11	„Taneczne rewolucje” Stow. PRO KULTURA	negatywna ocena formalna					

12	Centrum Zrównoważonego... Fundacja Instytut ...	negatywna ocena formalna					
Razem		70 000,00	69 960,00	66712,98	27 480,00	164 192, 98	40,00

Źródło: oprac. wł. UM.

Dzięki wykorzystaniu dotacji w wysokości **69 960,00 zł** zrealizowano zadania na rzecz wypoczynku letniego dzieci i młodzieży o łącznej wartości **164 192,98 zł**.

Fot. 21. Letnie półkolonie z Piastem.

Źródło: MKS Piast Człuchów.

Fot. 22. Półkolonia żeglarska.

Źródło: fb KŻ „VI–King”.

Fot. 23. „Ze strażakami na sportowo”.

Źródło: OSP w Rychnowach.

Fot. 24. „Półkolonie nad jeziorem”.

Źródło: fb Międzyszkolnego Klubu Sportowego „Polstyr” Człuchów.

17.2.1.1.3. Podsumowanie konkursów

Łącznie w 2023 r. w odpowiedzi na dwa konkursy ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów wpłynęło 56 ofert. Przyznano 50 dotacji, z czego podpisano 49 umów z organizacjami pozarządowymi. Dzięki przekazaniu dotacji

w wysokości 424 894,00 zł na rzecz mieszkańców Człuchowa zrealizowano zadania publiczne na kwotę ponad 1 mln zł. Większość z nich dotyczyła zakresu kultury fizycznej.

Tabela 34. Rozliczenie wszystkich dotacji.

Konkurs	wysokość przyznanych dotacji [zł]	wysokość wykorzystanych dotacji [zł]	udział własny finansowy stowarz. [zł]	udział własny osobowy stowarz. [zł]	całkowity koszt zadań [zł]	zwrot niewykorzystanych dotacji [zł]
konkurs I	354 894,00	341 311,00	382 698,53	139 350,00	863 359,53	13 583,00
konkurs II	70 000,00	69 960,00	66712,98	27 480,00	164 192, 98	40,00
Razem	424 894,00	411 271,00	449 411,51	166 830,00	1 027 552,51	13 623,00

Źródło: oprac. wł. UM.

17.2.1.2. Małe Dotacje

W związku ze zwrotem niewykorzystanych dotacji jeszcze w 2023 r. postanowiono przeznaczyć je na małe dotacje z zakresu kultury fizycznej. Od października do grudnia 2023 r. wpłynęło 6 ofert, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Oferty złożone w trybie pozakonkursowym.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	wykorzystana dotacja	udział własny finans.	udział własny osobowy	całkow. koszt zadania	zwrot niewykorzyst. dotacji
1	Baw się z lekką CMKL	4020,00	4016,70	0,00	1005,00	5021,70	3,30
2	Mistrzostwa Europy Fit Kid/ Hiszpania 2023/reprezentacja Człuchowa Stowarzyszenie Sparta Sport Squad	2949,75	2949,75	983,25	0,00	3933,00	0
3	Aktywna pewność siebie – warsztaty samoobrony i crossfitu Fundacja Fucco	negatywna ocena formalna					
4	Działania na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia m.in. poprzez udzielanie pomocy materialnej dzieci i młodzieży oraz wyrównywanie szans w dostępie do edukacji Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Powiatu Człuchowskiego	brak środków na zadania z zakresu nauki, edukacji, wychowania.					
5	Działania na rzecz promocji sportu i zdrowego trybu życia wśród młodzieży Stowarz. Wspierania Pow. Czł.	brak środków na zadania z zakresu nauki, edukacji, wychowania.					

6	Centrum Zrównoważonego... Fundacja Instytut...	negatywna ocena formalna					
Razem		6 969,75	6 966,45	983,25	1005,00	8 954,70	3,30

Źródło: oprac. wł. UM.

Dofinansowano dwa zadania na łączną kwotę **6 926,75 zł**. Obydwa zadania zostały zrealizowane i rozliczone.

17.2.1.3. Pożyczki dla organizacji pozarządowych

Wychodząc naprzeciw potrzebom lokalnych organizacji Burmistrz Człuchowa w 2022 r. udostępnił dodatkowy mechanizm finansowania lokalnych przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe w formie pożyczek na refundację środków oraz zabezpieczenia wkładu własnego.

Z udzielanych przez Gminę Miejską Człuchów nieoprocentowanych pożyczek może skorzystać organizacja pozarządowa realizująca zadanie w sferze działalności pożytku publicznego na rzecz mieszkańców Człuchowa z zakresu zadań własnych gminy, które jest współfinansowane z środków zewnętrznych.

Więcej informacji znajduje się w regulaminie udzielania pożyczek dla organizacji pozarządowych, stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 0050.153.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 13 grudnia 2021 r. sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania pożyczek dla organizacji pozarządowych.

W 2023 r. nie przyznano żadnej pożyczki. Rozliczona została natomiast dwuletnia umowa pożyczki z dnia 20.10.2022 r., dzięki której Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki otrzymało pożyczkę w wysokości 127 260,00 zł na refundację realizacji zadania „Modernizacja parku linowego na plaży miejskiej nad jeziorem Rychnowskim”. Stowarzyszenie pozyskało środki zewnętrzne z Województwa Pomorskiego w ramach Poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 w zakresie: rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej”. W dniu 25 września 2023 r. pożyczka została spłacona w całości.

17.2.2. Współpraca pozafinansowa

Realizując program współpracy Gmina Miejska Człuchów realizowała następujące formy współpracy pozafinansowej:

- 1) wzajemne informowanie się o planowanych działaniach na miejskiej stronie internetowej w zakładce „współpraca z NGO”, zamieszczony jest tu także

- program współpracy, informacje na temat otwartego konkursu ofert i pozakonkursowego trybu otrzymania dotacji oraz możliwości zaciągnięcia pożyczki z budżetu Gminy Miejskiej Człuchów,
- 2) informacje na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Człuchowie <http://bip.czuchow.pl/>;
  - 3) konsultowanie projektu „Programu Współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z Organizacjami Pozarządowymi na 2022 rok”;
  - 4) udostępnianie lokali na działalność organizacji pozarządowych;
  - 5) pomoc i wsparcie dla organizacji przy tworzeniu ofert i sprawozdań;
  - 6) mailing informacyjny.

17.2.3. Podsumowanie współpracy z NGO

W konkursach i trybie pozakonkursowym przyznano **431 863,00 zł** dotacji, z czego wykorzystano **418 237,45 zł**. Z własnych środków finansowych i osobowych organizacje pozarządowe dołożyły **618 229,76 zł**, co pozwoliło na realizację zadań na rzecz mieszkańców Człuchowa w wysokości **1 036 507,21 zł**.

Tabela 36. Rozliczenie dotacji dla organizacji pozarządowych udzielonych w 2023 r.

Tryb udzielenia dotacji	wysokość przyznanych dotacji [zł]	wysokość wykorzystanych dotacji [zł]	udział własny finansowy stowarz. [zł]	udział wł. osobowy stowarz. [zł]	całkowity koszt zadań [zł]	zwrot niewykorzystanych dotacji [zł]
konkursy	424 894,00	411 271,00	449 411,51	166 830,00	1 027 552,51	13 623,00
małe dotacje	6 969,75	6 966,45	983,25	1005,00	8 954,70	3,30
Razem	431 863,00	418 237,45	450 394,76	167 835,00	1 036 507,21	13 626,30

Źródło: oprac. wł. UM.

Liczba złożonych ofert, przyznanych dotacji, zawartych umów przedstawia się następująco:

Tabela 37. Liczba ofert, dotacji i zawartych umów o dotacje w 2023 r.

	Liczba złożonych ofert	Liczba przyznanych dotacji	Liczba zawartych umów	Liczba organizacji, które zrezygnowały z dotacji przed podpisaniem umowy
konkurs I	44	40	39	1
konkurs II	12	10	10	0
małe dotacje	6	2	2	0
Razem	62	52	51	1

Źródło: oprac. wł. UM.

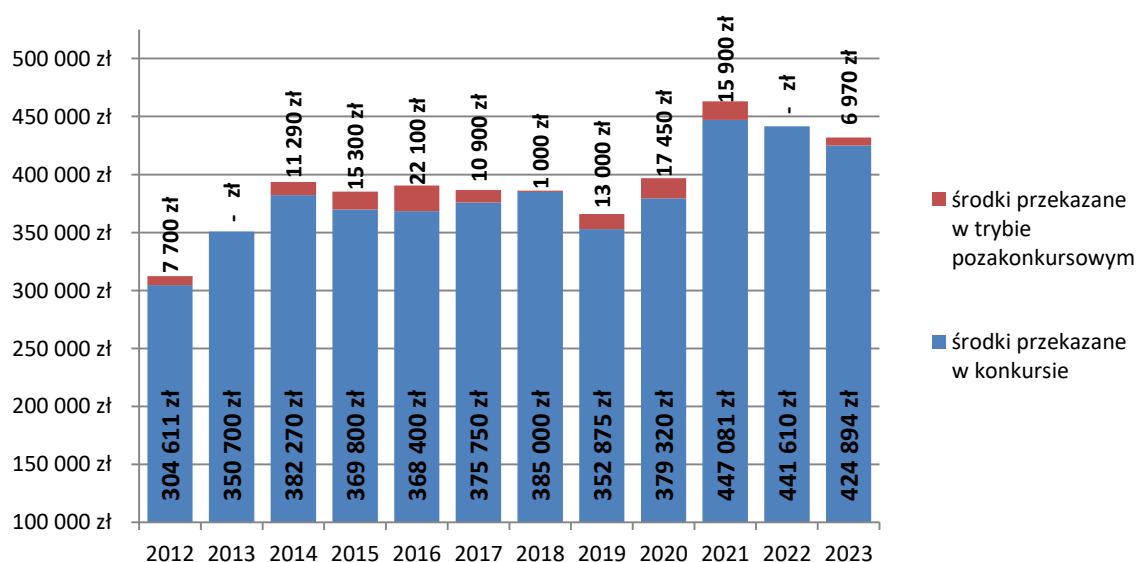
Wykres 12. Dotacje „w pigułce”.

Źródło: oprac. wł. UM.

W ciągu ostatnich dziewięciu lat wysokość środków przyznanych organizacjom pozarządowym na realizację zadań gminy utrzymuje się na podobnym poziomie. W latach 2021–2023 suma przekazanych środków przekroczyła 400 tys. zł, jest to efekt zwiększenia środków z profilaktyki przewidzianych na organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży przekazywanych obecnie w trybie konkursowym, a także realizacji zadań z zakresu rewitalizacji w roku 2022.

Wykres 13. Środki przyznane organizacjom pozarządowym na przestrzeni lat 2012–2023.

Źródło: oprac. wł. UM.

SPIS TABEL

Tabela 1. Uchwały Rady Miejskiej w Człuchowie w 2023 r. opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego jako akty prawa miejscowego.	16
Tabela 2. Stan wykonania budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 31 grudnia w 2023 r....	23
Tabela 3. Realizacja planu dochodów ogółem w 2023 r. wg działów klasyfikacji budżetowej.....	24
Tabela 4. Wykonanie wydatków według poszczególnych rodzajów w 2023 r.	25
Tabela 5. Realizacja planu wydatków ogółem w 2023 r. wg działów klasyfikacji budżetowej.....	25
Tabela 6. Zadłużenie Gminy Miejskiej Człuchów w 2023 r. (w zł).....	28
Tabela 7. Zestawienie finansowego majątku trwałego Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2023 r.....	52
Tabela 8. Liczba uczniów SP nr 1 na poszczególnych poziomach edukacyjnych w r.sz. 2023/24.	53
Tabela 9. Liczba podopiecznych ŚDS w Człuchowie ze względu na rodzaj zaburzenia psychicznego w 2023 r.	56
Tabela 10. Wykaz pomieszczeń w siedzibie ŚDS w Człuchowie ze wskazaniem powierzchni, przeznaczenia i wyposażenia.	56
Tabela 11. Struktura zatrudnienia w ŚDS w Człuchowie w 2023 r.....	58
Tabela 12. Zestawienie świadczeń z zakresu pomocy społecznej przyznanych obywatelom Ukrainy w 2023 r.	84
Tabela 13. Realizacja planu zadań inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów w 2023 r...	85
Tabela 14. Zestawienie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków zewnętrznych w 2023 r.	91
Tabela 15. Zmiana struktury gruntów wchodzących w skład gminnego zasobu nieruchomości w 2023 r. względem roku poprzedniego.....	96
Tabela 16. Zestawienie dzierżawionej powierzchni gruntów miejskich.	98
Tabela 18. Stawki czynszowe w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Człuchów.	99
Tabela 19. Gospodarstwa domowe oczekujące na najem lokali mieszkalnych.....	99
Tabela 17. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów w 2023 r.....	100
Tabela 20. Odpady komunalne przekazane do ZZO Nowy Dwór w 2022 i w 2023 r.....	102

Tabela 21. Rodzaje terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie Człuchowa.....	115
Tabela 22. Liczba uczniów wymagających dodatkowego wsparcia działań edukacyjnych w r.szk. 2022/23 i 2023/24.....	118
Tabela 23. Liczba dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w r.szk. 2023/24.	119
Tabela 24. Liczba dzieci objętych pomocą psychologiczno–pedagogiczną w r.szk. 2023/24.	119
Tabela 25. Wyniki egzaminu klas VIII na tle kraju, województwa i powiatu w latach 2022 i 2023 (w %).	122
Tabela 26. Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zorganizowanych przez MDK w 2023 r.	130
Tabela 27. Struktura czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Człuchowie wg wieku.	133
Tabela 28. Wypożyczenia książek w 2023 r.....	133
Tabela 29. Zmiany stanu księgozbioru Miejskiej Biblioteki Publicznej w ciągu 2023 r.	134
Tabela 30. Wydawnictwa własne Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2023 r.....	145
Tabela 31. Dotacje na realizację zadań publicznych w 2023 r.	156
Tabela 32. Podsumowanie Konkursu I.	162
Tabela 33. Dotacje na realizację zadań z zakresu organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży.....	164
Tabela 34. Rozliczenie wszystkich dotacji.	166
Tabela 35. Oferty złożone w trybie pozakonkursowym.....	166
Tabela 36. Rozliczenie dotacji dla organizacji pozarządowych udzielonych w 2023 r.....	168
Tabela 37. Liczba ofert, dotacji i zawartych umów o dotacje w 2023 r.	168

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy w ostatnim dniu roku w latach 2017–2023.....	20
--	----

Wykres 2. Udział ludności Człuchowa według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w latach 2012–2023.	21
Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych oraz nowo zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2014–2023.	22
Wykres 4. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w latach 2012–2023.	22
Wykres 5. Schemat graficzny celów Strategii Rozwoju Człuchowa na lata 2022–2030.	31
Wykres 6. Koszty pobytu w DPS ponoszone przez MOPS w Człuchowie w latach 2005–2023.	71
Wykres 7. Wydatki inwestycyjne Gminy Miejskiej Człuchów w latach 2012–2023 (w mln zł).	84
Wykres 8. Ogólna struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Miejskiej Człuchów w 2023 r.	95
Wykres 9. Struktura odpadów przekazanych do ZZO Nowy Dwór w 2023 r. z terenu miasta Człuchów.	104
Wykres 10. Środki przeznaczone w 2023 r. na dotacje dla organizacji pozarządowych w podziale na zadania.	154
Wykres 11. Ilość podpisanych umów na realizację zadań publicznych w poszczególnych priorytetach w Konkursie I w 2023 r.	156
Wykres 12. Dotacje „w pigułce”.	169
Wykres 13. Środki przyznane organizacjom pozarządowym na przestrzeni lat 2012–2023.	169

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1, 2, 3 i 4. Ulica Skrzetuskiego przed, w trakcie i po przebudowie.	88
Fot. 5 i 6. Boisko wielofunkcyjne podczas wykonywania i po zakończeniu prac.	88
Fot. 7 i 8. Modernizacja infrastruktury turystycznej nad Jeziorem Rychnowskim w trakcie prac.	89
Fot. 9 i 10. Nowo wybudowane boiska w obrębie plaży miejskiej.	89

Fot. 11 i 12. Przedszkole przy ul. Sobieskiego w trakcie prac.	90
Fot. 13 i 14. Nowo wyremontowane pomieszczenia przedszkola przy ul. Sobieskiego.	90
Fot. 15 i 16. XI Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba, dn. 23 lipca 2023 r.	150
Fot. 17. Dni Kultury Francuskiej.....	163
Fot. 18. 19. Polish Boogie Festival.	163
Fot. 19. Regaty na Jeziorze Rychnowskim.	163
Fot. 20. Zawody wędkarskie.	163
Fot. 21. Letnie półkolonie z Piastem.	165
Fot. 22. Półkolonia żeglarska.	165
Fot. 23. „Ze strażakami na sportowo”	165
Fot. 24. „Półkolonie nad jeziorem”.	165

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Człuchowa na tle Polski i województwa pomorskiego.....	9
Rysunek 2. Położenie Gminy Miejskiej Człuchów na mapie powiatu człuchowskiego.	10
Rysunek 3. Człuchów – zarys granic miasta.....	11
Rysunek 4. Przebieg DK 22, DK 25 i DW 188.	12
Rysunek 5. Położenie Człuchowa względem większych ośrodków miejskich.....	13
Rysunek 6. Wzór herbu Człuchowa.	30
Rysunek 7. Wzór flagi Człuchowa.	30
Rysunek 8. Zasięg Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich.	108
Rysunek 9. Geosystem System Informacji Przestrzennej, https://mczluchow.e-map.net	113
Rysunek 10. Zasięgi miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Człuchowie na dzień 31 grudnia 2023 r.	113
Rysunek 11. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Towarowej w Człuchowie.	114
Rysunek 12. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego od ul. Koszalińskiej do drogi krajowej 22 w Człuchowie	114

Rysunek 13. Informatory Burmistrza i Rady Miejskiej w Człuchowie pt. „Prosto z Ratusza” wydane w 2023 r.	146
Rysunek 14. Kalendarz miejski biurkowy na rok 2024 wydany w 2023 r.	147
Rysunek 15. Kalendarz ścienny na rok 2024.	147

